T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

İKİLİ ÖĞRETMEN MODELİNE DAYALI İLKOKULDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN ADAYI GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Betül BAYAR

Danışman:

Doç. Dr. Mehmet TURAN

ELAZIĞ-2017

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

İKİLİ ÖĞRETMEN MODELİNE DAYALI İLKOKULDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN ADAYI GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Betül BAYAR

Danışman:
Doç. Dr. Mehmet TURAN

ELAZIĞ-2017

T.C.

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Betül BAYAR' ın Doç. Dr. Mehmet TURAN danışmanlığında hazırlamış olduğu "İkili Öğretmen Modeline Dayalı İlkokulda Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Öğretmen Ve Öğretmen Adayı Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 06.02.17 tarih ve 24/2 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından 24.02.17 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri: **İmza**

1: Doç. Dr. Cihat YAŞAROĞLU (Başkan)

2: Doç. Dr. Mehmet TURAN (Danışman)

3: Yrd. Doç. Dr. Burcu GEZER ŞEN (Üye)

4 :

5:

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun .....tarih ve .....sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ayşegül GÖKHAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Mehmet Turan danışmanlığında hazırlamış olduğum " İkili Öğretmen Modeline Dayalı İlkokulda Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Öğretmen Ve Öğretmen Adayı Görüşlerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımı kabul edeceğimi beyan ederim.

Betül BAYAR
.../07/2017

ÖNSÖZ

Araştırmanın her aşamasında hiçbir desteğini esirgemeyerek görüş ve önerileriyle bana yardımcı olan değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet TURAN' a teşekkür ederim. Araştırmaya katkı sağlayan mesai arkadaşlarıma, yapmış olduğum çalışma boyunca beni sınıflarına misafir eden saygı ve sevgide kusur etmeyen değerli sınıf öğretmenlerimize, öğrencilerine ve yanımda her zaman bana maddi ve manevi destekte bulunan anneme ve babama teşekkür ederim.

Betül BAYAR

Elazığ-2017

ÖZET

Yüksek lisans Tezi

İkili Öğretmen Modeline Dayalı İlkokulda Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Öğretmen Ve Öğretmen Adayı Görüşlerinin İncelenmesi

Betül BAYAR

Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

İki öğretmenli sınıf öğretmenliği modelinin amacı, kalabalık sınıflara ve ilkokulda kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflara bir nebze de olsa çözüm bulmaktır. Ayrıca derslerin verimini arttırmak, kaynaştırma öğrencileriyle daha iyi ilgilenmek, yapılandırmacı yaklaşımı gereğince uygulayabilmek, dikkati dağılan öğrencilerin dikkatini toplamak, çalışmalarında zorlanan öğrencilere destek vermek, yavaş öğrenen öğrencilerin tam öğrenmelerini sağlamak, çabuk öğrenen öğrencilere ek çalışmalar yaptırarak, eğitim ve öğretim sürecinin kalitesini ve verimini arttırmak amaçlamaktadır. Eğitim sorunlarının çözümünde bir alternatif olarak düşünülebilecek olan yardımcı öğretmenlik modeli, kalabalık sınıflarda ve kaynaştırma öğrencilerinin bulundukları sınıflarda etkili olarak kullanılabilir. Ayrıca eğitim fakültesinde öğrenim gören aday öğretmenlerin almış oldukları "Öğretmenlik Uygulaması" derslerinin daha nitelikli ve verimli yetişmesi açısından bu çalışma alternatif bir model olarak düşünülebilir.

Bu araştırmanın amacı; yardımcı öğretmen modeline dayalı ilkokulda öğretmenlik uygulamasına ilişkin öğretmen ve öğretmen adayı görüşlerinin incelenmesidir. Bu kapsamda ilkokul öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının yardımcı öğretmenlik modeline ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için Muş il merkezinde görev yapan 12 sınıf öğretmeni ve 12 öğretmen adayı çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme metoduyla elde edilmiştir. Verilerin analizi için içerik analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen görüşlerine göre öğretim sürecinde öğretmenlerin yaşamış oldukların sorunların başında kalabalık sınıflar gelmektedir. Kalabalık sınıflarda etkinliklerin istenilen düzeyde uygulanmadığı, öğrencilere yeterince zaman ayrılamadığı, öğrencilerin yanlış ve eksik öğrenmelerinin zamanında fark edilemediği ve öğrenci merkezli ders işlemenin zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenlik uygulaması dersinin verimli hale gelebilmesi için, staj süresinin uzatılması, öğretmen adaylarına daha fazla sorumluluk verilmesi, öğretmen adaylarının farklı ortamları görmeleri açısından köy okullarında ve birleştirilmiş sınıflarda staj yapmaları, bu derste gözlemden çok uygulama ağırlıklı çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen görüşlerine göre yardımcı öğretmen modelinin, ders verimini arttıracağı, sınıf yönetiminin kolaylaşacağı, geri kalan ve yavaş öğrenen öğrencilerde tam öğrenmeyi sağlayacağı, zaman tasarrufunun sağlanacağı, öğrencilerle birebir ilgilenme şansının artacağı, öğretmenlerin iş yükünün azalacağı, kaynaştırma öğrencileriyle daha fazla ilgilenilerek eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanacağı ve öğretim sürecinde karşılaşılacak problemlere daha hızlı ve pratik çözümler üretilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimler: İki Öğretmen Modeli, Kalabalık Sınıflar, Öğretmenlik Uygulaması, Yardımcı Öğretmen Modeli

ABSTRACT

Master's Thesis

Examining Teachers and Teacher Candidates View On Primary Teaching Practices Based On Co-Teaching Model

Betül BAYAR

Fırat University
Institute of Education Sciences
Department of Basic Education
Division of Primary Education

The purpose of the two-teacher primary teaching model is to find a solution, to some extent, for the crowded classes and the classes in which the inclusive students study in primary school. Furthermore, it is aimed to increase the efficiency of the lessons, better take care of the inclusive students, implement the constructivist approach as required, collect the attention of the students who lost their attentions, support students who have difficulties in their studies, ensure that students who learn slowly can learn the lessons completely and increase the quality of education by giving additional studies to the students who learn quickly. The co-teaching model that can be considered as an alternative in solution of the educational problems can be used effectively in the crowded classes and the classes in which the inclusive students study. Moreover, this study can be considered as an alternative model so that the "Teaching Practice" lessons taken by the teacher candidates studying at the education faculty can be more qualified and efficient.

The purpose of this study is to review the effectiveness of teaching practice in primary school based on co-teaching model. In this context, it was tried to determine the opinions of primary school teachers and primary teacher candidates about the co-teaching model. To achieve this purpose, 12 primary teachers and 12 teacher candidates serving in the city center of Muş were determined as working group. In the study, the data were obtained by semi-structured interview method. Content analysis was used for the analysis of the data.

According to the teachers' opinions obtained as a result of the study, the most important one of the problems experienced by the teachers during the teaching period is the crowded classes. It is concluded that in the crowded classes, the activities are not implemented at the desired level, it is not possible to allocate enough time for the students, incorrect and incomplete learning of students cannot be realized on time and it is difficult to give a student-centered education.

As a result of the study, in order to ensure that the teaching practice can be efficient, it is concluded that the internship duration should be extended, the teacher candidates should be assigned more responsibilities, the teacher candidates should do internships in the rural schools and combined classes so that they can see different environments and they should carry out implementation-oriented studies rather than observation-oriented studies in this lesson.

According to the teachers' opinions obtained as a result of the study, it is concluded that the co-teaching model will increase the efficiency of the lesson, the classroom management will be easier, this model will ensure that the students who fall behind and learn slowly can learn the lessons completely, the saving on time will be ensured, the opportunity to take care of students personally will increase, the workload of the teachers will decrease, the equal opportunity in education will be ensured by taking care of the inclusive students more than before and the faster and more practical solutions will be created for the problems to be encountered in the teaching process.

Keywords: Two-Teacher Model, Crowded Classes, Teaching Practice, Co-Teaching Model

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ONAY ..... **I**

BEYANNAME ..... **II**

ÖNSÖZ ..... **III**

ÖZET ..... **IV**

ABSTRACT ..... **VI**

İÇİNDEKİLER ..... **VIII**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **XIV**

EKLER LİSTESİ ..... **XVI**

BİRİNCİ BÖLÜM **1**

I. GİRİŞ 1

1.1.Problem Durumu 1

1.2.Araştırmanın Amacı 2

1.3.Araştırmanın Önemi 3

1.4. Sayıltılar 4

1.5. Sınırlılıklar 4

İKİNCİ BÖLÜM **6**

II. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 6

2.1. Kalabalık Sınıflar 6

2.1.1. Sınıfın Büyüklüğü 6

2.1.2. Kalabalık Sınıfların Nedenleri 7

2.1.3. Kalabalık Sınıflarda Yaşanan Problemler 7

2.1.3.1. Öğretmenlerin Kalabalık Sınıflarda Yaşadıkları Problemler 8

2.1.3.2. Öğrencilerin Kalabalık Sınıflarda Yaşadıkları problemler 9

2.1.3.2.1. Fiziksel Problemler 9

2.1.3.2.2. Eğitim ve Öğretim İle İlgili Problemler 9

2.1.3.2.3. Sağlık ve Temizlikle İlgili Problemler....9
2.1.4. Kalabalık Sınıflara Çözüm İçin Yapılan Çalışmalar....9
2.1.5. İdeal Sınıf Yapısının Özellikleri....10
2.2. Yönetim....11
2.2.1. Sınıf Yönetimi....11
2.2.2. Sınıf Yönetimi Modelleri....11
2.2.2.1. Tepkisel Model....11
2.2.2.2. Önlemsel Model....12
2.2.2.3. Gelişimsel Model....12
2.2.2.4. Bütünsel Model....12
2.2.4. Sınıf Yöneticisi: Öğretmen....13
2.2.4.1. Etkili Bir Öğretmende Bulunması Öngörülen Özellikler....13
2.2.5. Öğretmenin Kalabalık Sınıfı Yönetmesi Açısından Sahip Olması Gereken Özellikler....14
2.3. Kalabalık Sınıfların Olumsuz Etkileri Ve Yönetimi....14
2.3.1. Sorunların Giderilmesi İçin Yapılabilecekler....16
2.3.2. Kalabalık Sınıf Yönetiminde Başvurulan Yaklaşımlar....16
2.3.2.1. Geleneksel Yaklaşım....16
2.3.2.2. Çağdaş Sınıf Yönetimi Yaklaşımı....17
2.4. Fiziksel Düzen ve Öğrenci Sayısının Sınıf Yönetimine Etkileri....19
2.4.1. Fiziksel Düzen....19
2.4.2. Öğrenci Sayısı....19
2.5. Kalabalık Sınıfta Disiplin....20
2.5.1. Disiplin Modelleri....20
2.5.1.1. Canter Modeli....20
2.5.1.2. Glasser Modeli....20
2.5.1.3. Kounin Modeli....21
2.5.1.4. Davranış Değişikliği Modeli....21
2.5.1.5. Öğretmen Etkisiz Eğitim Modeli....21
2.5.1.6. Jones Modeli....22

2.5.2. Zaman Yönetimi 22
2.5.3. Kalabalık Sınıflarda Aile İşbirliği.....24
2.5.3.1. Kurum Açısından.....25
2.5.3.2. Çocuk Açısından.....25
2.5.3.3. Öğretmen Açısından 25
2.5.3.4. Aile Açısından 26
2.6. Yardımcı Öğretmen Modeli.....26
2.6.1. Amacı.....26
2.6.2. Uygulandığı Alanlar 26
2.6.3. Nasıl Uygulanır.....27
2.6.4. Eş Öğretmenlik Stilleri 28
2.7. Öğretmenlik Uygulaması.....29
2.7.1. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Tanımı ve Amacı 29
2.7.2. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Tarafların Görev, Yetki ve Sorumlulukları 30
2.7.2.1. Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları 30
2.7.2.2. Uygulama Okulu Müdürlüğünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....30
2.7.2.3. Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları 30
2.7.2.4. Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları.....30
2.7.2.5. Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları.....30
2.7.3. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamında Karşılaşılan Problemler 31
2.7.4. Uygulamaya Yönelik Beklentiler 33
2.7.4.1. Öğretmen Adayının Beklentileri.....33
2.7.4.2.Uygulama Okulunun Beklentileri.....34
2.7.4.3.Eğitim Fakültesinin Beklentileri.....34
2.7.5. Öğretmenlik Uygulamasında Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliği34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....37
III. YÖNTEM 37
3.1. Araştırmanın Modeli.....37

3.2. Çalışma Grubu 37
3.3. Veri Toplama Araçları 38
3.4. Veri Toplama Süreci 38
3.5. Verilerin Analizi 39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 40
VI. BULGULAR VE YORUMLAR 40
4.1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular 40
4.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımları 40
4.1.2. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları 40
4.1.3. Öğretmenlerin Meslek Yılı Durumları Dağılımları 41
4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Yaşadıkları Problemlere İlişkin Görüşleri 41
4.3. Öğretmenlerin Yardımcı Öğretmene Gerek Duymalarına İlişkin Görüşleri 43
4.4. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylatının Kendilerinden Fikir Alışverişi Yaptığı Konulara İlişkin Bulgular 44
4.5. Öğretmenlerin Aday Öğretmenlere Rol Model Olma Açısından Kendilerini Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri 46
4.6. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Uygulanmasına Yönelik Görüşleri 47
4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Avantajlarına İlişkin Görüşleri 48
4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmen Modelinin Sınırlılıklarına İlişkin Görüşleri 51
4.9. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmen Modelinin Sınıf Yönetimi ve Öğretim Sürecine Katkısına Yönelik Görüşleri 52
4.10. Sınıf Öğretmenlerinin Kalabalık Sınıflarda Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri 54

4.11. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Sınıflarda Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri 56
4.12. Sınıf Öğretmenlerinin MEB Tarafından Kalabalık ve Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Sınıflarda İkinci Öğretmenin İstihdam Edilmesine İlişkin Görüşleri 57
4.13. Sınıf Öğretmenlerinin Tek Öğretmenli ve Yardımcı Öğretmenli Modelinin Karşılaştırılmasına İlişkin Görüşleri 59
4.14. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Daha Verimli Olmasına Yönelik Görüşleri 60
4.15. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demografik Verilerine İlişkin Bulgular 63
4.16. Öğretmen Adaylarının Ders Anlatımından Önceki Kaygı Durumlarına İlişkin Görüşleri 63
4.17. Öğretmen Adaylarının Ders Anlatımı Sırasında Yaşadıkları Problemlere İlişkin Görüşleri 65
4.18. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Fikir Alışverişinde Bulunma Durumları 66
4.18.1. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Fikir Alışverişinde Bulundukları Konulara İlişkin Görüşleri 66
4.19. Öğretmen Adaylarının Dersi Planlama Aşamasında Yardım Alma Durumlarına İlişkin Görüşleri 68
4.20. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinden Dönüt Aldıkları Konulara İlişkin Görüşleri 70
4.21. Öğretmen Adaylarının Öğretim Süreçleri Açısından Kendilerini Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri 72
4.22. Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Uygulanmasına İlişkin Görüşleri 73
4.23. Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Avantajlarına İlişkin Görüşleri 74
4.24. Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Sınırlılıklarına İlişkin Görüşleri 76

4.25. Öğretmen Adaylarının Tek Öğretmen ve Yardımcı Öğretmen Modelinin Karşılaştırılmasına İlişkin Görüşleri 78
4.26. Öğretmen Adaylarının MEB'de İkinci Öğretmenin İstihdam Edilmesine İlişkin Görüşleri 79
4.27. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Verimli Geçmesine İlişkin Görüşleri 80

BEŞİNCİ BÖLÜM 82
V. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER 82
KAYNAKÇA 93
EKLER 101
ÖZGEÇMİŞ 106

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1: Araştırmaya katılanların cinsiyet durumlarına göre dağılımları 40

Tablo 2: Araştırma katılan öğretmenlerin eğitim durumlarına göre dağılımları 40

Tablo 3: Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslek yılı durumlarına göre dağılımları 41

Tablo 4: Öğretmenlerin öğretim sürecinde yaşadıkları problemlere ilişkin elde edilen bulgular 41

Tablo 5: Öğretmenlerin yardımcı öğretmene gerek duymalarına ilişkin görüşleri 43

Tablo 6: Öğretmen adaylarının öğretmenlerden fikir alışverişi yaptığı konulara ilişkin elde edilen bulgular.....44

Tablo 7: Öğretmenlerin aday öğretmenlere rol model olma açısından kendilerini değerlendirmelerine ilişkin elde edilen bulgular.....46

Tablo 8: Yardımcı öğretmen modeline yönelik elde edilen bulgular.....47

Tablo 9: Yardımcı öğretmen modelinin avantajlarına ilişkin elde edilen bulgular 48

Tablo 10: Yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarına ilişkin elde edilen bulgular 51

Tablo 11: Yardımcı öğretmen modelinin sınıf yönetimi ve öğretim sürecine katkısına yönelik elde edilen bulgular 53

Tablo 12: Kalabalık sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin elde edilen bulgular.....54

Tablo 13: Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin elde edilen bulgular 56

Tablo 14: MEB tarafından kalabalık ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda ikinci öğretmenin istihdam edilmesine ilişkin elde edilen bulgular 57

Tablo 15: Tek öğretmen ve yardımcı öğretmen modelinin karşılaştırılmasına ilişkin elde edilen bulgular.....59

Tablo 16: Öğretmenlik uygulaması dersinin daha verimli olmasına yönelik elde edilen bulgular 60

Tablo 17: Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumları.....63

Tablo 18: Öğretmen adaylarının ders anlatımından önceki kaygı durumları.....63

Tablo 19: Öğretmen adaylarının ders anlatım sırasında yaşadıkları problem durumları.....65

Tablo 20: Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden fikir alışverişinde bulunma durumları.....66

Tablo 21: Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden fikir alışverişinde bulundukları konulara ilişkin görüşleri.....67

Tablo 22: Öğretmen adaylarının dersi planlama aşamasında yardım alma durumları.....68

Tablo 23: Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden dönüt alma durumları.....70

Tablo 24: Öğretmen adaylarının öğretim süreçleri açısından kendini değerlendirme durumu.....72

Tablo 25: Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmen modelinin uygulanmasına ilişkin görüş durumu 73

Tablo 26: Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmen modelinin avantajlarına ilişkin görüşleri 74

Tablo 27: Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri 77

Tablo 28: Öğretmen adaylarının tek öğretmenli ve yardımcı öğretmenli modelinin karşılaştırılmasına ilişkin görüşleri 78

Tablo 29: Öğretmen adaylarının Meb' de İkinci öğretmenin istihdamına ilişkin görüşleri 79

Tablo 30: Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin verimli olmasına ilişkin görüşleri 80

EKLER LİSTESİ

Sayfa No

Ek-1: Öğretmen Mülakat Formu.....101

Ek-2: Öğretmen Adayı Mülakat Formu.....102

Ek-3:Uygulama Resimleri……...…….....103

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Eğitim; öğretmen, öğrenci, veli ve okul unsurlarının aynı amaç için bir araya geldiği ve yürütüldüğü bir süreçtir. Bu süreçte özellikle okul ve sınıf mevcudu etkililik ve verimlilik açısından önemli rol oynar. Sınıf mevcutlarının kalabalık olması öğretim sürecindeki verimliliği düşürür.

1.1.Problem Durumu

Nüfus artışına bağlı olarak okullaşma talebinin artmasına karşın okul ve derslik sayılarının yeterince artmaması sonucu kalabalık sınıflarda ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflardaki öğretim sürecindeki verimlilik düşer. Böylelikle öğretmen ve öğrenciler öğretim sürecinde bir takım sorunlarla karşılaşabilir. Ayrıca kalabalık ilkokul sınıflarında, sözel ya da fiziksel saldırganlık davranışlarının fazla olmasından dolayı derste zaman kaybı da yaşanabilir. Kalabalık sınıfların öğretmen ve öğrenci üzerinde psikolojik, sosyal ve fizyolojik sorunlarına neden olduğu söylenebilir.

Öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda daha kısıtlı öğretim yöntemi kullanılabilir. Kalabalık sınıflar, öğretmenin zaman kaybına neden olur. Bu sınıflarda öğretmen, her öğrenciye daha az zaman ayırabilir, öğrenci gelişimini takip etme süreci zorlaşır, sınıfı etkili bir şekilde yönetemez ve etkin öğrenme süreci zorlaşır.

Kalabalık sınıflarda öğrencilerin dikkati daha kolay dağılır, sınıfta düzeni korumak zordur ve öğretmen çoğunlukla anlatım yöntemini kullanmak zorunda kalır. Bu da öğrencinin; sıkılmasına ve dikkatinin dağılmasına; öğretmenin ise çabuk yorulmasına ve güdüsünün azalmasına neden olur. Ayrıca kalabalık sınıflar ders dışı etkinlik yapmayı olumsuz etkiler, öğrencinin derse olan ilgisini azaltır, öğrenciler kendilerini yeterince ifade edemez.

Öğretmenlerin kalabalık sınıf ortamlarında bir bütün olarak kontrolü eline alması olanaksızdır. Kalabalık sınıflarda tek bir olumsuz durum meydana geldiğinden

öğretmenin sınıf kontrolünü kaybettiğinde eğitim–öğretim faaliyetlerinde de olumsuzluklara karşı koyması güçleşecektir (Öztürk, 2003).

Kalabalık sınıflarda başka bir ifade ile 30 öğrenciden fazla öğrenci olan sınıflarda eğitim – öğretim faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliği düşecektir. Söz konusu durumun yansıması olarak, eğitimde öğrenciler arasında fırsat eşitliği ve hakkaniyetli uygulamalardaki birliğin sarsılacağı yönünde tartışmaların yapılması da gerekmektedir. Bu bağlamda sorunun giderilmesine yönelik öne sürülen yöntemlerin başında, bir takım gelişmiş ülkelerde uygulamaya konulan sınıflarda iki öğretmenin bulunmasına yönelik modele gereksinim duyulmaktadır (Turan, 2013).

Ayrıca mesleki göreve yeni atanan öğretmenler, hem ilk görevlerinde hem de kalabalık sınıfları yönetim konusunda tecrübeli öğretmenlere göre daha fazla zorluk çekmektedirler. Bundan dolayı tecrübeli öğretmenlerin kalabalık sınıflarda görev yaptığı ve yeni atanan öğretmenlerinde tecrübeli öğretmenlerin yanında yardımcı öğretmen rolünde olduğu iki öğretmenli sınıf öğretmenliği modelinin hem öğretim sürecinin verimli yürütülmesi hem de göreve yeni başlayan öğretmenlerin rehberliğe dayalı görevlerini iyi icra edip, yetişmesi açısından bu araştırma büyük önem arz etmektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ikili öğretmen modeline dayalı ilkokulda öğretmenlik uygulamasına ilişkin öğretmen ve öğretmen adayı görüşlerinin incelenmesidir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İlkokul öğretmenlerinin yardımcı öğretmenlik modeline ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmenlik modeline ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Yardımcı öğretmenlik modelinin kalabalık sınıflarda uygulanmasına yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
4. Görev yapan öğretmenler ve aday öğretmenlerin görüşlerine göre yardımcı öğretmenlik modelinin avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Bu araştırmada belirlenen iki öğretmenli sınıf öğretmenliği modelinin amacı kalabalık sınıflara ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflara bir nebze de olsa çözüm bulmaktır. Ayrıca dersin verimini arttırmak, kaynaştırma öğrencileriyle daha iyi ilgilenmek, yapılandırmacı yaklaşımı gereğince uygulayabilmek, dikkati dağılan öğrencilerin dikkatini toplamak, çalışmalarında zorlanan öğrencilere destek vermek, yavaş öğrenen öğrencilerin tam öğrenmelerini sağlamak, çabuk öğrenen öğrencilere ek çalışmalar yaptırarak eğitimin kalitesini arttırmak amaçlamaktadır.

Bu araştırma ile kalabalık sınıflarda eğitim öğretim sürecinde sınıflarda yaşanan problemleri öğretmen ve öğretmen adaylarının bakış açısına göre incelemek ve bu problemlere çözüm önerisi sunmaktır. Bununla birlikte öğretmenlikte verimliliği arttırmak adına eğitim fakültelerinde eğitim alan öğretmen adaylarının gördüğü dersler arasında yer alan "Öğretmenlik Uygulaması" derslerinin niteliğini ve verimliliğini arttıran model geliştirilmesi de amaçlanmıştır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Günümüzde okullarda öğrencilerin teorik bilgilerinin pratiğe dökülmesi ve takım olarak çalışma ruhunun ve pratiğinin kazanılmasına yönelik gerçekleştirilen proje ve grup çalışmaları ile öğrencinin bireysel olarak gerçekleştirdiği çalışmalar neticesinde daha olumlu sonuçlar elde edilmesi noktasında ikili öğretmen uygulaması etkilidir.

Sınıf sayısı noktasında az öğrencinin yer aldığı sınıflarda, öğretmenler öğrencilerin bireysel olarak farklı yeteneklerini daha kolay fark edip ön planda tutabilecek ve her bir öğrenciyle özel olarak ilgilenebilme olanağını bulabilecektir (Yaman, 2010, s. 412).

Kalabalık olmayan sınıflarda öğretmenler daha etkin öğretim tekniklerini kullanabilirler. Bununla birlikte öğrenci sayısı az olan sınıflarda öğretmen daha kolay şekilde sınıfı kontrol edebilmektedir. Söz konusu sınıflar, öğretmenin ders zamanını kullanma, minimum eğitim materyali ile maksimum verim alma, öğrencilere bireysel olarak daha fazla zaman ayırma, öğrencilerin gelişimlerini daha basit şekilde takip edebilme gibi yararları bulunmaktadır (Celep, 2002, s. 14).

Eğitim Fakültesinde öğrenim gören aday öğretmenlerin almış oldukları Öğretmenlik Uygulaması derslerinin daha nitelikli ve verimli yürütülmesi açısından bu

çalışmanın bir model olması ve MEB-YÖK koordinesinde geliştirilmesi önemlidir. Çünkü mevcut öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adaylarının kendilerini yeterince geliştirmelerine ve uygulama yapmalarına fırsat vermediği için yardımcı öğretmenlik modeline ihtiyaç duyulmaktadır.

1.4. Sayıltılar

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.

Verileri elde etmeye dayalı geliştirilen mülakat yöntemi ve soruları araştırmanın amacına uygun yeterli ve geçerli niteliklere sahiptir.

Gönüllülük esasına uygun olarak belirlenen ve araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları konu ile ilgili görüşlerini özgürce belirtmişlerdir.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma Muş ilindeki ilkokullarla sınırlı tutulmuştur.
- Araştırma 12 sınıf öğretmeni ve 12 aday öğretmenle sınırlandırılmıştır.
- Araştırmacı tarafından öne sürülen hipotezlerin test edilmesi bahsi geçen branştaki öğretmenlere uygulanan mülakatla sınırlı tutulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kalabalık Sınıflar

Ülkemizde uygulanan eğitim sisteminin herkes tarafından malum olan ancak tartışma noktasında kimsenin ön plana çıkarmadığı sorunlardan olan kalabalık sınıflarla ilgili sorun eğitim açısından gelişmiş düzeyde olan ülkelerde giderilmesine karşın ülkemizde gerekli tedbirlerin alınmadığı görülmektedir (Yaman, 2006, s. 14). Özellikle yeni göreve başlayan öğretmenler açısından sınıfın kontrolü ve yönetimi açısından büyük kaygı uyandıran kalabalık sınıfların nedeni (Seferoğlu, 2004, s.47), yeterli sayıda okul ve derslik olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu durum eğitimde kalitenin istenen düzeyde gerçekleşmemesine sebebiyet vermektedir (Öğülmüş ve Özdemir, 1995, s. 29).

2.1.1. Sınıfın Büyüklüğü

Türkiye, genç nüfus sayısı açısından gelişmekte olan ülkelerin içerisinde en fazla olan ülkedir. Bu durumdan ötürü, öğrenci sayısının fazlalığı eğitim üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Söz konusu olumsuzluklar, sınıfların yetersizliği hususunun tartışılmasını ve irdelenmesini beraberinde getirmektedir (Yaman, 2006, s. 18). Nitelikli bir öğretim için bir sınıfta, okulöncesi eğitimde 11-20, temel eğitimde 25-30, ortaöğretimde 20-25 öğrencinin olması gerekmektedir. Bir sınıftaki öğrenci sayısı, bu rakamların çok üstüne çıkarsa, öğrenci başına maliyet düşmekte ama öğrencilere verilen eğitimin niteliği de düşmektedir (Başaran, 1988, s. 94). Sınıflar büyüklüğü açısından üç türde incelenebilmektedir. Bunlar küçük sınıflar, normal sınıflar ve kalabalık sınıflardır (Işık, 2004, s. 56).

Küçük sınıf olarak belirtilen sınıflarda öğrenci sayısı 20'den azdır. Küçük sınıfların öğrenci sayısının azaltılması ekonomik açıdan olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Bununla birlikte daha az öğrenciden oluşan sınıflarda, sınıf ortamının yaratılması zor olabilmektedir. Fakat küçük sınıflar, öğrenci ile öğretmen arasındaki doğrudan çalışma ortamının sağlaması açısından yararlı olabilir.

Normal düzeydeki sınıflarda ise öğrenci sayısı 20 ile 30 öğrenci arasındadır. Normal sınıflar, sınıf yönetimi açısından öğretmenin zorluk yaşamadığı ve öğretim yöntemlerinin kolayca uygulanabildiği, etkili eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilebildiği ve öğretmenin öğrencilerini daha kolayca tanımasına olanak sağlayan sınıflar olarak değerlendirilebilmektedir.

Kalabalık olarak nitelendirilen sınıflarda ise 30'dan fazla öğrenci yer almaktadır. Kalabalık olarak nitelendirilen sınıflarda en etkin öğretim yöntemi anlatımın düz olarak gerçekleştirildiği yöntemdir. Öğretmen tarafından sınıfı yönetmek güçtür ve öğrencileri birebir neredeyse olanaksızdır.

2.1.2. Kalabalık Sınıfların Nedenleri

Başaran (1974, s. 14) tarafından gerçekleştirilen 'Türkiye'nin Zorunlu Öğrenim Sorunları ve Çözüm Yolları' konulu çalışmanın neticesinde, ilkokul düzeyinde öğrencilerin eğitim – öğretime ilişkin ihtiyaçlarının karşılanması açısından mali ve teknik konuda yetersizliklerin olduğu, okullarda tadilat yapılması ve sınıf sayılarının arttırılması gerekliliği sonucuna varılmıştır.

Eğitim planlamasının yapılmasını veya planların hedeflerine ulaşmasını zorlaştıran unsurlardan birisi olarak ülkenin nüfus yapısı belirtilebilir. Nüfus yapısı olarak, çarpık durumda olan, etkin kaynak dağılımının gerçekleşmediği ve doğal olarak kaynakların verimli kullanılmadığı söylenebilir. Kırdan kente göç sebebiyle kırsal bölgelerde yer alan okullarda öğrenci çok az düzeyde veya hiç bulunmazken, büyük kentlerde ise aşırı kalabalık sınıflarda eğitim-öğretim yapılmaya çalışılmaktadır (Türkmen ve Ergün, 1997, s. 34). İç göçler nedeniyle nüfusun arttığı bu yerlerde ikili öğretim yapılmasına rağmen sınıfların çok kalabalık olması eğitimin niteliğini düşürmektedir (Tezcan, 1994, s. 49).

2.1.3. Kalabalık Sınıflarda Yaşanan Problemler

Kalabalık sınıflar öğretmenin çocukları tek tek tanımasını, onların özel yönlerini, zorluklarını, güçlü taraflarını fark etmelerini zorlaştırıyor. Çocuklar yaşamlarının her döneminde psikolojik bir sorunla, zorlukla karşılaşabilirler. Bu sorunların fark edilmesinde ve uygun müdahale yollarının belirlenmesinde öğretmen gözlemi çok önemlidir. Kalabalık bir sınıf içinde öğretmenin her çocuğun yaşadığı özel sorunu fark

etmesi, onunla özel olarak ilgilenmesi neredeyse imkânsız oluyor. Öğretmen ister istemez müfredatı hızlı bir şekilde uygulama çabasına giriyor ve özel sorunları olan çocuklar fark edilemedikleri ve yeterince yardım alamadıkları için hem başka psikolojik sorunlar geliştiriyor hem de başarısız oluyorlar. Ayrıca yine çok kalabalık sınıflarda çocukların en çok ihtiyaç duydukları sağlıklı sosyal ilişkiler geliştirebilme imkânı daha az oluyor. Çünkü çocuklar kendilerini bu kalabalık grup içinde yeterince ifade edememekten ötürü yalnızlaşıyorlar. Özellikle de kaygı, dikkat ve öğrenme sorunları olan çocuklar kalabalık sınıflar içinde iyice kayboluyorlar. Özel ilgilenilebildiğinde başarılı olabilme ve arkadaş edinme şansı olan bu çocuklar bu şansı kaybediyorlar.

2.1.3.1. Öğretmenlerin Kalabalık Sınıflarda Yaşadıkları Problemler

Neticeleri değerlendirildiği zaman kalabalık bir ortamda meydana gelen problemlerin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. İletişim kurma noktasında öğretmenlerin öğrencilerle kalabalık sınıflarda gerekli düzeydeki motivasyon ve odaklanmanın yaşanamadığı, öğretmenin sınıf üzerindeki kontrolünü elde edemediği, öğrencilere direkt olarak ilgi ve alaka gösteremediği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte sınıfta yer alan öğrenci sayılarında zaman noktasında yetersizlik, öğretmenlerin öğrencileri ilgi duydukları ve yetenekli oldukları konuda yönlendiremedikleri, sorunlarına veya sorularına geri dönüş sağlayamadıkları bu durumlardan dolayı da eğitim – öğretim faaliyetlerinde kalitenin düşük olabileceği vurgulanmaktadır (Bakioğlu ve Polat, 2002, s. 151).

Öğretmenlerin kalabalık nitelikteki sınıf ortamlarında yaşanan problemler arasında mental ve fiziksel sorunlar yaşadıklarına dair durumlardan da bahsedildiği görülmektedir. Öğretmenler kalabalık sınıflarda fiziki açıdan, temizlik sorunu ile karşı karşıya kaldıklarını, çok yüksek düzeyde gürültü kirliliğinin yaşandığını, eğitim materyallerini etkin ve yeterli düzeyde kullanmadıklarını ve öğrencilerin yerleşimlerinin düzgün biçimde gerçekleşmediğini bu durumlar paralelinde stres yaşadıklarını, asabi ve gergin psikolojik ruh hali içerisinde olduklarını ve kronik olarak yorgunluk hissine kapıldıklarını ifade etmişlerdir. Belirtilen neticeler öğretmenlerin mesleklerine olan ilgi ve alakalarını azaltacağını veya mesleklerini erken yaşlarda bırakabilecekleri fikrini düşündükleri görülmektedir (Bakioğlu ve Polat, 2002, s. 152).

2.1.3.2. Öğrencilerin Kalabalık Sınıflarda Yaşadıkları problemler

Aynı çalışmanın sonucunda öğrencilerin kalabalık sınıflarla ilgili olarak yaşadıkları problemler, üç başlık altında toplanmıştır (Bakioğlu ve Polat, 2002, s. 152-154):

2.1.3.2.1. Fiziksel Problemler

Öğrenciler sıralarda üçer üçer oturmak zorunda kaldıklarını, bunun sonucu olarak da yazı yazarken, beslenme yaparken sıkıntı yaşadıklarını; çanta, defter, kitap gibi araçların sıraya sığmadığını ve sınavlarda kopya çekildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca okul giriş ve çıkışlarında ezilme tehlikesi yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

2.1.3.2.2. Eğitim ve Öğretim İle İlgili Problemler

Sınıfta çok fazla gürültü olmasından, bu sebeple dersi dinleyemeyip anlamakta güçlük çektiklerinden, dikkatlerinin dağılmasından şikayet etmişlerdir. Kalabalıktan dolayı öğretmenin dersi kendinin anlattığını, kendilerine söz hakkı verilmediğini, konuşma sırası gelmediğini ve çok sıkıldıklarını da eklemişlerdir. Öğretmenleri ile der içinde ve dışında konuşmak istediklerini, ama zaman yetersizliği nedeni ile konuşamadıklarını bunun sonucunda da öğretmenleri ile aralarında iletişim kopukluğu olduğunu belirtmişlerdir.

2.1.3.2.3. Sağlık ve Temizlikle İlgili Problemler

Öğrenciler, sınıfların çok çabuk kirlendiğini, çok fazla toz kalktığını, sık sık havalandırma sonucunda da hastalandıklarını; tuvaletlerin de çok kirli ve sağlıksız olduğu ifade etmişlerdir. Ayrıca teneffüslerde kantinin çok kalabalık olması sebebi ile yiyecek ve içeceklerini okul dışından aldıklarını ama bu gıdaların sağlıksız olduğunu belirtmişlerdir.

2.1.4. Kalabalık Sınıflara Çözüm İçin Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarıldığı dönemde, ilköğretim düzeyinde çağdaş seviyelere çıkmayı hedefleye "Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi" uygulanmıştır. Söz konusu proje çerçevesinde ülke çapında ilköğretimde okullaşma düzeyinin %100 düzeyinde gerçekleştirilmesi, birleşik sınıf uygulamasına son verilerek

sınıflarda maksimum 30 öğrenci ile sınırlandırılması ve ilköğretimde niteliğin yükseltilmesi hedeflenmiştir (MEB, 2002).

Okul nüfusu bir eğitim planı için çok önemlidir. Okul çağındaki nüfus, bu nüfusun ne kadarının okullaştırılabildiği, eldeki öğretmen, okul ve derslik sayılarının yeterli olup olmadığı planlama için önem taşımaktadır (Adem, 1981, s.94).

İlköğretimdeki kalabalık sınıf sorunu kalkınma planlarında da yer almış ve eğitimin kalitesini düşürdüğü için bir sonraki planda bu sorunu çözmek yolunda hedefler konmuştur. 1996-2000 yıllarını kapsayan VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda; nüfus artışı ve iç göçler nedeniyle başta büyük kentlerde olmak üzere ikili ve kalabalık sınıflarda öğretimin eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemeye devam ettiği belirtilmiştir. Mevcut durumda yüzde 89.8 olan okullaşma oranının, bu plan dönemi sonunda, sekiz yıllık zorunlu temel eğitimde yüzde 100 olması hedeflenmiştir (VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1995). 2001-2005 yıllarını kapsayan VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ilköğretimde yüzde 100 okullaşma hedeflenmiş, planın 686. maddesinde; Plan döneminde kalabalık sınıfların mevcudu düşürülecek ve ikili eğitim uygulaması azaltılacaktır ifadesi yer verilmiştir (VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2000). 2007-2013 yıllarını kapsayan IX. Kalkınma Planı' da ilköğretimde sınıf mevcutlarının 30'a düşürülmesi hedefi yer almaktadır (9. Kalkınma Planı, 2006). X. Kalkınma Planı' da iller ve okullar arasındaki beşeri ve fiziksel altyapı farklılıklarını azaltmak amaçlanmıştır (10. Kalkınma Planı, 2014).

2.1.5. İdeal Sınıf Yapısının Özellikleri

Eğitim kurumlarının yapılandırılmasında sınıfların fiziksel özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bunun neden, sınıfta gerçekleştirilen eğitim yönetimi, teknikler ve stratejilerin çok iyi düzeyde olmasına karşın fiziki olarak yeterli olmayan sınıf ortamında verimli olarak eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilemeyeceği gerçeğidir. Bu sebepten dolayı bir sınıfta azami 30 kişi olmalıdır. Sınıf içerisinde yer alan materyallerin dizaynında öğrencilere rahatsızlık vermemesi gerekmektedir. Sınıfın ısısının normal düzeyde olması, sınıfların genişliğinin 6–7 metre düzeyinde olması ve öğrencilerin sıralarında 1,5 m. lik mesafenin bulunması gerekmektedir (Ergen, 2009, s. 16).

2.2. Yönetim

2.2.1. Sınıf Yönetimi

Bir yöntem olarak sınıf yönetiminin çeşitli dinamiklerin etkileştiği sınıf ortamında öğretmenlerin yönetim becerileri üzerinde odaklaştığı söylenebilir. Öğretmenin yönetim becerileri sınıf içi kadar; aile, okul çevresi, toplum ve okul kültürü gibi diğer sistem öğelerini kapsayan geniş bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Terzi, 2002, s. 1). Eğitim yönetiminin ilk ve temel basamağı sınıf yönetimidir. Sınıf yönetimi, plan program, eğitim faaliyetleri, yer, zaman, öğretim yöntemleri, öğretmen ve öğrenci arası iletişimi gerçekleştirerek öğrenmeye uygun bir ortam ve düzenin sağlanması, sürdürülmesidir (Sarıtaş, 2000, s. 19).

İyi bir sınıf yönetimi; öğretmenin iletişim becerilerinin, planlama ve organizasyon becerilerinin, açıklama ve gösterimdeki yeterliliğinin, güdüleme ve pekiştirme becerilerinin niteliği ile doğru orantılıdır (Gözütok, 2004, s. 81). Etkili bir sınıf yönetimi olmaksızın sınıf ortamında öğrenciye kazandırılmak istenen davranış biçimlerinin istenilen düzeyde gerçekleşebileceğini söylemek zordur (Terzi, 2002, s. 51).

Yönetimin özünde insanı etkilemenin yattığını ve sınıf yönetiminin de sınıftaki bireyleri etkilemeye dayalı bir etkinlik olarak algılanması gerektiğini belirtmiştir. Etkili bir sınıf yönetimi olmaksızın, eğitim sisteminin asıl hedefi olan istendik kalıcı davranışların kazandırılması güçtür (Terzi, 2002, s. 55).

2.2.2. Sınıf Yönetimi Modelleri

Öğretmenlerin benimsedikleri disiplin yaklaşımlarından hareketle uygulanan farklı sınıf yönetimi modellerinden söz edilebilir. Sınıf yönetimi modelleri; baskıcıdan demokratiğe, şekil yönelimliden amaç yönelimliye, öğretmen ağırlıklıdan öğrenci ağırlıklıya dönüşmüştür. Bu durum toplumsal alandaki değişim ve gelişimlerin eğitim alanına yansımasıdır. Başar, sınıf yönetimi modellerini tepkisel, önlemsel, gelişimsel ve bütünsel olarak dört grupta toplamıştır (Başar, 2009, s. 8).

2.2.2.1. Tepkisel Model

İstenmeyen davranışa tepki göstermeye dayanan modeldir. Bu modelin amacı, istenmeyen durum veya davranışın değiştirilmesidir. Sınıf yönetiminde uygulanan

klasik model olarak tanımlanabilir (Demirtaş, 2008, s. 18). Modelin işleyişi, istenmeyen sonuç-tepki şeklindedir. Ödül ve cezadan düzen sağlayıcı olarak yararlanılır. Sınıf içi etkinlikler gruptan çok birey yönelimlidir. Sınıf içerisinde bu modeli çok kullanan öğretmenlerin diğer üç modeli gereğince kullanamadığı söylenebilir. Öğretmen genel olarak yüksek düzey kontrol eğilimdedir.

2.2.2.2. Önlemsel Model

Planlama düşüncesine bağlı, geleceği kestirme, istenmeyen davranış ve sonucu olmadan önleme yönelimlidir (Başar, 2009, s. 9). Bu modelin amacı, sınıf problemlerini oluşmasını önleyerek sınıfta düzen kurmak ve bu düzeni sürdürmektir. Böylelikle tepkisel modele duyulan ihtiyaç ortadan kalkacaktır. Eğitim öncesi yapılacak hazırlıklar bu model için önem taşır. Modelde etkinlikler grup yönelimlidir. Bu model daha çok orta düzey kontrolü çağrıştırmaktadır. Öğretmen küçük müdahaleleri ile sürecin şekillenmesine yardımcı olur.

2.2.2.3. Gelişimsel Model

Sınıf yönetiminde, öğrencinin fiziksel, duygusal, psikolojik, ahlaki vb. gelişimlerinin esas alındığı uygulamaları gerçekleştiren modeldir. Öğrencilerin gelişimleri ilköğretim birinci ve ikinci kademe ve ortaöğretim devresinde farklılık göstereceğinden öğretmenlerin sınıf yönetiminde benimsedikleri modeller de farklılık göstermelidir.

2.2.2.4. Bütünsel Model

İlk üç modelin sentezi olarak düşünülebilir. Bu modelde; önlemsel sınıf yönetimine öncelik verme, gruba olduğu kadar bireye de yönelme, istenen davranışa ulaşabilmek için istenmeyenin nedenlerini ortadan kaldırma ve öğrenci özelliklerini gözetme vardır. Bütünsel model, sınıfın iç ve dış çevresini bir bütün olarak görür. Bu modele, sınıf yönetiminin sistem modeli denilebilir (Başar, 2009, s. 12).

2.2.4. Sınıf Yöneticisi: Öğretmen

2.2.4.1. Etkili Bir Öğretmende Bulunması Öngörülen Özellikler

Çelikten ve arkadaşlarına göre (2005, s. 30) etkili bir öğretmende bulunması gereken özellikler şunlardır:

- Sabırlı, olumsuz durumlara karşı dayanıklı ve hislerini kontrol altında tutabilen,
- Değişik görüşteki gruplara ve inançtaki insanlara saygılı,
- Giyim kuşamına azami derecede önem gösteren,
- Bireysel olarak gelişime açık olan ve eleştirileri kabul eden,
- Yaşadığı bireysel problemleri mesleğine yansıtmayan,
- Öğrencileri motive edebilecek kapasitede olan,
- Öğrencilerinden yüksek düzeyde başarılı olmalarını bekleyen ve onları destekleyen,
- Öğrencilere güler yüzlü, anlayışlı ve sevecen olan,
- Öğrencilere karşı güvenilir olan, nesnel değerlendirmelerde bulunan ve dost olabilen,
- Sınıf içerisinde yapıcı tutumlar sergileyen ve disiplin sahibi olan,
- Liderlik vasıflarına haiz olan,
- Öğrencilerde ve çevresinde etki yaratabilen,
- Öğrenciler arasındaki ihtilaflarda arabulucu olabilen,
- Sınıf içerisindeki otoritesini elden bırakmayan ve bunu yaparken ceza vermek durumunda kaldığında tüm sınıf yerine bireysel olarak cezaları verebilen,
- Vermiş olduğu ödevlerin takibini yapan,
- Karşılaştıkları sorunlar karşısında çözüm arayan,

2.2.5. Öğretmenin Kalabalık Sınıfı Yönetmesi Açısından Sahip Olması Gereken Özellikler

Öğretmenlerin, konuların yetiştirilmesi düşüncesiyle, öğrencileri hızlı ders işleme konusunda zorlamaları sınıf yönetimini etkileyen faktörlerden biridir. Bu yöntem, sınıftaki başarıyı düşüreceği gibi öğrenciyi de okuldan soğutmaktadır. Öğrencinin dikkatini dağıtan ve öğrenmesini etkileyen sınıf içi etmenlerden bazıları şunlardır (Celep, 2002, s. 159–160):

- Öğretmen bir şeyi söylerken başka bir şey yapıyorsa ikili ileti verilmiş olur. Örneğin; öğretmenin bir öğrenciye "Beni görmeye geldiğiniz için mutlu oldum", derken öğrencinin notlarını aynı anda deftere yazması.
- Öğretmenin farklı seviyelerdeki öğrenciler için aynı ders planını uygulaması.
- Öğrencilerin seviyelerine inmemesi.
- Her öğrencinin birbirinden farklı olduğunu göz ardı edilip, aynı başarının tüm öğrencilerden beklenmesi.
- Öğretmenin ses tonunu iyi bir şekilde ayarlayamaması.
- Öğretmenin sınıf içindeki öğrenciler arasında ayırımcılık yapması.
- Öğretmenin öğrencilerinin güvenini sarsacak davranışlarda bulunması.
- Öğretmenin, öğrencilerinden gelen sessiz mesajları fark etmemesi.

2.3. Kalabalık Sınıfların Olumsuz Etkileri Ve Yönetimi

Kalabalık sınıfları yönetme güçlüğü, öğretmenin iş stresini artırmakta ve iş doyumunu düşürmektedir (Bakioğlu, 1999, s. 101; Çelik, 2002, s. 73).

Nüfus artışına bağlı olarak okullaşma talebinin artmasına karşın okul ve derslik sayılarının yeterince artmaması sonucu kalabalık sınıflarda ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflardaki öğrenme verimi düşer. Böylelikle öğretmen ve öğrenciler bir takım sorunlar yaşar.

Kalabalık ilkokul sınıflarında, sözel ya da fiziksel saldırganlık davranışlarının fazla olmasından dolayı derse zaman kaybının yaşanır. Kalabalık sınıfların öğretmen ve öğrenci üzerinde psikolojik, sosyal ve sağlık sorunlarına neden olur.

Öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda daha kısıtlı öğretim yöntemi kullanılabilir. Kalabalık sınıflar öğretmenin zaman kaybına neden olur, her öğrenciye daha az zaman ayırabilir, öğrenci gelişimini takip etme süreci zorlaşır, sınıfı etkili bir şekilde yönetemez, etkin öğrenme süreci zorlaşır. Kalabalık sınıflarda öğrencilerin dikkati daha kolay dağılır, sınıfta düzeni korumak zordur ve öğretmen çoğunlukla anlatım yöntemi kullanılmak zorunda kalır. Bu da öğrencinin; sıkılmasına, dikkatinin dağılmasına öğretmenin; çabuk yorulmasına ve güdüsünün azalmasına neden olur.

Kalabalık sınıflar ders dışı etkinlik yapmayı olumsuz etkiler, öğrencinin derse olan ilgisini azaltır, öğrenciler kendilerini yeterince ifade edemez.

Mevcut öğrenci düzeyini karşılamakta sorunlu olan okullarda kalabalık sınıf sorunun çözümüne yönelik ek bina yapımı ile kısa süreli çözümler uygulamaya konulmaktadır. Bu durum okul çevresinde öğrencilerin boş zamanlarını geçirecekleri sosyal alanların azalmasına, eğitim kurumlarının beton yığınıyla dolu yerleşke haline gelmesine sebebiyet vermektedir. Bu durum paralelinde öğrenciler sportif faaliyetlere ilişkin gereksinimlerini karşılayacağı alanların yokluğunu beraberinde getirerek okulun itici bir yapı olarak algılanmasını beraberinde getirmektedir.

Kalabalık sınıflarda öğrencilerin ders esnasındaki alaka ve dikkatleri asgari düzeylere inmekte, öğrenciler bu sınıflarda rahatsızlık duymaktadırlar. Sınıfta yer alan öğrenci sayısının çok olması, öğrencilerin ders esnasından kendilerini ifade etme noktasında çekingen davranmaları, sınıf içindeki temizlik probleminin yaşanması ve sağlık problemlerinin baş göstermesini beraberinde getirmekte, öğrencilerin dersi takip etme noktasında sorunlar yaşamasına neden olmaktadır. Öğretmenler de bu düzeyde öğrenci bulunan sınıflarda motive olamamakta, sınıfı yönetme noktasında problem yaşamakta, öğretmen–öğrenci ilişkisini sağlıklı şekilde gerçekleştirememektedir. Bununla birlikte hem öğretmen hem öğrenci açısından bu nitelikteki bir ortamda bulunmak, eğitim–öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmek sıkıcı, verimsiz ve bir görevmiş gibi algılanabilmektedir (Çınar, 2004, s. 7).

2.3.1. Sorunların Giderilmesi İçin Yapılabilecekler

Sınıf büyüklüğünün etkileriyle ilgili öğretmenlere hizmet içi eğitim programları düzenlenmeli, büyük sınıflarda yaşanabilecek sorunların çözümleri ve bu sınıfların yönetimiyle ilgili stratejiler ve sınıf disiplini, öğretmen-öğrenci iletişimi, sağlık-temizlik konuları, öğrencinin bireysel farkının önemi, motivasyon-güdüleme gibi konuların üzerinde özellikle durulmalıdır (Yaman, 2006, s. 12).

Küçük sınıfların yararlarından biri, öğretmene sağladığı kolaylıklardır. Bu sınıflar, öğretmene ek zaman kullanımı, az kaynakla yetinebilme, her öğrenciye daha fazla zaman ayırabilme, öğrenci gelişimini kolay izleyebilme, sınıfı daha etkili yönetebilme ve etkin öğrenmeyi kolaylaştırabilme fırsatları verir (Celep, 2002, s. 32).

İlköğretim okullarında öğrenci merkezli öğretime zaman kaybedilmeden geçilmelidir. Öğrenci merkezli eğitimi uygulayabilmek için sınıflardaki öğrenci sayısı aşamalı olarak azaltılmalıdır (Küçüksüleymanoğlu, 2007, s. 74).

2.3.2. Kalabalık Sınıf Yönetiminde Başvurulan Yaklaşımlar

2.3.2.1. Geleneksel Yaklaşım

Geleneksel yaklaşım öğretmen merkezlidir. Başka bir anlatımla, sınıf içi yaşantılarda ve bu yaşantıların aktarıldığı eğitim etkinliklerinde öğretmen etkin (aktif), öğrenci edilgen (pasif) bir konumdadır. Öğretmen öğrenci ilişkileri, aşırı ölçülerde yapılandırılmıştır. Sınıf içi kurallar oldukça katı ve tek yönlüdür. Eğitim amaçlarının ve sınıf içi kuralların belirlenmesinde, öğrenci katılımına yer verilmez. Ayrıca sadece öğretmen tarafından belirlenen ve değişmez doğrular olarak yansıtılan bu kurallar tartışılamazlar. Daha çok öğretmenin geleneksel otorite figürü olarak algılandığı toplumlarda gözlenen bu yaklaşım, demokratik yaşamın gerekleri ile bağdaşmaz. Öğrenme sürecinde özne-nesne ilişkisinin kurumsallaştırılmasını çağrıştıran bu yaklaşım, bir bakıma demokratik yaşamda zorlanan insanımızın sorunlarının kaynağını göstermektedir. Böylece bir yandan sınıf içinde yapay bir "evet efendimcilik" sağlayarak "tatmin" olan öğretmen, diğer yanda davranış bozuklukları gösteren öğrenciler ile uğraşmak durumunda kalır. Çünkü öğrenciler, kişilik yapıları ve benlik tasarımlarının farklı olması nedeniyle, otorite simgesi olarak algıladıkları öğretmenlerine, farklı tepkiler geliştirirler. Ancak öğretmen kendince uysal ya da

yaramaz olarak tanımladığı bu öğrencilerin, ger- çekte uyum sorunları yaşamakta olduklarını göremez. Bu durumda genellikle, öğretmen yaramaz olarak tanımladığı öğrencilere karşı, açık ya da örtülü bir mücadele başlatır (Aydın, 1998, s. 5).

Geleneksel yaklaşımın merkezinde öğretmen vardır. Etkinliklerin gerçekleştirilmesinde öğretmen aktif öğrenci pasif konumundadır. Öğretmenin daha önce kendisine göre hazırladığı sunumu öğrenciler yalnızca dinler. Öğretmenin odakladığı nokta, isteklerinin öğrenciler tarafından nasıl gerçekleştirileceğidir. İletişim genellikle öğretmenden öğrenciyedir. Öğretmen-öğrenci arasındaki ilişki aşırı kurala bağlanmıştır. Sınıf içi kurallar da oldukça katıdır. Bu kuralların oluşturulmasında öğrenci fikirleri alınmamıştır. Öğretmen kendince hazırladığı bu kuralları sınıfa asar, öğrenciye de bu kurallara sorgusuz sualsiz uyması kalır. Böyle bir ortamda kendini ifade etmekten yoksan kalan öğrenciler davranış bozuklukları göstereceklerdir. Bu defa öğretmen davranış bozukluğu gösteren öğrenciler ile uğraşmak durumunda kalacaktır (Ergen, 2009, s. 29).

2.3.2.2. Çağdaş Sınıf Yönetimi Yaklaşımı

Çağdaş yaklaşım, öğrencinin duygusal, düşünsel ve zihinsel gelişimine uygun insancıl bir modeldir. Burada eğitim-öğretim etkinliklerinin merkezinde öğrenci yer alır. Başka bir deyiş- le, öğrenci sınıf yaşamının nesnesi değil, öznesidir. Sınıfta uyulması gereken kurallar, öğretim yöntemleri, dersin amacı vb. etkinlikler demokratik bir biçimde tartışılır. Bu tartışmalarda öğretmen daha çok rehberlik rolü oynar. Her durumda birden çok olan karar seçeneklerinin olumlu ve olumsuz yönleri aydınlatılarak, grup tartışması yönlendirilir. Böylece sınıfta en geniş uzlaşma oluşturularak, grubun belli amaçlar doğrultusunda bütünleşmesi sağlanır. Ancak bu tartışmalarda, öğrencilere eşit söz hakkı sağlanmalı ve azınlıkta kalan görüşlerin de seslendirilmesine özel bir önem verilmelidir. Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımı, sınıfı bir sistem olarak algılamayı gerektirir. Bu anlamda sınıf; öğrenci, öğretmen, ders programları, eğitim ortamı gibi iç, okul, çevre ve aile gibi dış etmenlerin etkileştiği bir alandır. Dolayısıyla sınıf içi yaşam, gerçek yaşamdan yalıtılmış bir ortam değil, canlı ve dinamik süreçler toplamıdır. Öğretmen, bu sürecin iç ve dış dinamiklerini oluşturan özgün koşulların bilincinde olmalıdır. Şu halde öğretmen, okul içindeki ve çevredeki olanaklardan eğitim amacıyla en uygun şekilde yararlanmalıdır. Örneğin, öğretmen bir yandan okuldaki rehberlik

servisi ile diğer yandan öğrencilerinin aileleri ile yakın ilişkiler geliştirerek, sistemin öğelerinden yararlanabilir. Böylece, hem eğitim sorunları karşısında yalnız kalmaktan kurtulur hem de eğitim sistemini etkileyen öğelerin katkılarını bütünleştirir (Aydın, 1998, s. 6-7).

Çağdaş sınıf yönetiminde bütün araç-gereç, yöntem, program vb. öğrenciye hitap etmelidir. Öğrencinin dışındaki unsurlar; öğretmen aracı olarak ele alınmalıdır. Amaç, öğrenci ve onun öğrenmesidir (Özden, 2003, s. 28).

Çağdaş yaklaşım, örgütteki insan öğesine yönelik bir süreçtir. Sınıf yönetiminin merkezinde öğrenci bulunur. Geleneksel sınıf yönetiminde geçerli olan otorite, çağdaş yaklaşımda yerini etkileşmeye bırakmıştır. Etkileşimin önemi ortaya çıktıktan sonra, öğrenciyi etkilemek için çeşitli teknik ve yöntemler geliştirilmiştir. Güdüleme, liderlik, terapi ve duyarlık eğitimi etkilemede en çok kullanılan yöntem ve teknikler arasındadır (Aytekin, 2003, s. 94).

Sınıfı çağdaş yönetim yaklaşımı ilkelerine göre yöneten bir öğretmen şu özelliklere sahip olmalıdır (Ünal ve Ada, 2003, s. 36-37):

- İnsan saygı ve sevgi ile dolu olmalıdır.
- Öğrencilerin bireysel farklılıklarının dolayısıyla farklı beklenti ve ihtiyaçlarının olduğunun bilincinde olmalıdır.
- İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygılı olmalıdır.
- Öğrencilerin eşit eğitim haklarına sahip olduğunun bilincinde olmalıdır.
- Herkese eşit davranmalıdır.
- İletişim becerileri gelişmiş olmalıdır.
- Değişim ve yeniliklere açık olmalıdır.
- Davranışıyla model olmalıdır.

2.4. Fiziksel Düzen ve Öğrenci Sayısının Sınıf Yönetimine Etkileri

2.4.1. Fiziksel Düzen

Fiziksel ortam olarak ifade edilen yer, eğitim – öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik uygulamaların uygulandığı mekanın niteliklerine karşılık gelmektedir. Fiziksel ortama ilişkin değişkenler olarak, sınıf içi materyaller ile boş alanlar, sınıfın ısısı ve ışık düzeni gibi etkenler olarak değerlendirilmektedir. Öğretmen ile öğrenci arasında olan ilişkileri büyük çapta etkileyen fiziksel etkenler gerçekleştirilen eğitimin türü, düzeyi, işlenen dersin amacını, sınıf ortamını ve öğrencilerin motivasyon düzeylerini basitleştirmektedir (Aydın, 2013, s. 35).

Fiziksel düzen ile ilgili etkilere yönelik Evertson, Emmer ve Worsham (2000). şu ilkeleri sıralamıştır (Akt: Çelik, 2008, s. 84):

- Sınıfta hava sirkülasyonunun gerçekleşeceği alanların tespit edilmesi gereklidir. Öğrencilerin yer alacağı alanların belirlenerek, ders esnasında dalgınlık ve karışıklığın giderilmesini sağlayacak dizaynın gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- Sınıf ortamında öğrencilerin öğretmenlerince görülebildiğinden emin olmalıdır. Bununla birlikte yönetimin en önemli misyonu ise öğrencilerin dikkatlice izlenmesidir. Öğretmenler öğrencilerini görebildiği ve takip edebildiği sürece sınıf içerisinde başarılı yönetim sergileyebilmektedir.
- Sürekli olarak kullanılan araç–gereçleri koruyarak, öğrencilerin bu araç gereçleri ulaşımlarını ve kullanımlarını basitleştirmektir.
- Sınıfta yer alan tüm öğrencilerin eğitim–öğretimde kullanılan yöntemlerden olan sunumları rahat bir biçimde görebildikleri noktasında tereddüt yaşamayacak şekilde fiziki koşulları dizayn etmek.

2.4.2. Öğrenci Sayısı

Sınıf içerisinde yer alan öğrencilerin sayısı azaldıkça öğrencilerin başarılar artmaktadır (Küçükahmet, 2003, s. 50). Az sayıda öğrencinin yer aldığı sınıflarda öğrencilerin öğretmen tarafından tanınması ve kişisel olarak ilgi göstermesi kolaylaşacak, öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişim etkin ve verimli olacaktır.

Sınıfın fiziksel ortamının en mühim değişkenlerinden birisi öğrenci sayılarıdır. Öğrenci sayısı düşük düzeyde olan sınıflarda birçok farklı öğretim tekniği uygulanabilir. Bu düzeydeki sınıfların en önemli faydalarından birisi ise öğretmenlere sağlamış olduğu kolaylıklardır. Az sayıda öğrencinin olduğu sınıflarda öğretmenin zamanı etkili ve verimli kullanması mümkün olup sınıfta öğretmenin denetimi ve kontrolü yüksek düzeyde gerçekleşecektir (Celep, 2002, s. 14).

2.5. Kalabalık Sınıfta Disiplin

Öğretmenlerin sınıf yönetimi ve sınıf içerisinde disiplini sağlayacağı uygulamalar, sınıf içerisinde yer alan davranışların en önemli belirleyicilerindendir (Cemaloğlu ve Kayabaşı, 2007, s. 126). Aşağıda öğretmenler açısından bu denli önemli olan disiplin modelleri işlenmiştir. Bu modeller, Canter Modeli, Glasser Modeli, Kounin Modeli, Davranış Değişiklikleri Modeli ve Jones Modeli olarak belirtilebilir.

2.5.1. Disiplin Modelleri

2.5.1.1. Canter Modeli

Disiplin modelleri içerisinde ilk değinilecek model olan Canter Modelinin esasları, 1976 senesinde gerçekleştirilen araştırma ile öğrencilerin sorumlu düzeyde sergiledikleri davranışlar üzerine oturtulmuştur. Öğrencilerin, gerek aileleri için gerekse toplum için sorunluluklarının farkında olması gerekmektedir. Bununla birlikte öğretmenler, öğrencilerden beklemiş olduğu hususlar ilk derslerin ifade etmeli ve gerek öğrencilere gerekse dersin işleyişine yönelik duygu ve tutumlarını ifade etmelidirler (Pala, 2005, s. 45). Canter Modeli'nde ilk esas otoritenin kurulmasıdır. Öğretmenlerin sınıfı disipline etmesi açısından önem arz eden bu durum, öğrencilere nasihatte bulunarak uymaları gereken davranışları sergilemelerini ve öğretmene itaatlerinin sağlanmasını öngörür (Tertemiz, 2003, s. 72).

2.5.1.2. Glasser Modeli

Glasser sınıf kurallarının kaçınılmaz ve kurallara uyma konusunda kararlılığın şart olduğunu belirtmektedir. Öğretmenler, öğrencilere iyi seçenekler sunmalı ve sorumlulukları vurgulanmalıdır (Pala, 2005, s. 47). Glasser iyi bir disipline gerçek bir terapi demeyi daha uygun bulur. Bu modelde gerçek terapi kişisel bir yol göstericidir.

Bu modele göre, eğer öğrenci isterse aklı başında, mantıklı davranabilir ve davraışlarını kontrol edebilir. Bu modelde öğrencilere rehber olunmalıdır (Tertemiz, 2003, s. 70).

2.5.1.3. Kounin Modeli

Disiplin ile ceza birbirine karıştırılmaktadır. Ceza yıkıcı davranışa tepkidir. Disiplin ise yıkıcı davranış ve bundan doğan tepkiyi önlemeye yöneliktir. Sorunlu davranışı önlemek için ne yaptığımızın yanında, sorunlu davranış ortaya çıktığında ne yapacağımızla da ilgilidir. Disiplinde temel ilke, bireylerin kendi ihtiyaçlarının karşılanmasından sorumlu oldukları ve başka kişilerin davranışlarının bunları engellememesi gerektiğidir. Anlamlı etkinlikler, uygun çevre, grupla çalışma, kendi kendini kontrol gibi kavramlar da disiplin içinde düşünülmelidir. Cezasız ya da çok az ceza ile de disiplin mümkün olabilir. Ayrıca, Kounin, öğretmenin hatalı bir öğrencinin hatasını sınıfta diğer öğrencilerin gözü önünde düzelttiğinde, diğer öğrencilerde bu durumdan etkilenir. Buna "dalga etkisi" adını vermektedir (Tertemiz, 2003, s. 72).

2.5.1.4. Davranış Değişikliği Modeli

Davranışçılara göre çevresel uyaranlar insan davranışını belirler ve bunlar değiştirilip kabul edilebilir toplumsal ölçütlere göre insan davranışını biçimlendirir. Davranışçı düşüncenin altında yatan temel ilke, insanların acı veren, hoş olmayan deneyimlerden veya uyarıcılardan kaçınırken, hoş ve ödüllendirici olanı aramaya çalışmalarıdır (Celep, 2004, s. 178). Bu modelde, öğretmen öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirir. Olumsuz ve hatalı davranışlarını ise görmezlikten gelir, ödül vermez. Böylece olumsuz davranışta sönme sağlanır.

2.5.1.5. Öğretmen Etkisiz Eğitim Modeli

Bu model Gordon (1974, s. 26) tarafından tasarlanmıştır. Gordon (1974, s.26)'a göre öğretmen, öğrencilerin hatalı davranışlarına anlayışlı bir biçimde yaklaştığında, istenmeyen davranışlarda azalma meydana geleceğini ifade etmektedir. Bu modelde öğretmen sorunu çözebilmek için, sorunun nedenlerini ve sonuçlarını analiz etmesi gerekir. Sorunun nedeni öğrenci ise, öğretmen öğrenci ile görüşmeli, ona rehberlik yapmalıdır. Eğer sorunun kaynağı öğretmen ise, öğretmen-öğrenci işbirliği ile çözülmelidir (Akt. Tertemiz, 2003, s. 29).

2.5.1.6. Jones Modeli

Jones, öğrenme zamanının yarısının istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgilenmekle geçtiği görüşündedir. İstenmeyen öğrenci davranışları olarak; söz almadan konuşma, gürültü yapma ve sınıfta başkalarının yerine oturma gibi genel davranışlardan söz etmektedir. Öğretmenlerin sınıf ortamlarında zaman kayıplarını önlemek için; vücut dilini etkili kullanmalarını, öğrencilerle yakından ilgilenmelerini ve onları yüreklendirmelerini önermektedir. Kuramın öne çıkan özellikleri (Yılmaz, 2012, s. 47);

- Uygulanması kolaydır.
- Öğrencinin süreçteki yükü hafifletilir.
- Dersin etkili planlanması öğrenme için ayrılan süreyi verimli kılar.
- Verilen mesaj öğrenci tarafından algılanmayabilir.
- Sınıf kuralları öğrencilere benimsetilmekte zorlanılabilir.
- Sorumlulukların öğretmen üzerinde olması onları yorabilir.

2.5.2. Zaman Yönetimi

Öğretmenin akademik öğrenme süresini uzatması için, derslere hazırlıklı ve tam zamanında girmesi, öğretim sürecinde kullanacağı materyalleri önceden hazırlaması, sınıfın kurallarını önceden belirleyerek öğrencilerin uymasını sağlaması, süre artarsa kalan zamanı nasıl değerlendireceğini planlaması gerekir (Erden, 1999, s. 46).

Uğur (2000, s. 34), zamanı etkin kullanmak için kazanılması gereken alışkanlıkları, şöyle belirtmektedir:

- Hedef ve amaçların belirgin olması,
- Planlama yapılması,
- Önceliklerin belirlenmiş olması,
- Acil durum değerlendirmesinin yapılması

Özkılıç, zamanı etkili kullanması için, kuralların oluşturulması ve öğrencilere öğretilmesi konusunda şu işlerin yapılmasını önermektedir (Özkılıç, 2000, s. 98-101):

1. *Öğrencilerin sınıfa giriş ve çıkışlar*: Öğrencilere öğrenci ziline bağlı olarak sınıfa girmeleri, yerlerine oturmaları ve yapacakları ders üzerinde çalışmaya başlamaları öğretilebilir. Ders içinde çeşitli ihtiyaçlar için dışarı çıkmak isteyen öğrenciler olabilecektir. Bu çıkışın ders açılışını bozmaması için bir kurala bağlanması gerekir. Çünkü çıkışta izin isteme ve tekrar kapı vurarak içeri girme, öğrencilerin dikkatinin dağılmasına neden olacaktır. Dolayısı ile zamanın boşa harcanması söz konusudur.
2. *Yoklama, devamsızlık ve geç kalma*: Yoklamanın öğrencilerin sırasıyla isimlerinin okunması yoluyla yapılması zaman kaybına eden olur. Sınıfta öğrencilerin yerleri bellidir. Sıralardaki boşluklara bakılarak yoklama yapılabilir. Derse zamanında katılmayan öğrencilere yeniden öğretim verilmesi ya da öğretmenden bu öğrencilerin yardım istemesi zamanın asıl amacına uygun kullanımını engellemektedir. Bunun için öğretmenin geç gelme ve devamsızlık gibi durumların nedenlerini giderici önlemleri alması gerekir. Bu noktada öğretmenin öğrencilerine örnek olarak derse zamanında girmesi çok önemlidir.
3. *Öğrencilerin sınıfta dolaşmaları*: Sınıfta dolaşan öğrenciler diğerleri ile konuşarak sınıfta karmaşa yaratırlar. Öğretmen öğrencilerin sınıfta neden dolaştıklarını tespit etmeli ve bunun çözümünü bulmalıdır. Örneğin: Kalem açacağı arayan öğrenciye ya öğretmen bunu vermeli ya da öğrenciye kalem açacağı bulundurmayı öğretmeli.
4. *Gerekli materyallerin sınıfa getirilmesi*: Öğrencilerin bulmada güçlük çektikleri veya sık sık unuttukları araç-gereçleri sınıfta bulundurmak, zaman kaybını azaltacaktır. Ancak öğretmenin getiriyor diye öğrencinin materyal unutma sıklığının artmamasına da dikkat edilmelidir.
5. *Verilen ödevlerin bir yönerge doğrultusunda hazırlanması*: Ödevlerin yapılışına ait bir yönerge vermek, anlamsız uğraşmaları ortadan kaldıracağından zamandan kazanılacaktır.
6. *Sınıfta birbiriyle konuşma*: Grup çalışmaları dışında öğrencilerin birbiriyle konuşmaları istenen bir davranış değildir. Ancak insan sosyal bir varlıktır ve

konuşma gibi bir ihtiyacı vardır. Belli zamanlarda öğrencilerin konuşmalarına izin vermek doğru bir davranıştır.

7. *Söz alma*: Sınıfta söz alma ve konuşma belli bir kurala bağlanmalıdır. Aksi durumda kargaşa çıkar. Kimse kimseyi anlayamaz.
8. *Öğretmenden yardım isteme*: Sınıfta öğretmen yardım isteyen öğrencinin yanına gidip gerekli yardımda bulunduktan sonra bir başka öğrenciye yardım etmek üzere sınıfta dolaşmalıdır. Öğretmenin öğrencilere yardım ederken de zamanın tüm öğrencilere yardım edecek şekilde etkin kullanımına dikkat etmesi gerekir. Öğretmenin yardım isteyen öğrenciye hemen ulaşması gerekmektedir. Çünkü yardım isteyen öğrencinin yanındaki öğrencileri rahatsız etmesi söz konusudur. Dikkat çekmek amacı ile yardım isteyenlerin tespit edilmesi gerekir.
9. *Araç gereçlerin kullanımı*: Sınıfta yapılan etkinliklerde kullanılacak araç-gereçlerin derse başlamadan önce hazır duruma getirilmesi gerekmektedir. Aksi durumda onların temini ve çalışma durumlarındaki aksamalar zaman kaybına neden olacaktır. Öğretmen zamanda tasarruf edebilmek için sınıfta bazı görev paylaşımlar yapmalıdır. Öğrencilere verilen görevler hem zamandan tasarruf sağlayacaktır, hem de öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artıracaktır.

2.5.3. Kalabalık Sınıflarda Aile İşbirliği

Eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmenle birlikte ailenin de önemli bir rol aldığı var olan bir gerçektir. Buna göre daha etkili ve verimli bir eğitim-öğretim sürecinde sadece öğrenci-öğretmen ilişkisi değil de öğretmen-öğrenci-veli ilişkisi ve koordinasyonu önemli rol alır.

Aile faktörünün çocuğun eğitimindeki etkisi dikkate alındığında, eğitimcilere, ailelerin eğitim sürecine katılımının sağlanması ve ailelerle işbirliği yapılması konusunda önemli görevler düşmektedir. Ailelerle işbirliği yapılması ve ailelerin eğitim sürecine katılması sayesinde çocuğun çevresinde onun eğitimini destekleyen bir çevre oluşturulması ve çocuğun bütüncül gelişiminin sağlanması mümkün olacaktır (Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010, s. 407).

Çelenk (2001, s. 67)'in yaptığı bir başka araştırmada da öğretmenlerin; "okul ile işbirliği içinde çocuğu ile ilgilenen velilerin okul başarısını olumlu yönde etkilediği, çocuğu yanlış bir yönlendirmeden korumak, öğretmen-aile çelişkisini önlemek amacıyla velilerin okul tarafından eğitilmelerinin gerekli olduğu" görüşünde oldukları saptanmıştır.

Oktay ve arkadaşları (2003, s. 81) aile katılımının yararlarını kurum, çocuk, öğretmen ve aile açılarından olmak üzere dört başlık altında incelemiştir. Bunlar:

2.5.3.1. Kurum Açısından

- Ailenin desteği ile gerek yönetsel, gerekse eğitimsel işlerin az bir süre içinde ve daha etkin bir biçimde yürütülmesini sağlama,
- Çalışanların iş tatminin artması,
- Ailenin güven ve desteğini kazanma,

2.5.3.2. Çocuk Açısından

- Aile ve okul ortamlarının ortak noktada birleşmesiyle kendine daha güvenli, uyumlu ve mutlu olma,
- Etkinliklere kolay katılım,
- Günlük yaşantısında kullanabileceği kalıcı davranışlar edinme,
- Davranışların kalıcı ve iyi öğrenilmesinde başarılı olma,

2.5.3.3. Öğretmen Açısından

- Çocuğun yaşadığı ortamı ve ihtiyaçlarını belirleme,
- Aile ile iletişimi güçlendirme,
- Problemleri önceden sezme ve nasıl çalışılması gerektiğini bilme,
- Programlarını hazırlarken aile katılımı ile oluşturduğu bilgileri kullanma,
- Problemlerin aile ile ortaklaşa çalışma ile çözümü sonucunda eğitim için ayırdığı sürenin artması.
- İşlerin paylaşılması ile iş tatminin artması.

2.5.3.4. Aile Açısından

- Ailelerin çocuklarının eğitiminde kendi rollerinin öneminin farkına varmaları.
- Ailenin çocuk ve okul ile sağlıklı bir iletişim kurması,
- Ailenin çocuğun ev ortamında öğrenebileceği deneyimler hakkında bilgi sahibi olma,
- Ailelerin kendilerini programın önemli bir parçası olduklarına inanmalarını sağlama,
- Ailelerin kendilerini kurumla bir bütün olarak görmelerine yardımcı olması açılarından büyük yararlar sağlar.

2.6. Yardımcı Öğretmen Modeli

2.6.1. Amacı

İki öğretmenli sınıf öğretmenliği modelinin amacı kalabalık sınıflara ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflara bir nebze de olsa çözüm bulmaktır. Ayrıca dersin verimini arttırmak, kaynaştırma öğrencileriyle daha iyi ilgilenmek, yapılandırmacı yaklaşımı gereğince uygulayabilmek, dikkati dağılan öğrencilerin dikkatini toplamak, çalışmalarında zorlanan öğrencilere destek vermek, yavaş öğrenen öğrencilerin tam öğrenmelerini sağlamak, çabuk öğrenen öğrencilere ek çalışmalar yaptırarak eğitimin kalitesini arttırmak amaçlamaktadır.

2.6.2. Uygulandığı Alanlar

Sınıfında özel gereksinimli çocuk bulunan öğretmenlerin sınıflarında öğretmenle işbirliği yapacak, tüm çocukların öğrenme ortamından yararlanmalarını kolaylaştıracak destek personelinin biran önce sağlanması gerekli görülmektedir.

Özel eğitim sınıflarında birden fazla öğretmenin görev almasının avantajları ve dezavantajları, öğretmenlerin koordinasyonunun önemi izah edilerek güçlü ve zayıf yönlerine göre iş bölümünün yapılması ve öğretmenlerin deneyimlerinin paylaşılmasının öğrencilerin başarısına katkı sağlayacağı ifade edilmiştir (Karasu ve Mutlu, 2014, s. 55).

Genel eğitim ortamlarında kaynaştırma uygulamasının başarılı olarak yürütülebilmesi için gerekli olan fiziksel, sosyal ve psikolojik düzenlemelerin ve hazırlıkların yapılması konusunda araç-gereç ve personel desteği sağlanabilir.

Ayrıca yeni atanan öğretmenler kalabalık sınıfları yönetim konusunda tecrübeli öğretmenlere göre daha fazla zorluk çekmektedirler. Bunun yerine tecrübeli öğretmenler kalabalık sınıflarda görev yapabilir ve yeni atanan öğretmenlerde tecrübeli öğretmenin yanında çalışabilir.

2.6.3. Nasıl Uygulanır

Yardımcı öğretmenlik ilişkisinin iyi yönde ilerlemesini sağlamak için tüm öğretmenlerin tartışabileceği bazı konular şunlardır (Staın,2012):

Kişisel güçlü ve zayıf yönlerimiz hakkında konuşun **-** Öğretmenler her kişinin sorumlu olacağı belirli görevler hakkında konuşmalıdır. Her bir öğretmen planlama ve eğitim aşamalarının hangi kısımlarının sorumluluğunu alacak? Her bir öğretmen, öğrencilerin başarısına kılavuzluk edecek hangi yollarda diğer öğretmeni nasıl destekleyebilir?

Esnek ve ileriye yönelik olarak etkin olmanın yollarını tartışın - Derslerin önceden ortaklaşa bir şekilde planlanması ve esnek kalınarak eğitim esnasında gerekli ayarlamaların yapılması bir zorunluluktur. Eğitim süresi boyunca öğretmenler irtibat halinde kalmalı ve böylelikle tüm eğitim boyunca öğrencileri desteklemelidir. Buna ek olarak öğretmenler gelecekteki derslerin planlanması için öğrencilerin performanslarından elde ettikleri bilgileri kullanmalıdır.

Öğrenme ortamını tartışın - Eş öğretmenler öğrenme ortamı hakkında tartışmalıdır. Hangi sınıf içi prosedürler pozitif bir öğrenme deneyimi sağlayacak? Her bir öğretmenin kişiliği öğrenciler ve kendimiz için en uygun öğrenmenin oluşturulmasına nasıl katkıda bulunabilir? Her bir öğretmen, öğrenmenin heyecan verici ve anlamlı hale getirilmesinde diğer öğretmeni nasıl destekleyebilir?

Esas olan, eş öğretmenlik ortamındaki her öğretmenin iletişimi sürdürmek ve öğrenimi önemli hale getirmek için gerekli olan bağlılık, tutku ve enerjiyi sürdürmek için elinden geleni yapmasıdır.

2.6.4. Eş Öğretmenlik Stilleri

Okullarda birçok farklı eş öğretmenlik veya ekip öğretmenlik modeli mevcut ancak bunların en yaygın olanlarından biri bir genel eğitimci öğrencilerin özel gereksinimleri üzerine uzmanlaşmış bir öğretmenle eşleştirilmesidir. Yardımcı öğretmen ikilisi farklı şekilde yapılandırılmış olsa da eş öğretmenlik yapılan sınıflarda en sık uygulanan öğretme türleri arasında benzerlikler var. Yardımcı öğretmenlik türleri şunlardır (Dooley,2014):

1. ***Bir kişi öğretir, bir kişi gözlemler*****:** Bu model, yeni bir eş öğretmenlik ekibinde üyelerin birbirini tanımasına ve öğretmenlerden birinin tüm gücünü bir alana yönlendirmesine olanak sağlar. Bir öğretmen öğretir ve gözlemci olan diğer öğretmen öğrencilerin davranışlarını ve anlayıp anlamadıklarını gözlemler ya da gelecekte kullanmak üzere not alır. Kısa bir not: Bu, genel eğitimcinin sürekli ders anlatacağı ve ikinci öğretmenin sürekli gözlem yapacağı anlamına gelmemektedir. Öğrenciler ve öğretmenler için yeni bir bakış açısı sağlamak adına sık sık rolleri değişmeyi deneyin.

2. ***Bir kişi öğretir, bir kişi gezer*****:** Bu model yeni ekipler için de harikadır. Bir öğretmen esas ders anlatıcı rolündeyken diğer öğretmen sınıfta gezer ve öğrencilerle veya gruplarla etkileşimde bulunur. Bu etkileşim türü daha çok bire bir zaman geçirilmesine ve öğrencilerin sınıf akışını ya da dersi bölmeden öğretmene soru sorabilmesine ek fırsatlar sağlar. Planlama süresi minimumdur.

3. ***Paralel öğretim*****:** Bu öğretim türünde öğrenciler her biri eş öğretmenlerden biri tarafından idare edilen iki gruba ayrılır. Bu strateji, gözden geçirmeye veya zor bir konuyu öğrenmekte olan daha küçük bir öğrenci grubuna özel ilgi göstermeye olanak sağlar. Bu yöntem daha çok planlama gerektirir çünkü öğretmenlerin ikisi de ortak bir öğretme hedefine sahiptir.

4. ***Terminalle öğretim*****:** Sınıfta terminal kullanımı yeni bir kavram değil ancak eş öğretmenlik uygulaması olan bir sınıfta bu terminaller öğrencilerin gereksinimlerine göre özelleştirilebilir. Farklı terminaller üzerinden öğrencileri denetleyen ve öğrencilerle etkileşimde olan iki öğretmen ile öğrencilerin kavrayışı teşvik edilebilir. Matematik sınıflarımızda bu terminalleri genellikle çok az "öğretmenlik" gerektiren pratik kazandıran geometri aktiviteleri için kullanıyoruz. Terminalle öğretim, etkili hale gelmeden önce epey planlama gerektirir.

5. *Dönüşümlü öğretim*: Gerekli planlama ve öğrencilerin gruplara ayrılması açısından bu yöntem paralel öğretime benzer. Bu senaryoda eş öğretmenlerden biri daha yoğun müdahale ya da sonraki konuya geçmeden önce materyalin tekrar gözden geçirilmesi gereksinimine sahip öğrencilerle beraber farklı bir yerde çalışır. Bu model yeniden öğretim ya da test gözden geçirme konularında etkilidir.

6. *Ekip olarak öğretim*: Ekip olarak öğretim, her iki öğretmenin içerik, öğrenciler ve birbirleri ile ilgili rahat olduğu ideal bir durumdur. Ekip olarak öğretim yapılan bir sınıfta öğretmenler, hiçbiri sınıfta baskın hale gelmeden ders boyunca rol değiştirir. Dersler öğretmenlerle öğrenciler arasında daha çok iletişime ve çevreyle etkileşime dayanır. Öğretmenler o anda hangi role ya da gereksinime ihtiyaç varsa onu gerçekleştirir: Hızlı cevap verilmesi gerekiyor mu? Bir başka öğrencinin hızlı bire bir gözden geçirmeye mi ihtiyacı var? Başka bir bakış açısı konunun aydınlatılmasına yardımcı olur mu? Ekip olarak öğretimin başarılı bir şekilde gerçekleştirildiği bir sınıfta dışarıdan gözlemleyen kişi öğrencilerle uyumlu tek bir birim olarak etkileşimde bulunan iki öğretmen görür.

2.7. Öğretmenlik Uygulaması

2.7.1. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Tanımı ve Amacı

Öğretmenlik uygulaması; öğretmen adaylarının öğrenmiş oldukları bilginin okul ortamında beceriye dönüştürülmesini amaçlayan bir derstir. Öğretmenlik uygulaması öğretmenliğe giden sürecin en önemli halkasıdır. Uygulamada yaptıkları etkinlikler öğretmen adayının öğretmenlik mesleğini yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlar. Uygulama öğretmeni seçiminde zorunluluk değil de gönüllülük esas olursa öğretmenlik uygulaması dersinde elde edilen verimde artacaktır. Fakülte öğretim elamanı ve uygulama öğretmeni eşliğinde yürütülen bu ders 6 saat uygulama okulunda geçen 2 saati teorik olarak fakültelerde verilen toplan 8 saatlik bir derstir.

Öğretmenlik uygulaması ve semineri dersi tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki nitelikleri kazanmış olmalıdır (YÖK, 1998, s. 61):

- Uygulama okulunda değişik sınıflarda öğretmenlik yaparak öğretmenlik mesleğinin yeterliklerini geliştirebilme,
- Kendi alanının ders programını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme,
- Öğretmenlik uygulaması sırasında kazanmış olduğu deneyimleri arkadaşları ve uygulama - öğretim elemanı ile paylaşarak kendisini bu yönde geliştirebilme.

2.7.2. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Tarafların Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Öğretmenlik uygulamasının düzenli olarak yürütülmesi için, hazırlanan yönergede öğretmenlik uygulamasına katılan tarafların görev, yetki ve sorumlulukları belirtilmiştir (MEB, 1998, s. 59).

2.7.2.1. Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları

1. Öğretmen adaylarını, öğretmenlik uygulaması etkinliklerine hazırlar.
2. Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinliklerini, uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile birlikte planlar.
3. Öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte düzenli olarak izler, denetler.
4. Uygulamanın her aşamasında öğretmen adayına gerekli rehberliği ve danışmanlığı yapar.
5. Uygulama sonunda öğretmen adayının çalışmalarını, uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirir ve sonucu not olarak fakülte yönetimine bildirir.

2.7.2.2. Uygulama Okulu Müdürlüğünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları

1. Uygulama Okulu koordinatörünü belirler.
2. Uygulama öğretim elemanlarının işbirliği ile uygulama öğretmenlerini belirler.
3. Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla toplantı yapar, kendilerine görev ve sorumluluklarını bildirir.
4. Uygulama çalışmalarının etkili ve verimli bir biçimde yapılabilmesi için gerekli eğitim ortamını sağlar.
5. Uygulama öğretmenlerinin uygulama çalışmalarını denetler.

2.7.2.3. Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

1. Milli Eğitim Müdürlüğü, okul yönetimi ve fakülte arasındaki koordinasyon ve iş birliğini sağlar.
2. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri planlar.
3. Uygulama çalışmalarını izler, değerlendirir ve sağlıklı yürütülmesi için gerekli önlemleri alır.

2.7.2.4. Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları

1. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu koordinatörü ile işbirliği yaparak öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları kapsamındaki etkinlikleri hazırlar.
2. Uygulama programının gerektirdiği etkinliklerin yürütülmesini sağlar, uygulama etkinliklerinin başarılı bir biçimde yerine getirilmesi için öğretmen adayına rehberlik eder, bu etkinlikleri izler ve denetler.
3. Uygulama sonunda öğretmen adayının uygulama çalışmalarını değerlendirir, uygulama okulu koordinatörüne teslim eder.

2.7.2.5. Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları

1. Uygulama programının gereklerini yerine getirmek için planlı ve düzenli çalışır. Uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve diğer öğretmen adayları ile iş birliği içinde planlı bir şekilde çalışır.
2. Uygulama programının gereklerini yerine getirirken okul yönetimi, uygulamadan sorumlu öğretim elemanı, öğretmenler ve diğer görevlilerle işbirliği yapar.

3. Öğretmenlik uygulaması etkinlikleri kapsamında, yaptıkları çalışmaları ve raporları içeren bir dosyayı uygulama öğretim elemanına teslim eder.
4. Kişisel ve mesleki yeterliliğini geliştirmek için sürekli çaba gösterir.

2.7.3. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Kapsamında Karşılaşılan Problemler

Ünver (2004, s. 20) yapmış olduğu araştırmanın sonucuna göre uygulama okul yöneticisi, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayının karşılıklı olarak sorumluluklarına ilişkin yeterli bilgi sahibi olduklarını söylemenin güç olacağını ve bu kişilerin iş birliği konusunda eğitilmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Gökçe ve Demirhan (2005, s. 63) öğretmenlik uygulamaları sırasında karşılaşılan sorunlar ile ilgili yaptığı araştırma sonucunda öğretmen adaylarının özellikle, uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, ilgi ve yetenekleri konusunda bilgi vermesi, ders planı hakkında bilgi vermesi, ders planının hazırlanmasında öğretmen adayıyla etkileşimde bulunması, öğretmen adayının hazırladığı ders planını ve araç-gereçleri kontrol etmesi, öğretmen adayına pekiştireçler vermesi, değerlendirme sonuçları hakkında bilgi vermesi konusunda yeterli rehberliği alamadıkları için sorunlar yaşadıklarını dile getirmiştir.

Seçer ve arkadaşları (2010, s. 23) yapmış oldukları araştırma sonucunda uygulamaya gidilen okul ile üniversiteler arasında işbirliği yapılmamasından dolayı öğretmen adaylarının sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sarıtaş (2007, s. 41), fakülte ve uygulama okulları arasındaki işbirliği ve iletişimin daha fazla güçlendirilmesi, fakültede öğretmenlik uygulaması dersinde görev alan ilgili kişilerin okul yöneticileri ve uygulama öğretmenlerini uygulamayla ilgili düzenli olarak bilgilendirmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Karaca ve Aral (2011, s. 103) öğretmenlik uygulaması için gittikleri okulda yeterli ilgiyi görmediklerini, gerekli rehberliğin yapılmadığını, öğrencilere bir öğretmen olarak tanıtılmadıklarını bu nedenle öğretmen adaylarının sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Ayrıca uygulama sınıflarının fiziksel şartlarının yetersiz olması, ders anlatımlarına uygulama sınıf öğretmeni tarafından fazla müdahalede bulunulması, uygulamadan sorumlu öğretim elemanları ile beklentilerinin uyuşmaması ve değerlendirme kriterlerini tutarsız olması öğretmen adaylarının karşılaştıkları diğer sorunlar olarak belirtilmiştir.

Yeşilyurt ve Semerci (2011, s. 80) yaptıkları çalışmada öğretmenlik uygulaması kapsamında karşılaşılan sorunları uygulama öğretmenleri açısından ele almıştır. Bu araştırmanın sonucunda uygulama öğretmenlerinin; öğretmen adayından, uygulama öğretim elemanından, eğitim fakültesinden, uygulama okulundan ve zamandan kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını tespit etmiştir:

Öğretmen adayından kaynaklı sorunlar:

1. Adayların KPSS sınav kaygısını taşımaları,
2. Öğretmenlik uygulaması dersine gereken önemi vermemeleri,
3. Devamsızlık yapmaları
4. Danışmanlığını yaptıkları aday sayısının fazla olması
5. Adayların mesleğe ve derse karşı isteksiz, ciddiyetsiz davranmaları ve motivasyon düzeylerinin düşük olması,
6. Dersi hatalı işlemeleri,
7. Meslek ve alan bilgisi eksikliği,
8. Kurallara uygun olmayan kılık kıyafette okula gelmeleri
9. Adayların okula ve sınıfa uyum sağlamada zorluk yaşamaları,
10. Mesleği benimsememeleri,
11. Ders sunumlarında öğrencilerle sağlıklı iletişim kuramamaları,
12. Yerine getirmeleri gereken sorumluluklardan kaçmaları,
13. Öğrencilerle aşırı samimi olmaları,
14. Derste öğrencilerin dikkatini dağıtmaları ve
15. Uygulama öğretmenlerine yardımcı olmamaları

Uygulama öğretim elemanlarına yönelik karşılaştıkları sorunlar ise;

1. Uygulama öğretim elemanlarının kendileriyle yeterince işbirliği yapmadıkları
2. İletişim kurmadıkları,

3. Uygulama sürecinde uygulama öğretmen adaylarını izlemedikleri ve onları denetlememeleri
4. Öğretmenlik uygulaması dersi hakkında uygulama öğretmen adaylarını yetersiz bilgilendirmeleri
5. Öğretmenlik uygulaması dersine gereken önemi vermemeleri,
6. Öğretmen adaylarını değerlendirme sürecinde uygulama öğretmenlerini ikinci plana atmaları da uygulama öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar arasında yer almıştır.

Öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adayının yeterince gelişebilmesi için uygulama öğretmeninin rehberliği oldukça önemlidir. Uygulama öğretmeninin ilgisiz oluşu öğretmen adayının mesleğini öğrenmelerini olumsuz etkileyecektir. Karadüz ve diğerleri (2009, s. 96) dersin MEB'e bağlı okullarda uygulamalı olarak yapılmasının aday öğretmenlerin öğrenebileceğini etkileyeceğini, bu ders kapsamında yapılacak etkinliklerin gerçek öğrenme ortamlarında uygulanması halinde öğretmen adaylarına kalıcı bilgiler sağlayacağını ve bu yaşantılar sayesinde mesleğe uygun birçok bilgiyi tanıyıp, yorumlama fırsatı bulabileceğini belirtmiştir. Öğretmenlerin öğrencileri üzerinde olumlu etkiler yaratabilmesi, onlara gerekli bilgiler sunabilmesi ve kişiliklerine olumlu katkılar sağlayabilmesi için öğretmenlerin kendilerini geliştirecekleri iyi yapılandırılmış öğretmen yetiştirme programlarına ihtiyaç vardır (Şahin ve Kartal, 2013).

2.7.4. Uygulamaya Yönelik Beklentiler

2.7.4.1. Öğretmen Adayının Beklentileri

Öğretmenlik uygulaması derslerinin amaçlandığı şekilde başarılı olması, öğretmen adaylarının, uygulama okulunun ve fakültenin beklentilerinin karşılanması derecesine bağlıdır. Öğretmen uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarının beklentileri aşağıda verilmiştir (YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, 1998).

- Öğretmen adayına öğretmenlik becerilerini öğreneceği, deneyeceği, geliştireceği ve öğretmenlik mesleğinin tüm sorumluluklarını üstlenme fırsatı bulacağı bir okul ortamı sağlanması,
- Öğretmen adayının uygulama sürecinde okulda yapacağı etkinlikleri de içeren bir çalışma programı yapılması,
- Öğretmen adayına değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı sağlanması,

- Öğretmen adayına fakültede uygulama öğretim elemanının, okulda uygulama öğretmeninin destek ve rehberliğinin sağlanması,
- Öğretmen adayına Okul Deneyimi sırasında uygulama öğretim elemanı ile haftada bir kez gözlem raporu üzerinde görüş olanağı sağlanması,
- Öğretmen adayının çalışmalarının programda belirtilen zamanlarda ilgililerce düzenli olarak gözlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Öğretmen adayına değerlendirme ile ilgili dönüt verilmesi,
- Öğretmen adayına Okul Deneyimi ve uygulama işlemlerinin önceden bildirilmesi konularında beklentileri olduğu görülmektedir.

2.7.4.2.Uygulama Okulunun Beklentileri

- Eğitim fakültesi uygulama okulu işbirliğinde birlikte çalışmak,
- Öğretmen adaylarının uygulama okullarına gönderilmeleri, yerleştirilmeleri ve uygulamalar konusunda okul yönetiminin görüşlerinin alınması ve uygulama öncesinde okul uygulama öğretmenlerine bilgi verilmesi,
- Uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okulu koordinatörü ile bölüm uygulama koordinatörünün işbirliğinde bulunması,
- Uygulama öncesinde uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarına ilişkin bilgi verilmesi,
- Uygulama öğretmeninin uygulama öğretim elemanları ile düzenli aralıklarla bir araya gelerek öğretmen adayının gelişimi ve uygulamalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
- Uygulama öğretmeninin öğretmen adayının değerlendirilmesinde ve dönüt verme sürecinde yer alması,
- Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliğinde yer alan uygulama öğretmenlerinin ve okul uygulama koordinatörlerinin rollerine hazırlanmaları için hizmetçi eğitim verilmesi,
- Uygulama öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla fakülte ortamında akademik etkinliklere (toplantı, ders, seminer, konferans vb.) katılımının fakültece sağlanması,
- Öğretmen adaylarının uygulama okulu kurallarına uymasının sağlanması.

2.7.4.3.Eğitim Fakültesinin Beklentileri

- Okulların fakültenin göndermiş olduğu öğretmen adaylarını kabul etmesi öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine dağılımını sağlanması
- Okulların öğretmen adayları için hazırlanan uygulama takvimi ve programına uymaları
- Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adayının gelişimi ve uygulama etkinlikleri konusunda bilgi alışverişlerinde bulunabilmesi amacı ile düzenli aralıklarla yapacağı toplantılara uygulama öğretmenlerinin ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün katılması,
- Uygulama öğretmenince doldurulan öğretmenlik uygulaması değerlendirme formunun ilgili uygulama öğretim elemanında zamanında teslim edilmesi.

2.7.5. Öğretmenlik Uygulamasında Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliği

Öğretmen yetiştirme sürecinde yüksek kaliteyi elde etmek için staj uygulamasının uzun süreli ve etkin hale getirilmesi gerekir. Yardımcı öğretmen modelinin uygulanmasıyla öğretmen adayları en az bir yıl boyunca uygulama öğretmeniyle derse girip derse etkin olarak katılırsa staj uygulamasından elde edilen verim artacaktır.

Kaliteli öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri sistematik olarak izlenmelidir ve adaylara dönüt verilmelidir. Yardımcı öğretmen

modeli sayesinde öğretmen adayları uygulama öğretmenleri tarafından daha rahat gözlenip eksiklikler beraber düzeltilebilir.

Öğrenci sayısı fazla olan sınıflarda daha kısıtlı öğretim yöntemi kullanılabilir. Kalabalık sınıflar öğretmenin zaman kaybına neden olur, her öğrenciye daha az zaman ayırabilir, öğrenci gelişimini takip etme süreci zorlaşır, sınıfı etkili bir şekilde yönetemez, etkin öğrenme süreci zorlaşır. Öğretmen adayları stajlarını kalabalık sınıflarda yaptıklarında uygulama öğretmenlerinden de destek alarak zorlukların üstesinden gelebileceklerdir. Bu sayesinde öğretmen adayları atandıkları zaman bu sıkıntıları çekmeyeceklerdir.

Yardımcı öğretmenlik, iki öğretmenin (aday öğretmen ve işbirliği yapan uzman öğretmen) fiziksel ortamın yanı sıra planlama, organizasyon, konuşma ve eğitim değerlendirmesi faaliyetlerini paylaşarak bir grup öğrenci ile birlikte çalışmasıdır (Bacharach, Heck ve Dank, 2004, s. 144). Aday öğretmenlik, müstakbel öğretmenlerin öğretmenliğin tüm yönlerini tecrübe etmelerini ve sınıf uygulamalarında mükemmel hale gelmelerini amaçlamaktadır. Staj sırasında yardımcı öğretmenlikle sınıfın ve öğrencilerin paylaşılması yaklaşımıyla hem yetişkinler hem de öğrenciler fayda sağlar. Hizmet öncesi öğretmen, aynı şekilde öğrencilerle aktif olarak ilgilenen bir uzman öğretmenin yanında sınıfla daha eksiksiz şekilde etkileşime girebilir. Uzman öğretmenin belirli bir süre sınıfla etkileşiminin kesildiği geleneksel aday öğretmenlik modellerinin aksine yardımcı öğretmenlik sisteminde uzman öğretmenin bu deneyim süresince öğrencilerle beraber aktif şekilde katılım sağlamasıyla uzmanlık ve değer katkısı sürdürülür. Düşüncedeki bu değişimi daha ayrıntılı şekilde inceleyelim (University of Minesota,2012):

Geleneksel aday öğretmenlik modellerinde genellikle öğretmen adayının "tek başına" hareket edeceği bir süre belirlenmekteyken aday öğretmenlikle ilgili yeni yardımcı öğretmenlik modelinde bunun yerine "lider" öğretmenlik fikri kullanılmaktadır. Her iki fikir de farklı sebeplerden ötürü yararlı yönlere sahiptir.

Geleneksel bir aday öğretmenlik modelinde öğretmen adayı çoğunlukla uzman öğretmeni belirli bir süre boyunca izler. Aday öğretmen yavaş daha çok sorumluluk alır ve sonunda ders planı yaparak, öğrenci ödevlerini değerlendirerek ve sınıfın rutin işleyişini yöneterek "tek başına" öğretmenlik yapmaya başlar. Tarihsel olarak

geleneksel modelde uzman öğretmen, aday öğretmenle birlikte öğretmek için yardımcı öğretmenlik stratejilerini kullanmaz.

Yardımcı öğretmenlikte bu ikili (aday öğretmen ve uzman öğretmen) birlikte plan yapmaya ve öğrencilerin sınıftaki her iki yetişkinle birden etkileşime girmesi için fırsat sağlayarak yardımcı öğretmenlik stratejilerini kendi uygulamalarıyla birleştirmeye teşvik edilmektedir. Uzman öğretmen, öğrencilerin öğrenimini ve etkileşimini desteklemek için stratejiler uygulayarak sınıfla etkileşimini sürdürür. Yardımcı öğretmen ikilisi, sorumluluk ve karar verme yetkisi zamanla aday öğretmene kayacak şekilde bütün bu deneyim süresince işbirliği yapar. En sonunda aday öğretmen, önceden belirlenmiş bir süre boyunca uzman öğretmenin ve öğrencilerle çalışan diğer yetişkinlerin faaliyetlerinin yönetilmesi de dahil olmak üzere sınıfta her yönüyle liderliği devralır (University of Minesota,2012).

Aday öğretmenin tek başına öğretmenlik yapma fırsatına sahip olması da önemlidir. Ayrıca mesleki göreve yeni atanan öğretmenler, hem ilk görevlerinde hem de kalabalık sınıfları yönetim konusunda tecrübeli öğretmenlere göre daha fazla zorluk çekmektedirler. Bundan dolayı tecrübeli öğretmenlerin kalabalık sınıflarda görev yaptığı ve yeni atanan öğretmenlerinde tecrübeli öğretmenlerin yanında yardımcı öğretmen rolünde olduğu iki öğretmenli sınıf öğretmenliği modelinin hem öğretim sürecinin verimli yürütülmesi hem de göreve yeni başlayan öğretmenlerin rehberliğe dayalı görevlerini iyi icra edip, yetişmesi açısından bu araştırma büyük önem arz etmektedir. Bu araştırma ile kalabalık sınıflarda eğitim öğretim sürecinde sınıflarda yaşanan problemleri öğretmen ve öğretmen adaylarının bakış açısına göre incelemek ve bu problemlere çözüm önerisi sunmak amaçlanmıştır. Bununla birlikte öğretmenlikte verimliliği arttırmak adına eğitim fakültelerinde eğitim alan öğretmen adaylarının gördüğü dersler arasında yer alan "Öğretmenlik Uygulaması" derslerinin niteliğini ve verimliliğini arttıran model geliştirilmesi de amaçlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümü üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada gözleme dayalı nitel görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Muş ilinde bulunan MEB'e bağlı ilkokullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni ve 12 aday öğretmeninden yarı yapılandırılmış mülakat yöntemiyle elde edilmiştir.

Araştırma uygulaması şu şekilde yapılmıştır: Aday öğretmenler 1 ay boyunca haftanın belli bir gününde ilk 1 ay gözlemci öğretmen olarak sonraki ayda ise bireysel katılımcı öğretmen adayı(uygulayıcı) olarak derse katılmışlardır. Daha sonra bu uygulamaya yönelik öğretmen ve öğretmen adayı görüşlerini belirleyebilmek için aday öğretmenlere ve sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır.

Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre "nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır".

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Muş ilinde Şehit İzzettin Polat ve Fatih ilkokullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ve Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. Sınıfta öğretim görüp bu okullarda "Öğretmenlik Uygulaması" dersini aday öğretmen olarak görev yapan öğretmen adaylarından belirlenmiştir. belirlenmiştir. Yani araştırmada Muş ilinde görev yapan 12 sınıf öğretmeni ve 12 öğretmen adayı olarak toplam 24 kişiden veriler toplanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacı tarafından öğretmenlere mülakat uygulanarak elde edilmiştir. Bunun için araştırmacı tarafından hazırlanan mülakat soruları sınıf öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Literatür taraması sonucunda, yardımcı öğretmenlik modeli ile yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmalar incelenmiş ve bu inceleme sonucunda belirlenen öğretmen ve öğretmen adayı mülakat formları, alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri ve Temel Eğitim Bölümleri Öğretim üyelerinin ve sınıf öğretmenlerinin geri bildirimleri ve önerilerinin ışığında hazırlanan mülakat soruları üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Uygulama esnasında karşılaşılabilecek olası problem(öğretmene ulaşama, zaman sorunu) durumları değerlendirilip gerekli önlemler alınmıştır.

Mülakat sorularının oluştuğu bölüm kendi içinde iki bölüme ayrılmış ve iki ayrı soru topluluğu oluşturulmuştur. Mülakatın başında örneklemi betimlemeye yönelik kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yönelik bilgi formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Öğretmenlere yönelik bilgi formunda öğretmenin eğitim durumu, meslekteki kıdemi, cinsiyeti gibi konular belirlenmiştir. Öğretmen adaylarına yönelik bilgi formunda cinsiyet ve yaş konularına yer verilmiştir. Mülakattaki diğer sorulardan oluşan bölüm 2 (değişkenlere ilişkin sorular), tüm örneklem grubuna ortak verilmiştir. Öğretmen formlarında belirtilen 12 madde, öğretmenlik uygulaması dersinin etkililiğine ve yardımcı öğretmenlik modeline ilişkin görüşleri belirlemek için düzenlenmiştir. Aday öğretmenlerin formlarında 11 madde ile öğretmenlik uygulamasının etkililiği ve yardımcı öğretmenlik modeline ilişkin görüşleri belirlemek için düzenlenmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada veri toplama süreci olarak; öncelikle öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adayları ilk 4 haftalık sürede direkt bireysel olarak öğretmenlik uygulaması dersini yürütmüş ve bu süreçte sınıf öğretmeni ise öğretmen adaylarını gözlemlemiştir. Sonraki 4 haftada ise yardımcı öğretmen modeline uygun bir şekilde bu dersleri hem sınıf öğretmeni hem aday öğretmen beraber yürütmüşlerdir. Buradaki amaç mevcut uygulanan öğretmenlik uygulaması dersinin, yardımcı öğretmen modeliyle karşılaştırma yapılmasının hem öğretmen hem de aday öğretmenler tarafından daha

rahat ve güvenilir değerlendirilmesidir. Sekizinci haftanın sonunda hem 12 öğretmenle hem de 12 öğretmen adayıyla mülakat yapılmıştır. Mülakat sürecinde mülakat formu ve ses kayıt cihazından faydalanılmıştır. Bu sürece araştırmacı koordinatör ve gözlemci olarak katılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler, araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenmiş ve analizi şu şekilde yapılmıştır. Veriler nitel olarak elde edilmiştir. Nitel verilerin tümü içerik analiziyle çözümlenmiştir. Kodlamalar iki araştırmacının ortak görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur. İki araştırmacının ortak görüşlerinin alınmasının sebebi, öznelliği en aza indirgeyerek çalışmanın objektifliğini yansıtmak ayrıca farklı araştırmacılar çalışmanın verilerinde ilgili olmayan yorumlar ve kategoriler konusunda farkındalığın olmasını sağlayabilmektedir. Bu çalışmada da bu nedenle farklı araştırmacıların çalışmadaki kategorileri incelemesi sağlanmıştır. Verilerin analizine yönelik yapılan karşılaştırmada % 97 tutarlılık elde edilmiştir. Bu bulgu araştırmanın güvenirlik ve geçerlilik açısından önemlidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının yardımcı öğretmenlik modeline ilişkin görüşlerinden elde edilen kod ve temalara ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Verilerine İlişkin Bulgular

Örneklemi betimlemek için öğretmenlerin cinsiyet, eğitim durumları, mesleki kıdemleri, tablolar halinde verilmiştir.

4.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo1: Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	f
Kadın	7
Erkek	5

Tablo incelendiğinde; görüşlerine başvurulan öğretmenlerin 7 sinin kadın, 5'inin ise erkek sınıf öğretmeni olduğu görülmektedir.

4.1.2. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 2'de öğretmenlerin öğrenim durumlarının dağılımları görülmektedir.

Tablo 2: Araştırma katılan öğretmenlerin eğitim durumlarına göre dağılımı

Eğitim Durumu	f
Lisans	12
Lisansüstü	0
Diğer	0

Tablo incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı lisans mezunudur.

4.1.3. Öğretmenlerin Meslek Yılı Durumlarına Göre Dağılımları

Tablo 3'te öğretmenlerin meslek durumları görülmektedir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları

Mesleki Kıdem	f
1-5 yıl	2
6-10 yıl	6
11-15 yıl	2
16 yıl ve üstü	2

Tabloda görüldüğü gibi görüşme için belirlenen çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin 2 sinin kıdemleri 1-5 yıl arasında 6'sının kıdemleri 6-10 yıl arasında 2'sinin 11-15 yıl arasında 2'sinin ise 16 yıl ve üstünde olduğu görülmektedir.

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Sürecinde Yaşadıkları Problemlere İlişkin Görüşleri

Tablo 4'de araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin öğretim sürecinde yaşadıkları problemlere ilişkin genel görüşlerinin dağılımları görülmektedir.

Tablo 4: Öğretmenlerin öğretim sürecinde yaşadıkları problemlere ilişkin görüşleri

Görüş	f
Sınıfların kalabalık olması	6
Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyinin farklı olması	5
Sınıf yönetimi	5
Öğrencileri aktif hale getirememe	5
Öğrencilere yeterince söz hakkı verememe	5
Öğrencilerle birebir ilgilenememe	4
Materyal eksikliği	3
Zaman sıkıntısı	2

Tablo 4'deki veriler incelendiğinde, katılımcı sınıf öğretmenlerinin öğretim sürecinde yaşadıkları problemlere ilişkin görüşlerinin 8 farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu kodların en çok vurgulananı sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin

hazırbulunuşluk düzeyinin farklı oluşu, sınıf yönetimi ve öğrencilere yeterince söz hakkı verememedir.

Tablo 4 Kategori 1: Sınıfların Kalabalık Olması

Bu kategori incelendiğinde öğretmenlerin 6'sı sınıfların kalabalık olmasından dolayı öğretim sürecinde problem yaşamaktadırlar. Aşağıda bu duruma ilişkin öğretmenlerin cevaplarından örnekler sunulmuştur.

Yaşadığım en önemli problemlerden biri sınıf mevcutlarının kalabalık olması sebebiyle öğrencilerimi yeterince gözlemleyememek ve onlardan geri dönüt alma konusunda yeterli zamanı bulamamaktır (Ö,7).

Gördüğüm problemlerden en önemlisi sınıfta bireysel olarak yapılan ve bireysel kontrol gerektiren etkinliklerde kalabalık sınıflarda yeterince verim alınamamaktadır (Ö,8).

Sınıf mevcudumun kalabalık olması yaşadığım problemlerin başında gelmektedir (Ö,9).

Her ne kadar deneyim sahibi olsam da kalabalık sınıflarda eğitim verince çok verimli olamıyorum (Ö,11).

Kalabalık sınıflar sınıf disiplini bakımından problem oluşturmaktadır (Ö,12).

Tablo 4 Kategori 2: Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeyinin Farklı Olması

Farklı hazırbulunuşluk düzeyindeki öğrencilerin aynı sınıfta olması öğretim sürecinde yaşadığım problemlerdendir (Ö,1).

Her kazanımı her öğrenciye tam olarak kazandıramama, kötü öğrenciler üzerinde emeklerimin karşılığının alamama genel olarak yaşadığım problemlerdendir (Ö,9).

Öğrenciler konuyla ilgili önbilgileri tam anlamıyla kazanmadığından konuları işlerken dersler sık sık kesintiye uğramaktadır. Bu durum hem zaman olarak hem de dersin akışı bakımından bizi olumsuz etkilemektedir (Ö,10).

Tablo 4 Kategori 3: Sınıf Yönetimi

Sınıf yönetimi konusunda problem yaşamaktayım. Öğretmenin sınıf yönetiminin iyi olması gerekir yoksa siz sınıfı yönetemezseniz sınıf sizi yönetmeye başlıyor (Ö,6).

Öğretmenlik mesleğinin en zor tarafı kalabalık bir sınıfı yönetmektir (Ö,12).

Tablo 4 Kategori 4:Öğrencileri Aktif Hale Getirememe

Mevcutların fazlalığından dolayı öğrencilere daha fazla söz hakkı tanımamak ve onları aktif hale getirememek sık karşılaştığımız problemlerin başında gelir (Ö,6).

Öğrencilere farklı yöntem ve teknikleri kullanarak onları aktif hale getirerek daha etkili ve kalıcı bir eğitim sağlamak isterdim(Ö,7).

Tablo 4 Kategori 5:Öğrencilere Yeterince Söz Hakkı Verememe

Mevcutların fazlalığından dolayı öğrencilere daha fazla söz hakkı tanımamak ve onları aktif hale getirememek sık karşılaştığımız problemlerin başında gelir (Ö,6).

4.3. Öğretmenlerin Yardımcı Öğretmene Gerek Duymalarına İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yardımcı öğretmen modeline gerek duymalarına ilişkin görüşleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin yardımcı öğretmene gerek duymalarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Evet	10
Hayır	2

Öğretmenlerin yardımcı öğretmene gerek duyma durumları incelendiğinde 10 öğretmen gerek duyarken 2 öğretmenin gerek duymadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Her ne kadar ben yardımcı bir öğretmene ihtiyaç duymasam da genel olarak düşündüğümüzde kalabalık yada birleştirilmiş sınıflı okullarda yardımcı bir öğretmene ihtiyaç olabileceğini düşünüyorum. (Ö,1).

Özellikle sınıf seviyesinin gerisinde olan öğrencilerle özel olarak ilgilenilmesi açısından faydalı olacağını düşünüyorum (Ö,3).

Yardımcı bir öğretmene ihtiyaç duymuyorum. Öğrenciler öğretmenlerinin eğitim-öğretim tarzına alışkın oldukları için yeni bir öğretmende sıkıntı yaşayacaklardır (Ö,4).

Yardımcı bir öğretmen sorunlarımızın çözümünde çok yararlı olurdu (Ö,7).

Yardımcı öğretmene öğrenmede geri kalan, dikkat eksikliği olan, kaynaştırma öğrencisi olan bireyler için ihtiyaç duyulur. Çünkü yetiştirilmesi gereken bir müfredat, kazanımın %80-%90'ını alan bir sınıfın gerisinde kalan öğrenci için vakit ayıramıyorsun. Bu eksikliği yardımcı öğretmen telafi edebilir (Ö,9).

4.4. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Adaylarının Kendilerinden Fikir Alışverişi Yaptığı Konulara İlişkin Görüşleri

Uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının kendilerinden fikir alışverişi yaptıkları konulara ilişkin görüşleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmen adaylarının öğretmenlerden fikir alışverişi yaptığı konulara ilişkin görüşleri

Görüş	f
Öğretim yöntem teknik	6
Sınıf düzeyi	3
Zaman yönetimi	2
Materyal	3
Dikkat toplama	2
Bir sonraki derste neler yapılacağı	2

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlerden fikir alışverişi yaptığı konuların başında öğretim yöntem ve teknikleri gelmektedir. Bu bulgu

öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerini seçerken sıkıntı yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6 Kategori 1: Öğretim Yöntem ve Teknik

Öğretmen adayı konu öncesinde öğrencilerin dikkatini toplayabilmek için nasıl bir yöntem izlemesi gerektiği hakkında fikirlerime başvurdu. Bunun dışında öğretim yöntem teknikleri ve dersle ilgili materyal hazırlama konusunda fikir alışverişinde bulunuldu (Ö,1).

Ders anlatımında kullanılacak yöntem-tekniklerin seçimi, materyal seçimi gibi konularda paylaşımlarda bulunduk (Ö,7).

Öğretmen adaylarının anlatım, yöntemini sıkça kullandıklarını gözlemledim. Mümkün olduğu kadar çoklu öğretim yöntemleriyle ders sürecini desteklenmeleri gerektiğini söyledim (Ö,10).

Alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerini sınıfta uygulama konusunda fikir alışverişinde bulunuldu (Ö,12).

Tablo 6 Kategori 2: Sınıf Düzeyi

Özellikle öğrenci seviyesine inme, derse hazırlanma süreci, dersi sunma biçimi, sınıfın başarı seviyesi ve sınıfa rehberlik etme konularında fikir alışverişi yapıldı (Ö,10).

Tablo 6 Kategori 3: Materyal

Sayfalarca sözel ifadeler kullanılarak anlatacağı bir konuyu görsel bir sunumla daha kısa sürede ve daha kalıcı olarak anlatabileceğini önerdim (Ö,4).

Öğrenme ortamına birden fazla duyu organını katarak çoklu öğrenme ortamı yaratabileceğini söyledim (Ö,5).

Tablo 6 Kategori 4: Zaman Yönetimi

Farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanırken zaman yönetimine ve etkin katılımı da göz önünde bulundurması gerektiği hakkında fikir alışverişinde bulunduk (Ö,6).

Tablo 6 Kategori 5: Dikkat Toplama

Öğretmen adayı konu öncesinde öğrencilerin dikkatini toplayabilmek için nasıl bir yöntem izlemesi gerektiği hakkında fikirlerime başvurdu (Ö,1).

Tablo 6 Kategori 6: Bir Sonraki Derste Neler Yapılacağı

Genelde dersten sonra bir sonraki derste neler yapması gerektiği üzerine konuşuyoruz. Yapılması gereken materyalleri, etkinlikleri planlıyoruz. Ders sonrası da beraber nasıl anlattığına dair tahlil yapıyoruz. Bu dönüt-düzeltmelerle öğretmen adayı derslere daha hazırlıklı gelmekte ve kendisini daha çok geliştirmektedir (Ö,11).

4.5. Öğretmenlerin Aday Öğretmenlere Rol Model Olma Açısından Kendilerini Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri

Uygulama öğretmenlerin aday öğretmenlere rol model olma açısından kendilerini değerlendirmelerine ilişkin görüşleri tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin aday öğretmenlere rol model olma açısından kendilerini değerlendirmelerine ilişkin görüşleri

Görüş	f
Yeterli buluyorum.	8
Kısmen yeterli buluyorum.	4
Yetersiz buluyorum.	0

Tablo 7'deki verilere göre katılımcı sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu aday öğretmenlere rol-model olma açısından kendilerini yeterli bulmaktadır. Öğretmenlerin 4'ü kendisini kısmen yeterli bulurken hiçbir öğretmen kendisini yeterli bulmamıştır.

Öğrencilere karşı olan yaklaşımımla, eğlenceli bir öğretim ortamı yaratma isteğimle, yeniliğe ve önerilere açık olmamla, dersleri farklı öğretim teknikleriyle işlememle aday öğretmenlere örnek olduğumu düşünüyorum (Ö,1).

Üniversite eğitimi itibariyle teorik bilgide yeterli olsam da sınıf ortamı bambaşka. Asıl marifet bunu sınıf ortamına aktarmak. Her geçen zaman yeni

şeyler keşfederek kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Elimden geldiğince aday öğretmenlere faydalı olmaya çalışıyorum (Ö,9).

Gelişime açık bir öğretmenim.7 yıllık öğretmenlik hayatıma her geçen gün yeni şeyler katarak ilerliyorum. Ben de kendi meslektaşlarımı gözlemleyip onlarla fikir alışverişinde bulunuyorum. Öğretmen adayları da beni gözlemleyip rahatça fikir alışverişinde bulunduklarını düşünüyorum (Ö,11).

4.6. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Uygulanmasına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin yardımcı öğretmenlik modelinin uygulanmasına yönelik görüşleri Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Yardımcı öğretmen modelinin uygulanmasına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Gerekli olduğunu düşünüyorum.	11
Özellikle kalabalık sınıflarda olmalı.	5
Sınıf seviyesinden geri öğrenciler için faydalı olabilir.	3
Zaman kaybına neden olabilir	1

Tablo 8'deki verilere göre katılımcı öğretmenlerin 11'i yardımcı öğretmenlik modelini gerekli görmektedir.

Tablo 8 Kategori 1:Gerekli Olduğunu Düşünüyorum.

Kesinlikle faydalı olur diye düşünüyorum. Ama bu model okul bitmeden belki 4. Sınıf tamamen bu modele dönüştürülüp aday öğretmenler bu sürece katılmalı. Okul bitip ataması olduktan sonra, ikinci bir öğretmen olarak kimsenin çalışmak istemeyeceğini düşünmüyorum (Ö,3).

Kalabalık sınıfların dezavantajlı durumlarını avantajlı hale getirmek, öğretmeni sadece bedensel olarak değil ayrıca psikolojik olarak da rahatlatmanın bir yolu olduğundan gerekli buluyorum (Ö,6).

Bu modelle eğitim-öğretim çalışmalarının kalitesinin artacağının ve amaçlarımıza ulaşma konusunda yarar sağlayacağından gerekli olduğunu düşünüyorum(Ö,7).

Tablo 8 Kategori 2:Özellikle Kalabalık Sınıflarda Olmalı.

Kalabalık sınıflarda, birleştirilmiş sınıflı köy okullarında farklı yaş ve düzeydeki öğrencilerin bir arada bulunduğu sınıflarda yardımcı öğretmenlik modelinin işe yarayacağını düşünüyorum (Ö,1).

Bu modelle kalabalık sınıflarda geride kalmış öğrencilere daha çok vakit ayrılacaktır (Ö,11).

Tablo 8 Kategori 3:Sınıf Seviyesinin Gerisindeki Öğrenciler İçin Faydalı Olur.

Aslında avantaj olarak seviyesi düşük olan öğrencilerle ilgilenmeleri güzel ancak bazen zaman kaybına neden olabilir (Ö,5).

Sınıf seviyesinin gerisindeki öğrenciler için gereklidir (Ö,12).

4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Avantajlarına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin yardımcı öğretmenlik modelinin avantajlarına ilişkin görüşleri tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Yardımcı öğretmen modelinin avantajlarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Dersin verimini arttırır.	6
Öğrencilerle birebir ilgilenme olanağı sağlar.	6
Yavaş öğrenen öğrenciyi sınıf seviyesine kavuşturur.	5
Öğretmenin iş yükü hafifler.	4
Kaynaştırma öğrencisine daha fazla vakit ayrılır.	3
Öğretmenin daha verimli olmasını sağlar.	3
Zaman kaybını önler.	2
Ders içi etkinlikler daha kolay yapılır.	2
Sınıf yönetimi kolaylaşır.	2
Dikkati dağınıklığını azaltır.	1

Tablo 9'daki veriler incelendiğinde, katılımcı sınıf öğretmenlerinin yardımcı öğretmen modelinin avantajlarına ilişkin görüşleri 11 kod altında toplandığı görülmüştür. Bu kodlardan en çok vurgulananları 6'sı dersin verimini arttırır,6'sı öğrencilerle birebir ilgilenme olanağı sağlar, 5'i yavaş öğrenen öğrencileri sınıf seviyesine kavuşturur. Bu bulgu dersin verimini arttırmak için yardımcı öğretmen modeline ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Tablo 9 Kategori 1: Dersin Verimini Arttırır.

Dersin verimini arttırmak, kaynaştırma öğrencileriyle daha iyi ilgilenmek, dikkati dağılan öğrencilerin dikkatini toplamak, yavaş öğrenen öğrencilerin tam öğrenmelerini sağlamak bu modelin avantajlarından bazılarıdır (Ö,1).

Bu modelin en büyük avantajı ders verimini arttırarak çocukların eğitim kalitesini arttıracak olmasıdır (Ö,7).

Sınıfta iki farklı bakış açısı olabildiği için dersler daha çok somutlaştırılacağından derste alınan verim artar (Ö,11).

Tablo 9 Kategori 2: Öğrencilerle Birebir İlgilenme Olanağı Sağlar.

Her çocukla özellikle mevcudu fazla olan sınıflarda kaynaştırma öğrencisi olan sınıflarda fazla ve daha etkin etkin ilgilenme fırsatı sağlar (Ö,7).

Bireysel farlılıkları dikkate alarak öğrenciye uygun program hazırlamaya olanak sağlar (Ö,10).

Geride kalmış öğrencilerle bir öğretmen diğerleriyle bir öğretmen ilgilenir (Ö,11).

Tablo 9 Kategori 3: Yavaş Öğrenen Öğrenciyi Sınıf Seviyesine Kavuşturur.

Geride kalan öğrencilerle ilgilenme noktasında faydalı olur (Ö,2).

Seviye olarak geride öğrencilerin eksikliklerini tamamlama fırsatı sunarak onların diğer öğrencilere kavuşmasını sağlar (Ö,3).

Yavaş öğrenen öğrencilerle birebir ilgilenme olanağı sağlayarak onların sınıf seviyesine kavuşmasına yardımcı olur (Ö,12).

Tablo 9 Kategori 4: Öğretmenin İş Yükü Hafifler.

Öğretmenin evrak yükünü hafifletir (Ö,4).

Öğretmenlerden biri ders anlatırken diğeri defter ve evrak doldurur. Yine biri ders işlerken diğeri dersle ilgili ödev hazırlayabilir. Bir öğretmenin tek başına yapacağı işleri iki öğretmen bir arada yapabileceği için iş yükü azalır (Ö,11).

Tablo 9 Kategori 5:Kaynaştırma Öğrencisine Daha Fazla Vakit Ayrılır.

Kaynaştırma öğrencisine daha fazla vakit ayrılarak eksiklikleri daha fazla kapatılabilir (Ö,9).

Öğretmenin; özel eğitim gerektiren öğrencilerin sınıf tarafından sosyal kabulü için önlemler alması kolaylaşır, bireysel ve gelişim özelliklerini dikkate alarak değerlendirme yapma fırsatı sağlar, programı bireyselleştirerek uygulaması kolaylaşır (Ö,12).

Tablo 9 Kategori 6: Öğretmenin Daha Verimli Olmasını Sağlar.

Öğretmen kendini fazla yormadan daha verimli çalışabilir (Ö,3).

Olumsuz davranışlar daha rahat kontrol edileceğinden öğretmen sınıfa daha verimli hale gelir (Ö,10).

Tablo 9 Kategori 7:Zaman Kaybını Önler.

Sınıf içi disiplin sorunları en aza indirileceği için ve işbölümü yapılacağı için zaman kaybı minimuma iner (Ö,6).

Ders öncesinde bazı hazırlıkların öğretmenlerden biri tarafından gerçekleştirilmiş olması, gerek öğretmene, gerekse öğrencilere zaman kazandırır (Ö,4).

Tablo 9 Kategori 8:Ders İçi Etkinlikler Daha Kolay Yapılır.

Öğrencileri gözlemlemek ve geri dönüt vermek kolaylaşacağı için ders içi etkinlikler daha kolay yapılır (Ö,11).

Tablo 9 Kategori 9:Sınıf Yönetimi Kolaylaşır.

Öğretmen ve öğrencinin çalışma engelleri en aza indirileceği, yapılan yanlış davranışlara anında müdahale edilebileceği ve zamanın verimli kullanılmasına olanak sağlayacağı için sınıf yönetimi kolaylaşır (Ö,5).

4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmen Modelinin Sınırlılıklarına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Öğretmenler arasında uyum sıkıntısı yaşanır.	9
Otorite sıkıntısı yaşanır.	5
Öğrenciler arasında gruplaşmalara neden olur.	3
Öğrencilerin dikkatini dağıtır.	3
Ekonomik değildir.	3
Görev paylaşımında sıkıntı yaşanır.	3
Öğrenciler rol-model olarak hangisini örnek alacağı konusunda sıkıntı yaşar.	1
Planlamaya ve hazırlık yapmaya duyulan ihtiyaç artar.	1
Ek sınıf ve zamana ihtiyaç vardır.	1

Tablo 10'daki veriler incelendiğinde, katılımcı sınıf öğretmenlerinin yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri 9 kod altında toplanmıştır. Bu kodlardan en çok vurgulananı 9'u öğretmenler arasında uyum sıkıntısı yaşanır,5'i otorite sıkıntısı yaşanacağını düşünmektedir.

Tablo 10 Kategori 1:Öğretmenler Arasında Uyum Sıkıntısı Yaşanır.

Öğretmenler arasındaki uyum ve ahenk iyi olmadığı takdirde etkinlikler verimli olmayabilir (Ö,1).

Bu modeldeki en büyük sıkıntı iş bölümü ve uyumu sağlamaktır (Ö,6).

Öğretmenler arasında fikir ayrılığı olabilir (Ö,11).

Tablo 10 Kategori 2:Otorite Sıkıntısı Yaşanır.

Öğretmenin otoritesini sarsabilir (Ö,12).

Tablo 10 Kategori 3:Öğrenciler Arasında Gruplaşmaya Neden Olur.

Öğrenciler arasında gruplaşmalara neden olabilir (Ö,1).

Öğrenciler arasında gruplar oluşur (Ö,10).

Tablo 10 Kategori 4:Öğrencilerin Dikkatini Dağıtır.

İki öğretmenin aynı anda sınıfta bulunması öğrencilerin dikkatini dağıtabilir (Ö,1).

Dikkati ikiye böleceğini düşünüyorum (Ö,2).

Tablo 10 Kategori 5:Ekonomik Değildir.

Ekonomik açıdan sıkıntı yaratabileceğini düşünüyorum (Ö,10).

Tablo 10 Kategori 6:Görev Paylaşımında Sıkıntı Yaşanır.

Bu modeldeki en büyük sıkıntı işbölümü ve koordinasyonu sağlamaktır (Ö,6).

İş bölüşümü noktasında sıkıntı yaşanabilir (Ö,12).

Tablo 10 Kategori 7: Öğrenciler Rol-Model Olarak Hangisini Örnek Alacağı Konusunda Sıkıntı Yaşar.

Öğrenciler rol model olarak hangi öğretmeni örnek almaları gerektiği konusunda kargaşa yaşayabilirler (Ö,12).

Tablo 10 Kategori 8:Planlamaya ve Hazırlık Yapmaya Duyulan İhtiyaç Artar.

Çok fazla planlamaya ve hazırlık yapmaya ihtiyaç vardır (Ö,12).

4.9. Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmen Modelinin Sınıf Yönetimi ve Öğretim Sürecine Katkısına İlişkin Görüşleri

Tablo 11'de sınıf öğretmenlerinin yardımcı öğretmen modelinin sınıf yönetimi ve öğretim sürecine katkısına yönelik görüşleri verilmiştir.

Tablo 11: Yardımcı öğretmen modelinin sınıf yönetimi ve öğretim sürecine katkısına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Öğrencinin etkin katılımını sağlar.	5
Geri kalan öğrencileri sınıf seviyesine kavuşturur.	4
Sınıf yönetimini kolaylaştırır.	4
Başarıyı arttırır.	1
Zamandan tasarruf sağlar.	1

Tablo 11 incelendiğinde yardımcı öğretmen modelinin sınıf yönetimi ve öğretim sürecine katkısına ilişkin görüşler 5 kod altında toplanmıştır. En çok vurgulananları 5'i öğrencinin etkin katılımını sağlar,4'ü geri kalan öğrencileri sınıf seviyesine ulaştırır, 4'ü sınıf yönetimini kolaylaştırır.

Tablo 11 Kategori 1:Öğrencinin Etkin Katılımını Sağlar.

Bu yöntem sayesinde sınıf yönetimi daha rahat sağlanacak ve öğretim sürecine daha hızlı ve etkin bir şekilde katılım olacaktır (Ö,1).

Bu model kalabalık sınıflar için iyi planlanırsa sınıf yönetimi, planlama, aktif katılım gibi konularda verimliliği arttırıcı bir model olarak görüyorum (Ö,6).

Tablo 11 Kategori 2:Geri Kalan Öğrencileri Sınıf Seviyesine Kavuşturur.

Geride kalan öğrencilerle ilgilenme, onların eksik olduğu konuları telafi edip onları sınıf seviyesine kavuşturma açısından katkı sağlayacağını söyleyebilirim (Ö,2).

Geride kalan öğrencilerle birebir ilgilenilmesi açısından faydalı olur (Ö,4).

Tablo 11 Kategori 3:Sınıf Yönetimini Kolaylaştırır.

Yardımcı öğretmen modelinde sınıfta iki öğretmen olduğu için sınıf yönetiminin sağlanması daha rahat olacaktır (Ö,1).

Sınıf yönetimini kolaylaştırıcı etkisi olacağını düşünüyorum (Ö,9).

Tablo 11 Kategori 4:Başarıyı Arttırır.

Zamandan tasarruf sağlayıp, sınıf yönetimini kolaylaştıracağı için başarıyı arttırır (Ö,12).

4.10. Sınıf Öğretmenlerinin Kalabalık Sınıflarda Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri

Tablo 12'de sınıf öğretmenlerinin kalabalık sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 12: Kalabalık sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri

Görüş	f
Öğrencilerle birebir ilgilenme şansı artar.	6
Eğitim ve öğretimin kalitesi artar.	3
Sınıf yönetimine kolaylık sağlar.	3
Öğretmenin iş yükü hafifler.	3
Ek çalışma yapmayı sağlar.	2
Zekanın farklı boyutlarının geliştirilmesini sağlar.	1

Tablo 12 incelendiğinde kalabalık sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşler 7 kod altında toplanmıştır. Bu kodlardan en çok vurgulananı öğrencilerle birebir ilgilenme şansı artar.

Tablo 12 Kategori 1:Öğrencilerle Birebir İlgilenme Şansı Artar.

Öğrencilerle birebir ya da grupla ilgilenme şansı artar (Ö,1).

Geride kalmış öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlar (Ö,4).

Her çocuğa daha fazla zaman ayırmak, onlardan daha fazla dönüt almak, onları daha rahat gözlemlemek açısından faydalı olacaktır (Ö,7).

Öğrencilerle birebir ilgilenme, gelişimlerini gözlemleme, öğrencilerin çalışmalarını daha yakından takip etme, verimli ders çalışmalarını sağlama ve öğrencilerin sorunlarını daha çabuk çözüme kavuşturma konularında kolaylık sağlar (Ö,10).

Tablo 12 Kategori 2:Eğitim ve Öğretimin Kalitesi Artar.

Bana göre bu model kalabalık sınıflardaki eğitimin kalitesini arttırabilmek için yararlı olacaktır (Ö,7).

Eksik ve yanlış öğrenmelere daha kolay müdahale edilebileceği için eğitim ve öğretimin kalitesi artar (Ö,9).

Tablo 12 Kategori 3:Sınıf Yönetimine Kolaylık Sağlar.

Akademik başarı takibi, devam-devamsızlık işlemlerinin takibi, ev ziyaretleri, veli-öğretmen-okul işbirliğinin sağlama, öğrencinin dersle ilgili ve ders dışındaki ilgi ve yeteneklerini gözlemleme daha rahat olabileceğinden sınıf yönetimini kolaylaştırır (Ö,4).

Tablo 12 Kategori 4:Öğretmenin İş Yükü Hafifler.

Öğretmenler öğretim planı, derste kullanılacak materyal ve dokümanları hazırlama, yazılı sınav kağıtlarını okuma, rehberlik etkinlik formları ve planlarını hazırlama, belirli gün ve faaliyetlere ait dokümanları hazırlama konusunda işbirliği yapacakları için öğretmenin de iş yükü azalacaktır ve ders içi motivasyonu artacaktır (Ö,8).

Tablo 12 Kategori 5:Ek Çalışma Yapmayı Sağlar.

Yardımcı öğretmenlik modeli sayesinde öğrencilere ek çalışma yaptırma şansı artar (Ö,1).

Tablo 12 Kategori 6: Zekanın Farklı Boyutlarının Geliştirilmesini Sağlar.

Zekanın farklı boyutlarının geliştirilmesine için uygun etkinlikler yapmaya ortam sağlar (Ö,1).

4.11. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Sınıflarda Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13: Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri

Görüş	f
Öğrenciyle birebir ilgilenme olanağı sağlar.	10
Öğretmene zaman kazandırır.	4
Fırsat eşitliği sağlar.	2
Öğrenciye değerli olduğunu hissettirir.	1

Tablo 13 incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin uygulanabilirliğine ilişkin bulgular 4 kod altında toplanmıştır. Bu kodlardan en çok vurgulananı 10'u öğrencilerle birebir ilgilenme şansı artar.

Tablo 13 Kategori1:Öğrenciyle Birebir İlgilenme Olanağı Sağlar.

Birinci öğretmen kaynaştırma öğrencisiyle ilgilenirken (diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmadan). ikinci öğretmen diğer öğrencilerle ilgilenebilir (Ö,1).

Öğretmen, kaynaştırma öğrencisiyle birebir ilgilenip onun düzeyini ve öğrenme durumunu sürekli olarak takip edebilecek ve ilgisini ona odaklayabilecektir. Böylece öğrencisini daha yakından tanıyan öğretmen onun sorularına ve sorunlarına daha kolay çözüm bulabilecektir (Ö,4).

Biri kaynaştırma öğrencisiyle ilgilenirken diğer öğretmen ders işler (Ö,11).

Kalabalık sınıf ortamında sınıfın en arka sıralarında öğretmenin bazen hiç görmediği ve fark etmediği öğrencisi ile birebir ders çalışma fırsatı sunar. Öğretmenin bu öğrenciyi daha yakından tanımasına bu öğrencinin takibini yakından yapması açısından faydalıdır (Ö,12).

Tablo 13 Kategori 2:Öğretmene Zaman Kazandırır.

Kaynaştırma öğrencisini pek çok etkinlikte sınıfta olsa da ona ayrılacak ekstra bir zamana ihtiyaç vardır. Bu model sayesinde kaynaştırma öğrencisi de ders içinde etkinliklere katılmış olup öğretmenin ekstra zaman ayırmasına gerek kalmayacaktır (Ö,8).

Tablo 13 Kategori 3:Fırsat Eşitliği Sağlar.

Birinci öğretmen kaynaştırma öğrencisiyle ilgilenirken (diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmadan). ikinci öğretmen diğer öğrencilerle ilgilenebilir. Bu sayede eğitim öğretim ortamında fırsat eşitliği de sağlanmış olacaktır. (Ö,1).

Tablo 13 Kategori 4:Öğrenciye Değerli Olduğunu Hissettirir.

Öğrenciyle birebir ilgilenileceği için öğrencinin kendisini özel hissetmesini sağlayabilir böylelikle öğrenci daha gayretli olmaya özen gösterir (Ö,9).

4.12. Sınıf Öğretmenlerinin MEB Tarafından Kalabalık ve Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Sınıflarda İkinci Öğretmenin İstihdam Edilmesine İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin MEB tarafından kalabalık ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda ikinci öğretmenin istihdam edilmesine ilişkin görüşleri tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: MEB tarafından kalabalık ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda ikinci öğretmenin istihdam edilmesine ilişkin görüşleri

Görüş	f
Yararlı olur.	8
Ülkemiz için şuan imkansız.	2
Gerekli altyapı sağlanarak uygulanmalı.	2
Sınıf sayısı göz önünde bulundurularak gerekli olan sınıflarda uygulanmalı.	1

Tablo 14 incelendiğinde MEB tarafında kalabalık ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda ikinci öğretmenin istihdam edilmesine ilişkin 8 öğretmen yararlı olacağı görüşündedir.

Tablo 14 Kategori 1:Yararlı Olur.

Öğretmenin işini kolaylaştıracağı, sınıfın bireysel ilginin artacağı, öğrencilerin daha aktif olacakları ortamlar oluşturacağından büyük bir gereklilik olduğunu düşünüyorum (Ö,8).

Devlet okullarında uygulanmasının zor olduğunu savunsam da katkısı elbette olacaktır. Öğrencilerin aktif hale gelmesini kolaylaştıracağından uygulanması gereken bir model (Ö,9).

Sınıf içinde kontrolü sağlama ve pozitif bir eğitim ortamı oluşturması bakımından faydalı olacaktır. Öğretmenler arasındaki dayanışma ve paylaşma öğrencilere örnek olacaktır. Pilot uygulama okullarında alınan dönütler doğrultusunda elde edilen sonuçlara bakılarak istihdam ve görevlendirmeler yapılabilir. Kaynak-materyal eksiklikleri giderilip başarılı bir süreçle kesinlikle uygulanmalı (Ö,10).

Tablo 14 Kategori 2:Ülkemiz İçin Şuan İmkansız.

Bir sınıfta ikinci öğretmenin istihdam edilmesinin kalabalık veya kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıflarda yararlı olacağını düşünsem de ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal koşullar göz önüne alındığında böyle bir durumun olması şuan için imkansız gözüküyor (Ö,1).

Tablo 14 Kategori 3:Gerekli Altyapı Sağlanarak Uygulanmalı.

Mevcut sorunlar giderildiği takdirde (model hakkında bilgilendirme, araç-gereç personel desteği, öğretmenlerin ortak çalışmalardaki uyum yeteneğini geliştirme gibi) çok etkili ve eğitimin kalitesini geliştirecek bir model olduğunu düşünüyorum (Ö,7).

4.13. Sınıf Öğretmenlerinin Tek Öğretmenli ve Yardımcı Öğretmenli Modellerin Karşılaştırılmasına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin tek öğretmenli ve yardımcı öğretmenli modellerin karşılaştırılmasına ilişkin görüşleri tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15: Tek öğretmenli ve yardımcı öğretmenli modellerin karşılaştırılmasına ilişkin görüşleri

Görüş		**f**
Tek Öğretmen Modeli	**Yardımcı Öğretmen Modeli**	
Öğretmenin iş yükü ve sorumlulukları fazladır.	Öğretmenin iş yükü azdır, sorumluluk paylaşılır.	4
Tüm öğrencileri öğretim sürecine katmak zorlaşır.	Sınıftaki tüm öğrencilere rahatlıkla ulaşılabilir.	4
Sınıf yönetimi zordur.	Sınıf yönetimi kolaylaşır.	4
Birebir ve grupla öğretimin planlanması zordur.	Birebir ve grupla öğretimde etkin olarak kullanılır.	2
Farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması zordur.	Farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılabilir.	2
Daha ekonomiktir.	Ekonomik değildir.	1
Kalabalık ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda zaman kaybına neden olur ve tam öğrenme sağlanamaz.	Kalabalık ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda zaman kaybını azaltıp daha fazla verim alınmasını sağlar.	1
Bireysel farklılıklar gözden kaçabilir.	Bireysel farklılıklara önem verilir.	1
Zaman yönetimi zordur.	Zaman yönetimi daha kolaydır.	1
Monoton bir öğrenme ortamı vardır.	Etkili ve eğlenceli öğrenme ortamı yaratır.	1
Fırsat eşitliğini sağlamak zordur.	Fırsat eşitliği sağlanır.	1

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlerin 4'ü tek öğretmenli modelde öğretmenin iş yükü fazlayken yardımcı öğretmenlik modelinde öğretmenin iş yükü azdır, sorumluluğun paylaşılacağı; 4'ü tek öğretmenli modelde tüm öğrencileri öğretim

sürecine katmak zorken yardımcı öğretmenlik modelinde sınıftaki tüm öğrencilere rahatlıkla ulaşılabileceği, 4'ü tek öğretmenli modelde sınıf yönetimi zorken yardımcı öğretmenlik modelinde sınıf yönetiminin kolay olabileceği görüşündedirler.

4.14. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Daha Verimli Olmasına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersinin daha verimli olmasına yönelik görüşleri Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Öğretmenlik uygulaması dersinin daha verimli olmasına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Staj süresi haftanın bir günüyle sınırlandırılmamalı.	5
Öğretmen adayları öğretmenlerle daha fazla iletişim halinde olmalı.	5
Öğretmen adaylarına daha fazla sorumluluk verilmeli.	4
Öğretmen adaylarının kendilerini ifade edebilecekleri rahat bir ortam oluşturulmalı.	2
Farklı türdeki sınıflarda staj yapılmalı.	2
Köy okullarında da staj yapılmalı.	2

Tablo 16 da Öğretmenlik uygulaması dersinin daha verimli olmasına yönelik elde edilen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin 5'i staj süresinin haftanın bir günüyle sınırlandırılmaması, 5'i öğretmen adaylarıyla öğretmenlerin daha fazla iletişim halinde olması, 4'ü öğretmen adaylarına daha fazla sorumluluk verilmesi görüşündedirler.

Tablo 16 Kategori 1:Staj Süresi Haftanın Bir Günüyle Sınırlandırılmamalı.

Staj uygulamasının haftanın bir günü değil de 1 yıl boyunca uygulama yapılmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum. Dördüncü sınıfın tamamının staja ayrılması gerektiğini düşünüyorum (Ö,2).

Sınıfa aidiyet duygularının geliştirilmesi, başarı ve başarısızlıkları değerlendirebilecek kadar uzun süre uygulama yapmalılar (Ö,6).

Staj eğitimi her yıl olmalı, sadece üçüncü ve dördüncü sınıfta olması yeterli değildir. Staj eğitimi en az 3 yıl olmalı. (Ö,9).

Öğretmen adaylarının daha çok pratik yapabilmeleri için staj süresinin arttırılması gerekir. Öğretmen adaylarının öğrencilerle daha fazla vakit geçirmesi gerekir (Ö,11).

Tablo 16 Kategori 2:Öğretmen Adayları Öğretmenlerle Daha Fazla İletişim Halinde Olmalı.

Öğretmen adayları sınıf öğretmenleriyle daha fazla iletişim ve işbirliği içinde olmalı (Ö,5).

Öğretmen adaylarıyla sınıf öğretmenleri uygulamaya başlamadan önce birlikte plan yapmaları ve sürekli iletişim halinde olmaları staj uygulamasının verimini arttıracaktır (Ö,7).

Öğretmen adayı uygulama öğretmeni ile sıkı bir diyaloğa girmeli ve onun tarafından belirtilen hususlara dikkat etmelidir(Ö,8).

Öğretmenlerin öğretmen adaylarına yol göstermeleri gerekir ve dönütlerle onların başarılı olmalarına katkı sağlamalıdır (Ö,9).

Tablo 16 Kategori 3:Öğretmen Adaylarına Daha Fazla Sorumluluk Verilmeli.

Öğretmenlik uygulaması etkinlikleri kapsamında, yaptıkları çalışmalar arttırılmalıdır. Aynı zamanda ders anlatma ve sınıfı yönetimi konularındaki sorumlulukları arttırılmalıdır (Ö,10).

Öğretmenlik uygulamasının başarısı öğretmenin ve öğretmen adayının görev ve sorumluluklarını tam olarak yerine getirmelerine bağlıdır. Bunun için öğretmen adaylarının sorumlulukları arttırılmalıdır. Öğretmen adayları uygulamanın gereklerini yerine getirmek için plânlı ve düzenli çalışmalılar (Ö,12).

Tablo 16 Kategori 4: Öğretmen Adaylarının Kendilerini İfade Edebilecekleri Rahat Bir Ortam Oluşturulmalı.

Öğretmen adaylarına kendilerini ispatlayacak ve rahat ifade edebilecekleri ortam oluşturulmalı (Ö,10).

Tablo 16 Kategori 5:Farklı Türdeki Sınıflarda Staj Yapılmalı.

Farklı türdeki sınıflarda (kalabalık-az öğrencili, büyük yaş grubu-küçük yaş grubu, normal sınıf-birleştirilmiş sınıf vb.). staj yapma olanağı sağlanmalıdır (Ö,1).

Tablo 16 Kategori 6:Köy Okullarınsa Staj Yapılmalı.

Öğretmen adaylarının sadece şehir merkezindeki okullarda değil, köy okullarında da staj yapmaları kendileri açısından iyi olacaktır. Böylece öğretmen adayı atandığı zaman daha önce karşılaştığı senaryoları görmüş olacak ve uyum sıkıntısı yaşamayacaktır. (Ö,1).

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNDEN ELDE EDİLEN BULGULAR

4.15. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demografik Verilerine İlişkin Bulgular

Tablo 17'de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumları verilmiştir.

Tablo 17: Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumlarına göre dağılımları

Cinsiyet durumu	f
Kadın	6
Erkek	6

Tablo incelendiğinde; görüşlerine başvurulan öğretmen adaylarının 6 sının kadın , 6'sının erkek olduğu görülmektedir.

4.16. Öğretmen Adaylarının Ders Anlatımından Önceki Kaygı Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının ders anlatımından önceki kaygı durumlarına ilişkin görüşleri tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18: Öğretmen adaylarının ders anlatımından önceki kaygı durumlarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Dersi anlatamama	6
Yeterli olamama	5
Sınıfı yönetememe	4
Heyecanlanma	4
Öğrencinin seviyesine inememe	3

Tablo 18 incelendiğinde öğretmen adaylarının ders anlatımından önceki kaygılar 5 kod altında toplanmıştır. Bu kodlardan en fazla vurgulanan 6'sı dersi anlatamama kaygısı yaşarken,5'i yeterli olamama kaygısı yaşamıştır.

Tablo 18 Kategori 1:Dersi Anlatamama

Ders anlatımından önce dersi anlatabilecek miyim, sınıfı nasıl organize ederim, anlatımda kopukluk yaşar mıyım, dersi verimli bir şekilde işleyebilir miyim diye kaygılanıyordum (ÖA,3).

Ders anlatmadan önce her ne kadar konuya hakim olsam da yine de dersi anlatamama korkusu içerisindeydim (ÖA,8).

Daha öncesinde ders anlatmadığım için çok heyecanlıydım. Ders anlatabilir miyim, otorite kurabilir miyim, öğrencinin seviyesine inebilir miyim gibi kaygılar yaşadım (ÖA,11).

Tablo 18 Kategori 2:Yeterli Olamama

Öğretmenliğin ilk basamağı olduğu için tabi ki de tecrübesizdim. Ya ders anlatamazsam ya öğrencilere bir şey öğretemezsem gibi kaygılarım vardı (ÖA,5).

Görev ve sorumluluklarımı yerine getiremeyeceğimden öğrencilerin sorularına cevap veremeyeceğimden bilgilerimin yetersiz kalacağından kaygılanıyordum (ÖA,12).

Tablo 18 Kategori 3:Sınıfı Yönetememe

Ders öncesinde biraz heyecanlıydım. Sonuçta ilk defa ders anlatacaktım. Çocukları az çok tanısam da sınıf yönetimini nasıl sağlayacağım konusunda tereddütlerim vardı (ÖA,1).

Tablo 18 Kategori 4:Heyecanlanma

İlk önce çok fazla heyecan oluyor. Öğrenciler bizim öğretmen adayı olduğumuzu bildikleri için hatalarımızı bulmaya çalışacaklarından kaygılanıyordum (ÖA,4).

Ders anlatmadan önce heyecandan söyleyeceklerimi unutacağımdan kaygılanıyordum (ÖA,2).

Tablo 18 Kategori 5:Öğrencinin Seviyesine İnememe

Sınıfın seviyesini tam olarak bilmediğim için öğrencilerin seviyesine inememekten korkuyordum (ÖA,5).

4.17. Öğretmen Adaylarının Ders Anlatımı Sırasında Yaşadıkları Problemlere İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının ders anlatımı sırasında yaşadıkları problemlere ilişkin görüşleri Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19: Öğretmen adaylarının ders anlatım sırasında yaşadıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Sınıf yönetimi	6
Öğrencinin dikkatini toplayamama	3
Öğrencilerin öğretmen adaylarını ciddiye almaması	3
Öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanamama	1

Tablo 19 incelendiğinde öğretmen adayları ders anlatımı sırasında 6'sı sınıf yönetimi,3'ü öğrencinin dikkatini toplayamama,3'ü öğrencilerin kendilerini ciddiye almamasında kaynaklı problem yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 19 Kategori 1:Sınıf Yönetimi

Ders anlatımı sırasında sınıfın biraz kalabalık olması sınıf yönetimi açısından beni biraz olumsuz etkiledi (ÖA,1).

Öğrencilere ismiyle hitap etmemem sınıfa hakimiyet kurmamı zorlaştırıyordu. Çünkü ders anlatırken konuşan öğrenciyi uyaramıyordum (ÖA,5).

Ders anlatımı sırasında öğrencilerin gürültü ve yaramazlıkları arttı. Bu durumda benim sınıfı yönetmem zorlaştı (ÖA,6).

İlk zamanlar ders anlatırken sınıfı yönetemiyordum (ÖA,9).

Tablo 19 Kategori 2:Öğrencilerin Dikkatini Toplayamama

İlk 15 dakikadan sonra öğrencilerin dikkatini toplamak biraz zor oldu (ÖA,1).

Ders anlatırken dikkat çekme, güdüleme ve pekiştirme konularında zorlandım (ÖA,2).

Tablo 19 Kategori 3:Öğrencilerin Öğretmen Adaylarını Ciddiye Almaması

Öğrenciler beni kendi öğretmenleri gibi ciddiye almadılar (ÖA,6).

Ders anlatımı esnasında öğrenciler beni dinliyorken bile bu öğretmen geçici gözüyle bakıyorlar. Ders anlatımı sırasında öğrenciler benden değil de öğretmeninden söz hakkı istiyor(ÖA,2).

Öğrenciler kendi öğretmenlerini sahiplendikleri için beni kendi öğretmenleri gibi benimsemediler (ÖA,11).

Tablo 19 Kategori 4:Öğretim Yöntem ve Tekniklerini Yeterince Kullanamama

Ders sırasında öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanamadım (ÖA,3).

4.18. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Fikir Alışverişinde Bulunma Durumlarına Göre Dağılımları

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden fikir alışverişinde bulunma durumları tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20: Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden fikir alışverişinde bulunma durumlarına göre dağılımları

Görüş	f
Evet	12
Kısmen	
Hayır	

Tablo 20 incelendiği katılımcı öğretmen adaylarının tamamının ders öğretmeniyle fikir alışverişinde bulundukları görülmektedir.

4.18.1. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Fikir Alışverişinde Bulundukları Konulara İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden fikir alışverişinde bulundukları konulara ilişkin dağılımları tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden fikir alışverişinde bulundukları konulara ilişkin görüşleri

Görüş	f
Sınıf seviyesi	5
Kalıcılığı sağlama	5
Öğretim yöntem teknik	4
Öğrenci motivasyonunu sağlama	2
Sınıf yönetimi	2
Sonraki derse hazırlık	2

Fikir alışverişinin niteliği incelendiğinde 5'i sınıf seviyesi,5'i kalıcılığı sağlama konusunda, 4'ü de öğretim yöntem ve teknik konusunda ders öğretmenine danışmışlardır.

Tablo 21 Kategori 1:Sınıf Seviyesi

Ders anlatmadan önce uygulama öğretmeniyle sınıf seviyesi ve öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyinin nasıl olduğu hakkında bilgi alışverişinde bulunuyoruz (ÖA,8).

Öğrencilerin yapacağım etkinliklere hazırbulunuşluklarının ne derecede olduğunu konuşuyoruz (ÖA,9).

Tablo 21 Kategori 2:Kalıcılığı Sağlama

Anlatacağım konuyu nasıl anlatırsam öğrenciler daha iyi anlar, daha verimli olur, daha kalıcı olur diye bilgi alışverişinde bulunuyoruz (ÖA,4).

Hangi yollarla kalıcılığı sağlarım, konuyu daha iyi pekiştiririm diye fikir alıyorum (ÖA,8).

Dersi nasıl daha etkili bir şekilde anlatacağım, öğrencilerde bilgiyi kalıcı hale getirmek için neler yapmam gerektiği konusunda fikir alışverişinde bulunuyoruz (ÖA,10).

Tablo 21 Kategori 3:Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Anlatacağım konu için hangi yöntem ve tekniğin uygun olabileceğiyle ilgili fikir alışverişinde bulunuyorum (ÖA,12).

Tablo 21 Kategori 4:Öğrenci Motivasyonunu Sağlama

Öğrencinin derse karşı ilgisini artırmak, öğreneceği bilgilerin önemini kavratmak, onların özgüvenini geliştirmek için neler yapabileceğim üzerine yardım aldım (ÖA,5).

Tablo 21 Kategori 5:Sınıf Yönetimi

Uygulama öğretmeni öğrencileri benden daha iyi tanıdığı ve benden daha tecrübeli olduğu için sınıf yönetiminin sağlanması, öğrenci motivasyonun sağlanması vb. konularda fikirlerine başvurdum (ÖA,1).

Tablo 21 Kategori 6:Sonraki Derse Hazırlık

Ders bitiminde bir sonraki derste anlatacaklarımız üzerine kısa bir görüşme yapıyoruz (ÖA,11).

4.19. Öğretmen Adaylarının Dersi Planlama Aşamasında Yardım Alma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının dersi planlama aşamasında yardım alma durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22: Öğretmen adaylarının dersi planlama aşamasında yardım alma durumlarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Öğretim yöntem teknik	5
Materyal	4
Öğrenciyi aktif hale getirme	2
Değerlendirmenin nasıl yapılacağı	2
Zaman yönetimi	2
Kaynak kullanımı	1
Sınıfın başarı durumu	1

Tablo 22 incelendiğinde katılımcı öğretmen adaylarının planlama aşamasında yardım alma durumlarına ilişkin görüşler 6 kod altında toplanmıştır. Bu kodlardan en çok vurgulanan 5'i öğretim yöntem ve teknik,4'ü materyaldir.

Tablo 22 Kategori 1:Öğretim Yöntem ve Teknik

Dersi planlarken hangi öğretim yöntem ve tekniklerinin daha faydalı olabileceği konusunda yardım aldım (ÖA,3).

Geçen hafta matematik dersinde bölme işlemiyle ilgili problemler çözdürecektim. Bunu yaparken ben direk bölme işlemini ve bölme işaretini vererek anlatmayı planlamıştım. Ancak uygulama öğretmeniyle konuştuğumuzda bunu yapmak yerine önce çıkarma işlemi yapmamı daha sonra bunu bölme konusu üzerine temellendirmemin daha uygun olabileceği konusunda bana yardımcı oldu (ÖA,8).

Planlama sürecinde öğretmen ve öğrencinin aktif olarak katılımları sağlayacak yöntem ve teknikler hakkında bilgi aldım (ÖA,12).

Tablo 22 Kategori 2:Materyal

Ders boyunca kullanacağım eğitim materyalleri ile ilgili uygulama öğretmeniyle fikir alışverişinde bulunduk (ÖA,1).

Sınıfın ilgisini çekebilecek, öğrenmeyi kolaylaştıracak ve öğrencilerin hazırbulunuşluklarına uygun materyallerin nasıl olması gerektiği hakkında bilgi aldım (ÖA,2).

Faydalanmam gereken yardımcı kitap, internet adresleri, kullanabileceğim materyaller hakkında yardım aldım (ÖA,11).

Tablo 22 Kategori 3:Öğrenciyi Aktif Hale Getirme

Öğrencilere yaklaşımın nasıl olması gerektiği ve onların derse katılımını arttırmak ve ders sırasında onları aktifleştirme konularında yardım aldım (ÖA,2).

Tablo 22 Kategori 4:Değerlendirmenin Nasıl Yapılacağı

Dersin değerlendirme aşamasında kullanılacak soru, test ve ek çalışmalar hakkında sınıf öğretmeninin fikirlerini aldım (ÖA,1).

Tablo 22 Kategori 5:Zaman Yönetimi

İçeriğin öğrenci seviyesine uygun bir şekilde anlatılması ve ders süresini ayarlanması konusunda yardım aldım (ÖA,2).

Tablo 22 Kategori 6:Kaynak Kullanımı

Planlama aşamasında uygulama öğretmeni kılavuz kitaptan nasıl yararlanacağımı, etkinlik sıralamasının nasıl olması gerektiği hakkında bilgi veriyor (ÖA,7).

Tablo 22 Kategori 7:Sınıfın Başarı Durumu

Planlama yaparken sınıfın başarı durumu, öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyesi, zaman yönetiminin iyi ayarlanması, tekrara bolca yer verilmesi gerektiği hakkında uygulama öğretmeninden tavsiyeler aldım (ÖA,6).

4.20. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinden Dönüt Aldıkları Konulara İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden dönüt aldıkları konulara ilişkin dağılımları Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23: Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden dönüt alma durumlarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Vurgu ve tonlama	5
Öğrenci seviyesine inme	3
Yöntem teknik	2
Materyal kullanımı	2
Değerlendirmenin nasıl yapılacağı	1

Tablo 23 incelendiğinde öğretmen adaylarının dönüt aldıkları konular 3'ü vurgu ve tonlama,3'ü öğrenci seviyesine inme, 2'si yöntem ve tekniktir.

Tablo 23 Kategori 1:Vurgu ve Tonlama

Uygulama öğretmeni derse hiçbir şekilde müdahale etmedi. Ders sonrasında oturup konuştuğumuzda eksikliklerimi bana bildirdi. Konuyu anlatırken vurgu ve tonlamaya dikkat etmemi, ses tonumu iyi ayarlamam gerektiğini söyledi. Böylece öğrencilerin dikkatini daha fazla çekebileceğimi belirtti (ÖA,1).

Ders anlatırken öğretmen müdahale etti ve sesiniz az çıkıyor bazen sesinizi alçaltıp yükseltmeniz gerekir dedi. Yoksa öğrencilerin dikkatini çekemezsiniz ve

öğrenciler dersten sıkılır dedi. Bende bir sonraki derste ses tonumu yükselttim ve etkili olduğunu gördüm (ÖA,5).

Uygulama öğretmenim öğrencilere karşı daha net ve kararlı bir ses tonu ile konuşmam gerektiğini söyledi (ÖA,6).

Tablo 23 Kategori 2:Öğrenci Seviyesine İnme

Uygulama öğretmenimden çoğu zaman dönüt verdi. Fazla heyecan yapmamamı, öğrencilerin seviyelerine inmem gerektiği konularında uyardılar. Tabi ki de bu dönütler mesleki açıdan kendimi geliştirmem ve mesleki açıdan ilerlememe fayda sağlayacaktır (ÖA,7).

Ders anlatımından sonra uygulama öğretmeni çocukların seviyelerini göz önünde bulundurmam konusunda ve örneklerimi de günlük hayatta karşılaşacağımız olay ve nesnelerden vermem gerektiği konusunda tavsiyelerde bulundu. Aldığım dönütler tabi ki de beni memnun etti. Bu dönütlerin mesleki açıdan kendimi geliştirmem konusunda etkili olacağını düşünüyorum. (ÖA,8).

Tablo 23 Kategori 3:Yöntem Teknik

Uygulama öğretmeni ders anlatma sürecimi izlerken gerekli gördüğü durumları not edip ders sonrasında bana dönüş yaptı. Beğendiği ve faydalı gördüğü yerleri söyledikten sonra farklı yöntem ve tekniklere de yer vermem gerektiğini söyledi. Bu durum beni mesleğe karşı daha da heveslendirdi (ÖA,2).

Tablo 23 Kategori 4:Materyal Kullanımı

Ders verimli geçmezse ders sonrası yaptığımız değerlendirmelerle uygulama öğretmeni eksiklerimi söylüyor. Geçen derste bana ne kadar fazla materyal kullanırsam o kadar kalıcılığı sağlayacağım konusunda tavsiyelerde bulundu. Derste görselliği artırmamı söyledi. Bende bu eleştirileri dikkate alarak daha sonra aynı yanılgıya kapılmadan daha görsel ağırlıklı ders işlemeye çalışıyorum. Bu dönütleri hayata geçirmek elbette ki çok önemli. (ÖA,11).

Tablo 23 Kategori 5:Değerlendirmenin Nasıl Yapılacağı

Ders sonunda ben direk bilgi ağırlıklı sorular soruyordum. Uygulama öğretmenim daha açık uçlu sorular sormam gerektiğini, uygun olan konularda

değerlendirme sürecine kavram haritalarını da ekleyebileceğimi söyledi (ÖA,12).

4.21. Öğretmen Adaylarının Öğretim Süreçleri Açısından Kendilerini Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri

Tablo 24'te öğretmen adaylarının öğretim süreçleri açısından kendilerini değerlendirmelerine ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 24: Öğretmen adaylarının öğretim süreçleri açısından kendini değerlendirmelerine ilişkin görüşleri

Görüş	f
Yeterli	3
Kısmen yeterli	7
Yetersiz	2

Tablo 24 incelendiğinde katılımcı öğretmen adaylarının 7'si öğretim süreçleri açısından kendisini kısmen yeterli olarak değerlendirirken,3'ünün kendisini yeterli buldukları görülmektedir.

Bu konuda kendimi başarılı bulduğumu söyleyebilirim. Her şeyi tam olarak yapamasam da öğrenme gayreti içerisindeyim. Öğretmenlik mesleğinin yaparak öğrenildiğini yani pratik gerektirdiğini düşündüğüm için ilerleyen zamanlarda daha iyi olacağımı düşünüyorum (ÖA,1).

Üniversitedeki derslerde bir yılda öğrenemeyeceğim şeyleri staj okulumda bir ayda öğrendiğimin farkına vardım. Bu süreçte yeterli olduğumu düşünüyorum. (ÖA,4).

Elbette ki eksiklerimiz çok. Çünkü uygulama okuluna gidildiği andan itibaren okul iklimine uyum ve atanma kaygısı yaşıyoruz. Sınıf yönetimi, kendimizi yeterince ifade edememe, yanlış yapma korkusu, öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanamama gibi sorunlar henüz yeterli olmadığımızı gösteriyor (ÖA,6).

İlk yılki stajımla şimdiki stajımı kıyasladığımda tabi ki de biraz daha ilerlediğimi, biraz daha yol katlettiğimi düşünüyorum. Bu yıl biraz daha aktif

olduğumuzdan, öğrencilerle daha çok iç içe olduğumuzda kendimi kısmen de olsa yeterli buluyorum (ÖA,8).

İlk zamanlarda ki durumumla şu an bulunduğum durum çok farklı. Gün geçtikçe öğretim sürecine daha çok dahil oldukça kendimi daha verimli ve etkili buluyorum (ÖA,11).

4.22. Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Uygulanmasına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmenlik modelinin uygulanmasına ilişkin görüşleri Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25: Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmen modelinin uygulanmasına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Uygulanmalı	8
Etkili olmaz	3
Ülkemiz için şuan ekonomik açıdan uygun değil	2
Kaynaştırma öğrencileri için gerekli	1

Tablo 25 incelendiğinde öğretmen adaylarının 8'i yardımcı öğretmenlik modelinin kesinlikle uygulanması gerektiğini belirtirken 3'ü etkili olmayacağını belirtmişlerdir.

Tablo 25 Kategori 1:Uygulanmalı

Faydalı olacağını düşünüyorum. Üniversite öğrencileri son seneyi üniversiteye gitmeden iki öğretmenli modelle tecrübeli öğretmenlerin yanında geçirerek daha fazla deneyim ve gözlem şansı elde edeceklerdir (ÖA,6).

Kesinlikle uygulanmasını düşünüyorum. Öğrenci artık eğitimin odak noktası haline gelmiştir. Bir sınıfta tek bir öğretmen sınıftaki tüm öğrencilere yetişemeyecektir. Günümüz eğitim ve öğretimin amaçları göz önünde bulundurulursa bir sınıfta tek öğretmen bu amaçlara yeterince ulaşamayacaktır (ÖA,8).

Tablo 25 Kategori 2:Etkili Olmaz

Her öğretmenin ders anlatma stili, düzeni farklı olduğu için etkili olmaz. Çünkü öğrenci hangi öğretmene göre şekil alacağını bilemez. Özellikle öğretmenler arasında birlik, beraberlik ve dayanışma olmazsa sıkıntılar yaşanır (ÖA,4).

Yardımcı öğretmenlik modelinin etkili olacağını düşünmüyorum. Çünkü iki kişinin aynı anda sınıfta ders işlemesi ya da birinin diğerine yardım etmesi sınıfın dikkatini dağıtacağını düşünüyorum. Öğretmenin sınıf içerisinde rahat davranmasına engel olur (ÖA,5).

4.23. Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Avantajlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmenlik modelinin avantajlarına ilişkin görüşleri Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmen modelinin avantajlarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Verimliliği sağlar.	8
Sınıf yönetimini kolaylaştırır.	5
Kaynaştırma öğrencileriyle birebir ilgilenme fırsatı sağlar.	5
İşbirliği yapmayı sağlar.	4
Geri kalan ve yavaş öğrenen öğrencilerde tam öğrenmeyi sağlar.	4
Öğretmenin iş yükü azalır.	4
Öğrencilere daha fazla zaman ayrılır.	3
Zaman tasarrufu sağlar.	3
Yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmasını kolaylaştırır.	2
Ek çalışma yapabilme fırsatı sunar.	2
Bireysel farklılıkların daha fazla önemsenmesini sağlar.	2
Karşılaşılan problemlere pratik ve hızlı çözüm üretilir.	2

Tablo 26 incelendiğinde katılımcı öğretmen adaylarının yardımcı öğretmen modelinin avantajlarına ilişkin görüşleri 12 kod altında toplanmıştır. Bu kodlardan en fazla vurgulanan 8'i verimliliği sağlar,5'i sınıf yönetimini kolaylaştırır,5'i kaynaştırma öğrencisiyle birebir ilgilenme fırsatı sağlar.

Tablo 26 Kategori 1:Verimliliği Sağlar.

Kalabalık sınıflarda, kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda eğitim öğretimin daha verimli hale gelebilmesi için bu model uygulanmalıdır (ÖA,1).

Öğretmen dersini işlerken öğrencilerle ilgilenecek birilerinin olması, ödevlerin daha iyi kontrol edilmesi, diğer öğrencilere yardımcı olunması eğitimde kaliteyi arttıracaktır (ÖA,8).

Tablo 26 Kategori 2: Sınıf Yönetimini Kolaylaştırır.

Sınıf yönetimi daha rahat sağlanır ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturur (ÖA,1).

En önemli avantajı sınıf hakimiyetini sağlamakta kolaylık sağlamasıdır (ÖA,9).

Tablo 26 Kategori 3:Kaynaştırma Öğrencileriyle Birebir İlgilenme Fırsatı Sağlar.

Kaynaştırma öğrencisiyle veya geri kalan öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı sağlar (ÖA,8).

Tablo 26 Kategori 4:İşbirliği Yapmayı Sağlar.

Öğretmenler deneyim ve tecrübelerini birbirleriyle paylaşarak daha verimli ders işleyip daha doğru kararlar alırlar (ÖA,2).

Tablo 26 Kategori 5:Geri Kalan ve Yavaş Öğrenen Öğrencilerde Tam Öğrenmeyi Sağlar.

Öğretmenlerden biri geri kalan ve yavaş öğrenen öğrencilerin yanlış ve eksik öğrenmelerini tespit eder. Bu yanlış ve eksik öğrenmeleri düzeltmek ve tamamlamak amacıyla onlara ek aktiviteler yaptırarak bu öğrencilerin tam öğrenmelerini sağlar (ÖA,8).

Tablo 26 Kategori 6:Öğretmenin İş Yükü Azalır.

İki öğretmenli sınıf iş yükünün ikiye bölünmesi demektir. (ÖA,11).

Tablo 26 Kategori 7:Öğrencilere Daha Fazla Zaman Ayrılır.

Zamandan tasarruf sağlanacağından öğrencilerle birebir ilgilenmeye ayrılan zaman süresi artar (ÖA,12).

Tablo 26 Kategori 8:Zaman Tasarrufu Sağlar.

Zamandan tasarruf sağlamaktır. Dikkati dağılan öğrencilerle bir öğretmen ilgilenirken diğer öğretmen derse devam eder. Böylelikle zaman kaybı daha az yaşanır (ÖA,7).

Zaman kaybının azalmasını sağlar (ÖA,11).

Tablo 26 Kategori 9:Yapılandırmacı Yaklaşımın Uygulanmasını Kolaylaştırır.

Yardımcı öğretmenlik modeli sayesinde öğrenci merkeze alınarak yapılandırmacı yaklaşımı uygulamak kolaylaşır (ÖA,7).

Tablo 26 Kategori 10:Ek Çalışma Yapabilme Fırsatı Sunar.

Hedeflenen kazanımlar öğrencilere daha rahat ve çabuk öğretileceği için ek çalışmalar yapmak için vakit kalabilir (ÖA,10).

Tablo 26 Kategori 11:Bireysel Farklılıkların Önemsenmesini Sağlar.

Öğretmenler öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatı buldukları için öğrencileri daha yakından tanımış olacaklardır. Böylece hangi öğrencinin hangi yöntemle daha iyi öğrenebileceği bildikleri için öğrencinin en iyi anlayabileceği şekilde dersi anlatacaklardır (ÖA,12).

Tablo 26 Kategori 12:Karşılaşılan Problemlere Pratik ve Hızlı Çözüm Üretilir.

Sınıfta yaşanan problemlere daha pratik çözüm yolları geliştirilir (ÖA,11).

4.24. Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Sınırlılıklarına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmenlik modelinin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27:Öğretmen adaylarının yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri

Görüş	f
Rekabet ve uyumsuzluk sorunu yaşanabilir.	7
Öğrencilerin dikkati dağılabilir.	6
Sınıf içinde gruplaşmalara neden olabilir.	3
Çift başlılığa sebep olur.	3
Ekonomik değildir.	2

Tablo 27 incelendiğinde öğretmen adayları yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarına ilişkin 7'si rekabet ve uyumsuzluk sıkıntısı yaşanabilceğini,6'sı öğrencilerin dikkatini dağıtabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo 27 Kategori 1:Rekabet Ve Uyumsuzluk Sorunu Yaşanabilir.

Öğretmenler arasında bir rekabet yaşanmasına ve uyumsuzluğa neden olabilir (ÖA,1).

Kendisini yenileyememiş, yeni yöntem ve teknik bilmeyen öğretmenlerle karşılaşılması durumunda ego devreye girer ve öğretmenlerin anlaşması sıkıntı olabilir (ÖA,6).

Tablo 27 Kategori 2:Öğrencilerin Dikkati Dağılabilir.

Sınıfta iki öğretmen olduğu zaman öğrencilerin dikkati dağılabilir (ÖA,1).

Öğrenciler sınıfta iki öğretmenin bulunmasını fırsata çevirerek daha fazla konuşup dikkat dağıtabilirler (ÖA,5).

Tablo 27 Kategori 3:Sınıf İçinde Gruplaşmalara Neden Olabilir.

Ben konu anlatırken bazı öğrenciler anlamadıkları yerleri bana değil de öğretmenlerine soruyorlarken bazıları da bana soruyorlar. Bu durum öğrenciler arasında gruplaşmalara neden olabilir (ÖA,3).

Tablo 27 Kategori 4:Çift Başlılığa Sebep Olur.

Öğrenciler bir şey için izin aldıkları zaman bir öğretmen izin verirken diğer öğretmen izin vermezse sınıf içinde öğretmenler arasında çift başlılık sorunu yaşanabilir (ÖA,7).

Tablo 27 Kategori 5:Ekonomik Değildir.

Bu model devlete ekstra ekonomik yük demek (ÖA,1).

4.25. Öğretmen Adaylarının Tek Öğretmenli ve Yardımcı Öğretmenli Modellerin Karşılaştırılmasına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının tek öğretmenli ve yardımcı öğretmenli modellerin karşılaştırılmasına ilişkin görüşleri tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28: Öğretmen adaylarının tek öğretmenli ve yardımcı öğretmenli modellerini karşılaştırılmasına ilişkin görüleri

Görüş		**f**
Tek öğretmen Modeli	**Yardımcı Öğretmen Modeli**	
Sınıf mevcudu az sınıflarda uygulanmalı.	Sınıf mevcudu kalabalık sınıflarda uygulanmalı	3
Normal sınıflarda uygulanmalı.	Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda uygulanmalı.	3
Sınıf yönetimi zordur.	Sınıf yönetimi kolaydır.	3
Sunuş yoluyla anlatım kullanılır.	Yapılandırmacı yaklaşıma uygun yöntemler kullanılır.	3
Öğrencilerle birebir ilgilenmek zordur.	Öğrencilerle birebir ilgilenmek daha kolaydır.	3
Öğretmen bağımsızdır.	Öğretmenler birbirlerine bağımlıdır.	2
Öğrenci daha az aktiftir.	Öğrenci daha fazla aktiftir.	2
Zaman yönetimi zordur.	Zaman yönetimi kolaydır.	2
Öğretmen kendi eksikliklerini göremez.	Öğretmenlerin eksikliklerini görmesi kolaydır.	2
Öğretmenin İş yükü fazladır.	Öğretmenin İş yükü azdır.	2
Sınıf içinde tek bakış açısı hakimdir.	Sınıf içinde farklı bakış açıları hakimdir.	2

Tablo 28 incelendiğinde öğretmen adayları tek öğretmenli modelin sınıf mevcudu az olan sınıflarda yardımcı öğretmen modelini kalabalık sınıflarda uygulanması; tek öğretmenli modelin normal sınıflarda yardımcı öğretmen modelinin kaynaştırma öğrencilerinin bulundukları sınıflarda, tek öğretmenli modelde sınıf yönetiminin zor yardımcı öğretmen modelinde sınıf yönetiminin kolay olduğu görüşündedirler.

4.26. Öğretmen Adaylarının MEB'de İkinci Öğretmenin İstihdam Edilmesine İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının MEB'de ikinci öğretmenin istihdam edilmesine ilişkin görüşleri Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29: Öğretmen adaylarının Meb' de ikinci öğretmenin istihdam edilmesine ilişkin görüşleri

Görüş	f
Uygulanmalı.	11
Uygulanması zor.	1

Katılımcı öğretmen adaylarının 11'i yardımcı öğretmenlik modelinin uygulanmasını isterken 1'i uygulamanın zor olacağını belirtmiştir.

Tablo 29 Kategori 1:Uygulanmalı

İkinci öğretmenin istihdamının çok etkili olduğunu düşünüyorum. Çünkü kaynaştırma öğrencisi diğer arkadaşlarından geri olduğu için o öğrenciyle özel olarak ilgilenilmesi hem öğretmen açısından hem öğrenci açısından olumlu sonuç doğuracağını düşünüyorum (ÖA,5).

Ben bunun gerekliliğini bizzat gördüm. Çünkü kaynaştırma öğrencilerinin öğrenme güçlüğü yaşaması, geride kalması sınıfın temposunu düşürüyordu. Bunun için ikinci öğretmenin konuyla ilgili yardımları çok önemli. Hem kalabalık hem de kaynaştırma öğrencilerinin olması durumunda istihdamın zorunlu olması gerektiğini düşünüyorum (ÖA,6).

Kesinlikle uygulanması gerektiğini düşünüyorum. Biliyoruz ki kaynaştırma öğrencilerine daha fazla ilgi gösterilmeli ve daha çok destek verilmelidir. Onlar için var olan programları uygulamak öğretmen için zorluklar meydana getirmektedir. Sınıf öğretmeni normal öğrencilerle mi uğraşıp ders anlatsın yoksa kaynaştırma ve özel eğitime ihtiyacı olan bireyle mi ilgilensin. Bu nedenle her iki öğretmeninde gerekli eğitim desteğini aldıktan sonra eğitimlerin kalitesi artacak ve öğretim amacına ulaşacaktır (ÖA,8).

Bence ikinci öğretmen istihdam edilmeli. Kalabalık sınıflarda sınıf kontrolü, ders anlatımı gibi konularda zorluklar yaşanabiliyor. Özellikle kaynaştırma

öğrencileri açısından çok yararlı olacağını düşünüyorum. Kaynaştırma öğrencisinin derse katılımı bazen çok sıkıntı olabiliyor. Böyle durumlarda yardımcı öğretmen kaynaştırma öğrencisiyle ilgilenerek onların derse etkin katılımını sağlar (ÖA,10).

Tablo 29 Kategori 2:Uygulanması Zor

Bu koşullarda, böyle bir sistemin uygulanabileceğini düşünmüyorum. Keşke ikinci öğretmen istihdamı yapılsa da bizlerde daha rahat atanabilsek (ÖA,1).

4.27. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Verimli Geçmesine İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin verimli geçmesine ilişkin görüşleri Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30: Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin verimli geçmesine göre dağılımları

Görüş	f
Daha fazla uygulamaya yer verilmeli.	6
Staja ayrılan süre uzatılmalı.	5
Köy okullarında ve birleştirilmiş sınıflarda staj yapılmalı.	2
Farklı öğrencilerin bulunduğu sınıflarda staj yapılmalı.	2
Öğretmen adaylarına dönemlik planlar yapılabilir.	1
Öğretmen adaylarının okuldaki tüm sınıflara girmesi sağlanmalı.	1

Tablo 30 incelendiğinde katılımcı öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersinin verimli olması için neler yapılabileceğine ilişkin görüşleri 6 kod altında toplanmıştır. Bu kodlardan en fazla vurgulanan 6'sının daha fazla uygulamaya yer verilmeli, 5'inin staja ayrılan sürenin uzatılması görüşünde oldukları görülmektedir.

Tablo 30 Kategori 1:Daha Fazla Uygulamaya Yer Verilmeli

Daha fazla uygulama yapılırsa daha fazla verim alınacaktır (ÖA,3).

Öncelikle şunu söylemeliyim ki bu dersin öğretmenlik mesleğinin gereklerini görmemiz ve bunu uygulamamız için alternatifler sunup ileriki meslek hayatımıza daha iyi bir şekilde hazırlamamızı sağlayacak ortamlar oluşturulmalıdır (ÖA,8).

Tablo 30 Kategori 2:Staja Ayrılan Süre Uzatılmalı.

Birinci sınıftan beri bu dersin alınması gerekiyor. Üniversite dört yıl boyunca staj verilirse üniversitenin birinci sınıfında ilkokul birinci sınıflarda, üniversitenin ikinci sınıfında ilkokul ikinci sınıflarda, üniversitenin üçüncü sınıfında ilkokul üçüncü sınıflarda, üniversitenin dördüncü sınıfında ise ilkokul dördüncü sınıflarda staj yapılsa ve yıl boyunca aynı şubede derse girilirse çok faydalı olacaktır (ÖA,4).

Bu dersin son sınıfta değil de bu bölümü kazandığımız ilk yıldan itibaren verilmesi gerektiğini ilk yıl gözlem, ikinci yıl konu anlatarak geçirilmesindense ilk yıldan itibaren gözlem ve aktifliğin bir arada olursa daha verimli olacağını düşünüyorum (ÖA,8).

Tablo 30 Kategori 3:Köy Okullarında Ve Birleştirilmiş Sınıflarda Staj Yapılmalı.

Köy okulları ve birleştirilmiş sınıflı okullarda da öğretmenlik uygulaması yapılmalıdır (ÖA,1).

Tablo 30 Kategori 4:Farklı Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Staj Yapılmalı.

Farklı öğrencilerin (büyük yaş grubu-küçük yaş grubu, normal sınıf-kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf vb.). bulunduğu sınıflarda staj yapmamız mesleki gelişimimiz açısından daha verimli olur (ÖA,12).

Tablo 30 Kategori 5:Öğretmen Adaylarına Öğrencilere Dönemlik Planlar Yapılmalı.

Aday öğretmenlere dönem boyunca yapacaklarına ilişkin planlar hazırlanıp bu hazırlıklar denetlenerek eksikleri tamamlaması sağlanmalıdır (ÖA,2).

Tablo 30 Kategori 6:Öğretmen Adaylarının Okuldaki Tüm Sınıflarda Derse Girmesi Sağlanmalı.

Öğretmen adaylarının dönem boyunca bütün sınıfları dolaşması çeşitli öğretmen ve öğrenci profillerini görmesi daha verimli olacaktır (ÖA,3).

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak sunulan öneriler yer almaktadır.

Araştırmaya Katılanların Kişisel Bilgilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma Muş ilinde bulunan 12 öğretmen ile 12 öğretmen adayına yapılmıştır. Araştırmaya katılanların öğretmenlerin 7'si bayan 5'i erkektir. Araştırma Muş il merkezinde yapılmıştır. Öğretmenlerin tamamı lisans mezunudur.

Mesleki kıdem değişkenine göre araştırmaya katılanların 2'si 1-5 yıl, 6'sı 6-10 yıl, 2'si 11-15 yıl ve 2'si 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir.

Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Yaşadıkları Problemlere İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin öğretim sürecinde yaşadıkları problemlere ilişkin bulguların başında sınıfların kalabalık olması gelmektedir. Sarıer(2010) çalışmasında sınıfların kalabalık oluşunun, eğitimde kaliteyi düşüren sorunların başında geldiğini, kalabalık sınıflarda öğretmen-öğrenci etkileşimi yeterince sağlanamadığından dolayı verilen programın tam anlamıyla uygulanamayacağını ve de beklenilen hedeflere ulaşılamayacağını, kalabalık sınıfların, eğitimde nitelik krizi yaratan ve acil çözüm bekleyen temel sorunlardan biri olduğunu belirtmiştir. Elde edilen bu sonuç Yapıcı ve Demirdelen (2007) ve Bal (2008) çalışmalarında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir. Ayrıca Korkmaz (2006) çalışmasıyla da örtüşmektedir. Öğretim yöntem ve teknik seçiminden, ölçme değerlendirmeye kadar, bir çok sorunun çözümünü etkileyen bir engel olarak, kalabalık sınıflar öğrenci başarısını etkileyecek önemli bir faktör olarak düşünülebilir. Yapılandırmacı yaklaşım öğrenci merkezli olduğundan öğrencilerin öğrenmelerinde aktif rol almaları gerekmektedir. Fakat kalabalık sınıflarda etkinliklerin istenilen şekilde uygulanması, öğrencilere yeterince zaman ayrılamaması, öğrencinin yanlış ve eksik zamanında tespit edilememesi gibi güçlükler yaşanmaktadır. Kalabalık sınıflar sorununa çözüm olarak yardımcı öğretmenlik modelini uygulanması öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyebilir.

Öğretmenlerin Yardımcı Öğretmene Gerek Duymalarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler yardımcı öğretmene öğrenmede geri kalan öğrenciler için, dikkat eksikliği olan öğrenciler için ve kaynaştırma öğrencisi olan bireyler için ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerden Fikir Alışverişi Yaptığı Konulara İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden; öğretim yöntem teknik, sınıf düzeyi**,** zaman yönetimi, materyal, dikkat toplama, bir sonraki derste neler yapılacağına dair bilgi alışverişinde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve teknikleri hakkında bilgi aldıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda öğretmen adayları kendilerini yöntem ve teknik konusunda yetersiz olduklarını göstermektedir. Elde edilen bu sonuç Köstereliođlu ve Köstereliođlu (2008) çalışmasında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir.

Öğretmenlerin Öğretmen Adaylarına Rol Model Olma Açısından Kendilerini Değerlendirmelerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin, öğretmen adaylarına rol model olma açısından kendilerini yeterli buldukları saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç Sarıçoban (2008) çalışmasında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir. Okul deneyimi ve uygulama derslerine katılan aday öğretmenlere uygulama öğretmenleri tarafından onların mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak için yeterli düzeyde rehberlik hizmeti verilmelidir. Gökçe ve Demirhan(2005) yaptıkları çalışmada uygulama öğretmenlerinin çoğunun öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında yapılan etkinliklerde kendilerinden beklenenleri her zaman yada çoğu zaman yerine getirdikleri sonucuna ulaşmışlardı.

Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Uygulanmasına İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yardımcı öğretmen modelini gerekli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu önemli bir bulgudur. Kalabalık sınıflarda ve kaynaştırma öğrencilerinin olduğu sınıflarda MEB bu modeli uygulayabilir. Genç ve

Eryaman (2008) çalışmalarında eğitimde fırsat eşitliğinin, yoksullara eğitim imkanı sunmanın ötesinde anlam kazanarak bireylere yetenek ve zekalarını optimum düzeyde geliştirme fırsatı vermek anlamına geldiğini ve bu nedenle, eğitim kurumları bireyin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarabildiği ve geliştirebildiği oranda fırsat eşitliği sağlamış olacağını belirtmişlerdir. Yılmaz ve Altınkurt(2011) çalışmalarında Türk eğitim sisteminin en temel sorunlarından birinin, eğitimde fırsat eşitsizliğin gün geçtikçe artığını ve bu artışın toplumsal tabakalaşmayı derinleştirdiğini belirtmişlerdir. Yardımcı öğretmen modelinin uygulanmasıyla eğitimde hem niteliğin artması hem de fırsat eşitliğinin sağlanması daha rahat olacaktır.

Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Avantajlarına İlişkin Sonuçlar

Yardımcı öğretmen modelinin avantajlarına ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmenlerin yarısı dersin verimini arttıracağını belirtirken yarısı da öğrencilerle birebir ilgilenme olasılığının artacağını belirtmişlerdir.

Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmen Modelinin Sınırlılıklarına İlişkin Sonuçlar

Yardımcı öğretmen modelinin öğretmenler arasında uyum ve otorite sıkıntısı yaşanacağı saptanmıştır. Yardımcı öğretmen modelinin sınırlılıklarından biri de, ertesi gün sınıfta yapılacaklar için çok daha fazla planlama ve hazırlık yapılması ve öğretmenlerin birlikte çalışması için çok az zaman olmasıdır.

Sınıf Öğretmenlerinin Yardımcı Öğretmen Modelinin Sınıf Yönetimi Ve Öğretim Sürecine Katkısına İlişkin Sonuçlar

Yardımcı öğretmenlik modeli öğretim sürecinde öğrencinin aktif katılımını sağlayıp, geri kalan öğrencileri sınıf seviyesine kavuşturup sınıf yönetimini kolaylaştıracağı sonucuna ulaşılmıştır. Yardımcı öğretmen modeli yoluyla öğrencilere daha fazla önem verilmekte, öğretmenler bir meslektaş ile çalışabilmektedir ve bütün baskılar bir kişiye yapılmamaktadır. Şu anda öğretmenler birbirleriyle birleşmekten çekiniyorlar gibi göründe de zamanla öğretmenler tarafından okul müdürlükleri tarafından yardımcı öğretmen modeli belirginleştiğinde, öğretmenler bu öğretme stilini herkes için çok yararlı bulacaktır. Özellikle bir özel eğitim öğretmeni ve genel eğitim öğretmeni bir araya getirildiğinde, şaşırtıcı ilerleme görülebilir.

Aydın'a (2013) göre öğretmen, öğrenci, okul programı, eğitim ortamı, eğitim yönetimi, aile ve çevre sınıf yönetiminin değişkenleridir. Bu değişkenler içerisinde en belirleyici olan öğretmendir. Dolayısıyla eğitim ve öğretim sürecinin düzenlenip yürütülmesinde öğretmen sorumludur. Bundan dolayı başarılı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla sistemin değişkenlerini bütünleştirmek ve uyumlaştırmakla öğretmen görevlidir. Sınıftaki öğrencilerin gizil güçlerini açığa çıkarıp bunları geliştirecek yöntem ve teknik kullanmak da öğretmenin en önemli görevlerindendir. Ancak öğretmenin yetiştirmesi gereken müfredata ek olarak bunları gerçekleştirecek performansı ve zamanı yetersizdir. Fakat yardımcı öğretmenlik modeli uygulanarak hedeflenen bu amaçlara daha verimli bir şekilde ulaşılabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Kalabalık Sınıflarda Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliğine İlişkin Sonuçlar

Yardımcı öğretmenlik modeli kalabalık sınıflarda uygulandığında öğrencilerle birebir ilgilenme şansının artacağı saptanmıştır. Yardımcı öğretmen modeli, genel eğitim ortamında daha yoğun ve bireyselleştirilmiş eğitim sağlar. Korkmaz(2006) yaptığı çalışmada sınıfların çok kalabalık olması ve öğretmenlerin çok sayıda belge doldurmak zorunda olmaları onların zaman ve ekonomik olarak sıkıntılar yaşadıklarından dolayı öğretmenlerin etkinlik hazırlamasında yöneticilerinde destek olmaları gerektiğini belirtmiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Sınıflarda Yardımcı Öğretmen Modelinin Uygulanabilirliğine İlişkin Sonuçlar

Kaynaştırma öğrencilerini bulunduğu sınıflarda yardımcı öğretmenlik modeli uygulandığında öğrencilerle birebir ilgilenme şansı artarken fırsat eşitliğinin de sağlanabileceği saptanmıştır. Demir ve Acar (2010) yaptıkları çalışmada kaynaştırma eğitimini birçok amacı olmasıyla beraber en önemli amacının özel gereksinimli çocukları normal hale getirmek olmadığını, onların gizil güçlerini fark edip bunları açığa çıkarıp, geliştirip, kullanmalarını sağlamak ve toplum içinde yaşamlarını kolaylaştırmak olduğunu belirtmişlerdir. Ancak kaynaştırma öğrencilerine ilişkin olarak sınıf öğretmenlerinin geneli, bu öğrencilerle yeterince ilgilenecek zaman bulamamalarından onlarla yeterince ilgilenememektedirler. Hem sınıfı kontrol edip hem de kaynaştırma öğrencisiyle ilgilenmek öğretmelerin performansın düşürür ve

öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine karşı olumsuz bir tutum sergiler. Ancak yardımcı öğretmen modeliyle kaynaştırma öğrencileriyle yeterince ilgilenilecek ve eğitimde fırsat eşitliliği sağlanmış olacaktır.

Sınıf Öğretmenlerinin MEB Tarafından Kalabalık Ve Kaynaştırma Öğrencilerinin Bulunduğu Sınıflarda İkinci Öğretmenin İstihdam Edilmesine İlişkin Sonuçlar

MEB tarafından kalabalık ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda ikinci öğretmenin istihdam edilmesini sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun istediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf Öğretmenlerinin Tek Öğretmen Ve Yardımcı Öğretmen Modelinin Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Tek öğretmenli modelde öğretmenin iş yükü ve sorumlulukları fazlayken, yardımcı öğretmen modelinde öğretmenin iş yükü azdır, sorumluluk paylaşılır. Tek öğretmenli modelde tüm öğrencileri öğretim sürecine katmak zorken yardımcı öğretmen modelinde sınıftaki tüm öğrencilere rahatlıkla ulaşılabilir. Tek öğretmenli model de sınıf yönetimi zorken, yardımcı öğretmen modeliyle sınıf yönetimi kolaylaşır.

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Daha Verimli Olmasına Yönelik İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler, öğretmenlik uygulaması dersinin daha verimli olması için staj süresinin haftanın bir günüyle sınırlandırılmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Elde edilen bu sonuç Baştürk (2009) yaptığı araştırmaya katılan öğretmen adaylarının da ders saatini az bulduklarını belirtmiştir. Kavas ve Bugay (2009) çalışmalarında elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Ayrıca Ören, Sevinç ve Erdoğmuş (2009) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının bu dersin saatinin arttırılmasını ve haftanın bir günüyle sınırlandırılmaması gerektiği ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Becit, Kurt ve Kabakçı(2009) çalışmalarında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir.

Stajın verimli olması için öğretmen adayları öğretmenlerle daha fazla iletişim halinde olması gerektiğini saptanmıştır. Elde edilen bu sonuç Seçer, Çeliköz ve Kayılı (2010) çalışmalarında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir.

Stajın verimli olması için öğretmen adaylarına daha fazla sorumluluk verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç Özgür, Bukova, Güzel, Kula, Uğurel (2009) çalışmalarında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir. Ayrıca Kocadere ve Aşkar (2013) çalışmalarında öğretmen yetiştirme düzeninde kaynaklanan sorunlardan birinin de öğretmen adayına yeterince yetki verilmemesi olduğunu belirtmişlerdir.

Köy okullarında staj yapılmasının öğretmenlik uygulaması dersinden alınan verimi arttıracağı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları faaliyetlerinin kapsamında köyde de staj yapılmasını, öğretmenlik uygulamasından daha çok tecrübe sahibi olunması gerektiğini, birden fazla uygulama sınıfında uygulama yapmalarını istedikleri ortaya çıkmıştır. Turgut, Yılmaz ve Füruzan (2008) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının farklı atmosferleri görmeleri için köy okullarında da staj yapmalarını önermektedir. Ayrıca Göktaş ve Şad (2014); Nayır ve Çınkır (2015) çalışmalarında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir.

Öğretmen Adaylarının Ders Anlatımından Önceki Kaygı Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının ders anlatımında önce heyecanlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç Baştürk (2009) çalışmasında elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının ders anlatmadan önce öğrencilerin seviyesine inememe kaygısı yaşadıkları saptamıştır. Elde edilen bu bulgu Baştürk (2013) çalışmasında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir. Ayrıca bu bulgu Seçer, Çeliköz ve Kayılı (2010) çalışmalarında elde edilen bulgularla da örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının teorik bilgilerinin yeterli olduğu, bu bilgilerini uygulama ortamında beceriye dönüştürmede sıkıntı yaşamaktadırlar. Bu nedenle uygulamaya daha fazla ağırlık verilmelidir.

Öğretmen Adaylarının Ders Anlatımı Sırasında Yaşadıkları Problemlere İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının ders anlatımı sırasında sınıf yönetimi, öğrencinin dikkatini toplayamama, öğrencilerin öğretmen adaylarını ciddiye almaması, öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanamama konularında sıkıntılar yaşadıkları saptanmıştır. Sınıf

yönetimi ve öğrencilerin öğretmen adaylarını ciddiye almamasına yönelik bulgular Avcı ve İbret (2016) çalışmalarında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektir.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Fikir Alışverişinde Bulunma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeniyle sınıf seviyesi, kalıcılığı sağlama, öğretim yöntem ve teknik, öğrenci motivasyonunu sağlama, sınıf yönetimi ve sonraki derse hazırlık gibi konularda fikir alışverişinde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç gösteriyor ki öğretmen adayları teorik bilgi konusunda sıkıntı yaşamazken, bu bilgilerini uygulama ortamında beceriye dönüştürdükleri zaman sıkıntı yaşamaktadırlar. Sınıf yönetimi ve öğretim yöntem teknikle ilgili elde edilen sonuçlar Taşdere (2014), çalışmasında elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir.

Öğretmen Adaylarının Dersi Planlama Aşamasında Yardım Alma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adayları dersi planlama aşamasında öğretim yöntem teknik, materyal, öğrenciyi aktif hale getirme, değerlendirmenin nasıl yapılacağı, zaman yönetimi, kaynak kullanımı, sınıfın başarı durumu hakkında yardım almışlardır. Adaylar planlama aşamasında da öğretim yöntem ve teknik konusunda sıkıntı yaşamışlardır. Bu nedenle Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi üniversitelerde uygulama ağırlıklı işlenmelidir. Bu sonuç Koç ve Yıldız (2012) çalışmalarında elde ettikleri sonuçlarla örtüşmektedir.

Zamanı yeterli kullanamamaya ilişkin elde edilen sonuçlar Altıntaş ve Görgen (2014) çalışmalarında elde edilen bulgularla desteklenmektedir. Bunun sebebi ise yeterince uygulama yapmama ve deneyim eksikliği olabilir.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmenlerinden Dönüt Aldıkları Konulara İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının vurgu ve tonlama, öğrenci seviyesine inme, yöntem ve teknik, materyal kullanımı, değerlendirmenin nasıl yapılacağına ilişkin uygulama öğretmenlerinden dönüt aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim süreciyle ilgili uygulama öğretmenlerinden dönüt almaları öğretmen adaylarına katkı sağlamıştır.

Öğretmen Adaylarının Öğretim Süreçleri Açısından Kendilerini Değerlendirmelerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu öğretim süreci açısından kendilerini kısmen yeterli bulmaktadırlar.

Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Uygulanmasına İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu yardımcı öğretmenlik modelinin uygulanmasını istedikleri saptanmıştır. Şahin(2011) yaptığı çalışmada normal şartlarda öğretmen adaylarının sayısı gün geçtikçe artarken mezunların istihdam oranlarında benzer artış görülmediğini bunu nedeni olarak da öğretmen yetiştirme ve istihdam arasındaki bağın yeterince kurulamadığını belirtmiştir. Yardımcı öğretmenlik modelinin uygulanmasıyla öğretmenlerin istihdam oranlarında artış olabilir.

Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Avantajlarına İlişkin Sonuçlar

Yardımcı öğretmenlik modelinin avantajları incelendiğinde; verimliliği sağlayacağı, sınıf yönetimini kolaylaştıracağı, kaynaştırma öğrencileriyle birebir ilgilenme olanağı sağlayacağı, işbirliği yapmayı kolaylaştıracağı, geri kalan ve yavaş öğrenen öğrencilerde tam öğrenmeyi sağlayacağı, öğretmenin iş yükünün azalacağı, öğrencilere daha fazla zaman ayrılacağı, zamandan tasarruf sağlanacağı, yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmasını kolaylaşacağı, ek çalışmaya zaman ayrılabileceği, bireysel farklılıkların daha fazla önemseneceği, karşılaşılan problemlere daha hızlı ve pratik çözümler üretilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Yardımcı Öğretmenlik Modelinin Sınırlılıklarına İlişkin Sonuçlar

Staj öğrencilerin gözünden yardımcı öğretmenlik modelinin sınırlılıkları incelendiğinde, rekabet ve uyumsuzluk sorununun yaşanabileceği, öğrencilerin dikkatlerinin dağılabileceği, sınıf içinde gruplaşmalara neden olabileceği, çift başlılığa sebep olabileceği ve ekonomik olarak sıkıntılar yaşanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Tek Öğretmen Ve Yardımcı Öğretmen Modelinin Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

Tek öğretmenli modelde sınıf yönetimi zorken, yardımcı öğretmen modelinde sınıf yönetimi kolaydır. Tek öğretmenli model de çoğunlukla sunuş yoluyla ders anlatılırken, yardımcı öğretmen modelinde yapılandırmacı yaklaşıma uygun yöntem ve teknikler rahatlıkla kullanılır. Tek öğretmenli modelde öğrencilerle birebir ilgilenmek zorken, yardımcı öğretmen modelinde daha kolaydır. Tek öğretmenli model de öğrenci daha az aktifken, yardımcı öğretmen modelinde öğrenci daha fazla aktiftir.

Öğretmen Adaylarının MEB'de İkinci Öğretmenin İstihdam Edilmesine İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının MEB'de ikinci öğretmenin istihdam edilmesi gerekliliğine inandıkları saptanmıştır. Yeni atanan öğretmenler tecrübeli öğretmenin yanında formal ve informal eğitim alarak mesleğe daha iyi adapte olabilirler. Ayrıca yardımcı öğretmenlik modelinin uygulanmasıyla öğretmenlerin istihdam sorunları bir nebze de olsa çözüme kavuşabilir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Verimli Geçmesine İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması dersini daha verimli geçmesi için daha fazla uygulama yapılmasını, staja ayrılan sürenin uzatılmasını, köy okullarında ve birleştirilmiş sınıflarda staj yapılmasını, kendilerine dönemlik planlar yapılmasını istedikleri saptanmıştır. Staja ayrılan süre boyutuna bakıldığında genellikle öğretmen adaylarının bu dersin saatinin ve sayısının arttırılması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler özellikle uygulamaya ayrılan süreyi yetersiz görmekte ve uygulama saatinin attırılması, haftanın bir günü olarak sınırlandırılmayıp farklı günlere yayılması gerektiğini söylemektedirler. Dersin uygulama etkinlikleri zenginleştirilmeli, aday öğretmenlerin bilgilerini beceriye dönüştürebilecekleri ortam sağlanmalı, farklı sınıf ortamlarını görmeleri açısında köy okullarına gönderilebilir.

Öğretmen yetiştirme sürecinde deneyimli-deneyimsiz öğretmen ilişkisi usta çırak ilişkisine dönüştürülmeli ve günümüzde örnekleri olan mentörlük şeklinde sürdürülmelidir. Mesleğin ilk zamanlarında öğretmenlik performansının ortaya çıkması beklenmez. Bundan dolayı, öğretmen adayları mesleki yaşamlarının hiç olmazsa ilk

yılını, tecrübe sahibi öğretmenlerin rehberliğinde yardımcı öğretmenlik görevi şeklinde yapmalıdırlar.(Duran, Sezgin ve Çoban, 2011, s.476)

Uygulamaya Yönelik Öneriler

Öğretmenlerin öğretim sürecinde en fazla sıkıntı yaşamış oldukları kalabalık sınıflarla ilgili sıkıntıları azaltabilmek için yardımcı öğretmen modeli uygulanabilir. Kalabalık sınıflarda uygulanmasının yanı sıra öğrenme sorunu yaşayan, dikkati dağılan ve kaynaştırma öğrencilerinin bulundukları sınıflarda da yardımcı öğretmen modeli uygulanabilir.

Uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarına daha fazla verimli olabilmeleri açısından uygulama başlamadan önce uygulama öğretmenlerine gerekli eğitimler verilmelidir ve uygulama öğretmeni seçiminde gönüllük esas olmalıdır.

Öğretmen adaylarının farklı okul ortamlarını görmeleri açısından köy okullarında ve birleştirilmiş sınıflarda da staj yapmaları sağlanmalıdır. Ayrıca aynı okuldaki farklı sınıflarda derse girmeleri olanakları da sağlanabilir.

Öğretmen adaylarının kaygılarını ve yaşadıkları problemleri en aza indirmek, bilgilerini en iyi şekilde beceriye dönüştürmeleri için daha fazla uygulama yapabilecekleri ortam oluşturulmalıdır.

Öğretmen adaylarına uygulama öncesinde bir dönem boyunca yapacakları etkinliklerin listesi verilerek onların derse hazırlıklı gitmeleri sağlanmalıdır.

Öğretmenlik uygulaması dersinin amacına ulaşabilmesi için öğretmen adaylarının dersi gözlemlemesinden çok derse aktif katılması sağlanmalıdır.

Uygulama öğretmeni, öğretmen adayı ve uygulamadan sorumlu öğretim elemanı sürekli iletişim halinde olarak öğretmen adaylarının yaşadıkları sıkıntıları tespit edip eksikliklere uygun plan hazırlamalıdırlar.

Yardımcı öğretmen modeli uygulanmasında öğretmenler arasında yaşanabilecek problemleri en aza indirmek için uygulamadan önce her öğretmenin yetki ve sorumlulukları belirlenmelidir.

Öğretmen adaylarının mesleki olarak kendilerini daha iyi yetiştirebilmeleri için öğretmenlik uygulaması dersinin içeriği, formatı ve süresi yeniden gözden geçirilmelidir.

Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma sadece öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşleri üzerinde yürütülmüştür. Okul yöneticileri, maarif müfettişleri ve öğrencilerin görüşlerine yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Yardımcı öğretmenlik modeli konusunda deneysel araştırmalar yapılabilir.
- Yardımcı öğretmenlik türleri ve sınıf tasarımları konusunda araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan problemler ve çözüm yollarına ilişkin araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Adem, M. (1981). *Eğitim Planlaması*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi Yayın No:1, Sevinç Matbaası, Ankara

Altıntaş, S., ve Görgen, İ. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Üzerine Görüşleri (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği). *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(8),197-208.

Avcı, E. K. ve İbret, B. Ü. (2016). Öğretmenlik Uygulaması-II Dersine İlişkin Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 24(5), 2519-2536.

Aydin, A. (1998*). Sınıf Yönetimi.(*16.Baskı*)*,Ankara, Anı Yayıncılık.

Aytekin, H. (2003). *Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme ve Uygulama*, Sınıf Yönetimi, (Ed. L. Küçükahmet). Ankara, Nobel Yayınları.

Bakioğlu, A. (1999*).* Öğrenci Sayısının Okul Yönetimine Etkisi Ve Okul Kalitesi. *M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 23-38.

Bakioğlu, A. ve Polat, N. (2002). Kalabalık Sınıfların Etkileri Bir Ön Araştırma Çalışması. *Eğitim Araştırmaları,* 7, 147-156.

Bal, Ö. G. A. P. (2008). Yeni İlköğretim Matematik Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1),53-68.

Başar, H. (2009). *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Anı Yayıncılık.

Başaran, İ.E. (1988). *Eğitim Yönetimi,* (2. Baskı). Ankara, Kadıoğlu Matbaası.

Başaran, İbrahim Ethem. (1974). *Türkiye'nin Zorunlu Öğrenim Sorunları ve Çözüm Yolları.* Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.

Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2),439-456.

Baştürk, S. (2013). Matematik Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Anlattıkları Derslerin Niteliği. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 31, 57-68.

Becit, G., Kurt, A. A., ve Kabakçı, I. (2009). Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Okul Uygulama Derslerinin Yararlarına İlişkin Görüşleri, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,9(1),169-184.

Bulut, İ. (2008). Yeni İlköğretim Programlarında Öngörülen Öğrenci Merkezli Uygulamalara İlişkin Öğretmen Görüşleri (Diyarbakır ili örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi,* 14(4), 521-546.

Celep, C. (2002). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini.* Ankara, Anı Yayıncılık.

Celep, C. (2004*). Sınıf Yönetimi ve Disiplin*, Ankara, Anı Yayınları.

Cemaloğlu, N., & Kayabaşı, Y. (2007). Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyi İle Sınıf Yönetiminde Kullandıkları Disiplin Modelleri Arasındaki İlişki. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2),123-155.

Çakır, S. A., ve Demir, M. K.(2013) Sınıf Mevcudunun 2005 Öğretim Programlarının Öğrenci Başarısına Etkisi. *International Journal of Social Science*,6(2),313-328.

Çelenk, S. (2001). *Okul Dışı Etkilerin İlkokuma Yazma Öğretiminde Okuduğunu Anlama Başarısına Katkısı*, A.İ.B.Ü. Yayımlanmamış (Yayın Kurulu Kararı Alınmış). Araştırma.

Çelik, V. (2008). *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Nobel Yayınları.

Çelikten, M., Şanal, M., ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 19(2), 207-237.

Çınar, O., Temel, A., Beden, N., ve Göçgen, S.(2014, Temmuz). *Kalabalık Sınıfların Öğretmen Ve Öğrenciye Etkisi.* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.

Demir, M. K. ve Açar, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 30(3),749-770.

Demirtaş, H. (2008). *Sınıf Yönetiminin Temelleri. Etkili Sınıf Yönetimi* Kıran, H. (Editör). Ankara, Anı Yayıncılık.

Dooley, S. (2014) True Teamwork: Cohesive Co-Teaching https://www.amle.org/BrowsebyTopic/WhatsNew/WNDet/TabId/270/ArtMID/888/ArticleID/460/True-Teamwork-Cohesive-Co-Teaching.aspx 15 Nisan 2017 tarihinde erişilmiştir).

Duran, E., Sezgin, F., ve Çoban, O. (2011). Aday Sınıf Öğretmenlerinin Uyum Ve Sosyalleşme Sürecinin İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi*, *31*, 465-478.

DPT, 6.BYKP,(1989), 6. *Beş Yıllık Kalkınma Planı,* Ankara.

DPT, 7.BYKP, (1995),7. *Beş Yıllık Kalkınma Planı*, Ankara.

DPT, 8.BYKP, (2000),*8. Beş Yıllık Kalkınma Planı*, Ankara.

DPT, 9.KP,(2006),*9. Kalkınma Planı,* Ankara.

DPT, 10. KP,(2014).*Kalkınma Planı*, Ankara.

Engin, A. O., Özen, Ş., ve Bayoğlu, V. (2009). Öğrencilerin Okul Öğrenme Başarılarını Etkileyen Bazı Temel Değişkenler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 125-156.

Erden, M. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara, Alkım Yayınları.

Erdoğan, Ç. & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim Dergisi*, 16 (3),399-431.

Ergen, S. (2009*).* İlköğretim Eğitim Sisteminde Kalabalık Sınıfların Yönetimi ve Esenyurt İlköğretim Okullarında Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.

Genç, S. Z. & Eryaman, M. Y. (2008). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(1), 89-102.

Gordon, T. (1974). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. (Çev. Emel Aksoy). İstanbul, Sistem Matbaacılık

Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen Adaylarının Ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerine İlişkin Görüşleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 43- 71.

Göktaş, Ö., & Şad, S. N. (2014). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Dersi Uygulama Öğretmenlerinin Seçim Süreci: Ölçütler, Sorunlar ve Öneriler Assigning the Practice Teachers for School Experience and Teaching Practice Courses: Criteria, Challenges and Suggestions. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 115-128.

Gözütok, F. D. (2004). *Öğretmenliğimi Geliştiriyorum,* Ankara, Siyasal Kitabevi.

Ilgar, L (2001). *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi, (*2.baskı), İstanbul, Beta Yayınları.

Işık, Halil. (2004). Öğrenme Ortamlarının Fiziksel Düzeni., M. Şişman ve S. Turan (Editörler). *Sınıf Yönetimi*, (2.Baskı), Ankara, Pegem A Yayıncılık.

Karaca, N.H. ve Aral, N. (2011). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar*. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 27-29 April, 2011 Antalya-Turkey, Siyasal Kitabevi, Ankara, Turkey.

Karadüz, A., Eser, Y., Şahin, C., & İlbay, A. B. (2009). Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Etkililik Düzeyi/The Effectiveness of Teaching Practice Module in Opinions of Final-Year Student Teachers. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *6*(11),442-455.

Kavas, A. B. ve Bugay, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Hizmet Öncesi Eğitimlerinde Gördükleri Eksiklikler ve Çözüm Önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25),13-21.

Kocadere, S. A. ve Aşkar, P. (2013). Okul Uygulamaları Derslerine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi ve Bir Uygulama Modeli Önerisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2),27-43.

Koç, C. ve Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları: Günlükler. *Eğitim ve Bilim*, 37(164),226-236.

Korkmaz, İ. (2006). Yeni İlköğretim Birinci Sınıf Programının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16,419-431.

Köşterelioğlu, İ. ve Köşterelioğlu, M. A. (2008). Stajyer Öğretmenlerin Mesleki Yeterliklerini Kazanma Düzeylerine İlişkin Algıları. *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi*,2,257-275.

Küçükahmet, L. (2003). *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Nobel Yayıncılık.

Küçüksüleymanoğlu, R. (2007*).* İlköğretim Örgütlerinde Stratejik Planlama Süreci: Bir Örnek Olay İncelemesi. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(1).

MEB,(2002). *Milli Eğitim İstatistikleri* 2001-2002, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (1998). Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge, *Tebliğler Dergisi*, 2493, Ankara: Yazar.

Minnesota University (2012). What is co-teaching (http://www.cehd.umn.edu/teaching/co-teaching/foundations/what/ ; 15 Nisan 2017 tarihinde erişilmiştir.)

Nayır, F. ve Çınkır, Ş. (2015). Uygulama Öğretmenleri, Yöneticileri ve Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Okullarda Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 4(7).

Nayır, F. ve Karaman-Kepenekçi, Y. Kaynaştırma Öğrencilerinin Haklarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri, *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*,3,70-89.

Oktay, A., Gürkan, T., Zembat , R., P. Unutkan, Ö. (2003). *Okul Öncesi Programı Uygulama Rehberi (Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?).* İstanbul, Ya-Pa Yayıncılık

Ören, F. Ş., Sevinç, Ö. S., ve Erdoğmuş, E. (2009). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Derslerine Yönelik Tutumlarının ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 15, 217-246.

Özden, Y. *(2003). Sınıf Yönetimi*, Ankara, Pegem Yayıncılık

Özgür, Z., Bukova Güzel, E., Kula, S., & Uğurel, I. (2009). Matematik Öğretmen Adaylarının Gözünden Liselerdeki Mesleki Ön Uygulama Deneyimlerine Yönelik Süreçlerin Resmi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,10(3),227-252.

Özkılıç, R. (2003). Sınıf İçinde Zaman Kullanımı. *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar* (Ed. L. Küçükahmet).Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 91-106.

Öztürk, B. (2003). Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi, *Sınıf Yönetimi* (Ed.). E. Karip, Ankara, Pegem Yayınları, 132.

Pala, A. (2005). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önlenmesi İçin Disiplin Modelleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 1-9.

Sarıçoban, A. (2008). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Uygulama Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 28(3),31-55.

Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime Giriş Sınavları (OKS-SBS) ve PISA Sonuçları Işığında Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Değerlendirilmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, *11*(3).

Sarıtaş, M. (2000). Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme, *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar,* Ankara, Nobel Yayınları, 43-85.

Sarıtaş, M. (2007). Okul Deneyimi I Uygulamasının Aday Öğretmenlere Sağladığı Yararlar Konusundaki Görüşlerin Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *20*(1),121-143.

Seçer, Z., Çeliköz, N., ve Kayılı, A. G. G. (2010). Okul Öncesi Öğretmenliği Okul Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 7(1),128-152.

Steın, E.(2012) 4 Critical Co-Teacher Conversations (https://www.middleweb.com/3905/4-critical-co-teacher-conversations/ ; 10 Nisan 2017 tarihinde erişilmiştir).

Şahin, Ç. ve Kartal, O. Y. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programı Hakkındaki Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164- 190.

Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*,11(3), 1167-1184.

Şişman, M., Turan, S. ve diğerleri, (2004). *Sınıf Yönetimi,* Ankara, Pegem A Yayıncılık,99-146.

Taşdere, A. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* 9(2),1477-1497.

Tertemiz, N. (2003). Sınıf Yönetimi ve Disiplin. *Sınıf yönetimi,* Ankara, Nobel Yayınları,

Terzi, A. R. (2002). Sınıf Yönetimi Açısından Etkili Öğretmen Davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.

Tezcan, M. (1994). Ülkemizde Göç ve Eğitim Sorunları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 61-67.

Turan, M.(2013). SÖDER Başkanı ile Sınıf Öğretmenleri Üzerine Röportaj (https://www.ogrenmen.com/egitim-ogretim/soder-baskani-ile-sinif-ogretmenleri-uzerine-roportaj.html ;12 Nisan 2017 tarihinde erişilmiştir).

Turgut, M., Yılmaz, S., ve Firuzan, A. R. (2008). Okul Deneyimi Uygulama Sürecinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Üniversite ve Toplum,* 8(2).

Uğur, A. (2000). Çalışma Hayatında Zaman Yönetimi. *MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi.* 12(143), 18–22.

Ünal, S. ve Ada, S.*(2003). Sınıf Yönetimi*, Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaa Birimi, İstanbul, 36-37.

Ünver, G. (2003). Öğretmenlik Uygulamasında İşbirliği Bir Durum Çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1),87-100.

Yaman, E. (2006). Eğitim Sistemindeki Sorunlardan Bir Boyut: Büyük Sınıflar Ve Sınıf Yönetimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 4(3), 261-274.

Yaman, E. (2010). Kalabalık Sınıfların Etkileri: Öğrenciler Ne Düşünüyor. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 403-414.

Yapıcı, M. ve Demirdelen, C. (2007). İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2),204-212.

Yeşilyurt, E. ve Semerci, Ç. (2011). Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Akademik Bakış Dergisi,* 27,1-23.

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H.(2013).*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*.(9.Baskı), Ankara, Seçkin Yayıncılık

Yılmaz, K. & Altınkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8(1), 942-973.*

Yılmaz, Z.(2012). *İlköğretim Öğretmenlerinin Kontrol Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği (1998). *Öğretmen Eğitimi Dizisi,* Yök/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Eğitimi Dizisi, Ankara.

Washut Heck, T. & Bacharach, N. (2010). *Mentoring Teacher Candidates Through Co-Teaching.* Teacher Quality Enhancement Center. St. Cloud, Minnesota.

EKLER

Ek-1: Öğretmen Mülakat Formu

YARDIMCI ÖĞRETMEN MODELİNE DAYALI İLKOKULDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

(ÖĞRETMEN)

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyet : Kadın ( ) Erkek ( )

2.Eğitim Durumu : Lisans ( ) Lisansüstü ( ) Diğer ( ) (……..)

3.Mesleki Kıdem : 1-5 Yıl ( ) 6-10 Yıl ( ) 11-15 Yıl ( ) 16 Yıl ve üstü ( )

SORULAR

1. Öğretmenlik Uygulaması Staj öncesinde bir öğretmen olarak öğretim sürecinde yaşadığınız problemler nelerdir? Yardımcı bir öğretmene ihtiyaç duyuyor musunuz?
2. Staj okulunda öğretmen adayının anlattığı derslerle ilgili sizden ne ölçüde fikir alış verişi yardım, dönüt aldı? (Var ise dönüt sağlarken nasıl bir yöntem uygulandı?)
3. Öğretmenlik Uygulaması derslerinde aday öğretmenlere rol-model öğretmen olma açısından kendinizi nasıl değerlendirmektesiniz?
4. Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modeline yönelik görüşleriniz nelerdir?
5. Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modelinin avantajları nelerdir?
6. Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modelinin sınırlılıkları nelerdir?
7. Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modelinin sınıf yönetimi ve öğretim sürecine katkısı yönüyle neler söylemek istersiniz?
8. Kalabalık sınıflarda Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modelinin uygulanabilirliği konusunda neler söylemek istersiniz?
9. Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modelinin uygulanabilirliği konusunda neler söylemek istersiniz?
10. MEB tarafından kalabalık veya kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda sınıf içinde ikinci öğretmenin istihdam edilmesi konusunda neler düşünüyorsunuz?
11. Tek öğretmenli ve yardımcı öğretmenli modelleri karşılaştırırsanız neler söylemek istersiniz?
12. Öğretmenlik uygulaması dersinin (stajların) daha verimli olmasına yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?

Ek-2: Öğretmen Adayı Mülakat Formu

YARDIMCI ÖĞRETMEN MODELİNE DAYALI İLKOKULDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

(ÖĞRETMEN ADAYI)

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet : Kadın ( ) Erkek ( )

2. Yaş : …….

SORULAR

1. Öğretmenlik Uygulaması Staj süresince anlattığınız ders anlatımından önceki kaygılarınız ve ders anlatımı sırasında yaşadığınız problemler nelerdir?
2. Ders anlatımından önce uygulama öğretmenleriyle anlatacağınız ders hakkında fikir alış-verişinde bulunuyor musunuz? Bu fikir alış-verişlerinin niteliği nasıldır?
3. Anlattığınız derslerin planlama aşamasında uygulama öğretmeninden nasıl yardım aldınız?
4. Staj okulunda anlattığınız derslerle ilgili uygulama öğretmeninden ne ölçüde dönüt aldınız? (Dönüt sağlarken nasıl bir yöntem uyguladı? Aldığınız dönütlerden nasıl yararlandınız? Aldığınız dönütler sizce yeterli mi? Mesleğinizi geliştirmede etkili mi?)
5. Öğretmenlik uygulaması dersinde yer alan öğretim süreçleri açısından kendinizi nasıl değerlendirmektesiniz?
6. Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modeline yönelik görüşleriniz nelerdir?
7. Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modelinin avantajları nelerdir?
8. Yardımcı Öğretmen (2 Öğretmeli) Modelinin sınırlılıkları nelerdir?
9. Tek öğretmenli ve yardımcı öğretmenli modelleri karşılaştırırsanız neler söylemek istersiniz?
10. MEB tarafından kalabalık veya kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda sınıf içinde ikinci öğretmenin istihdam edilmesi konusunda neler düşünüyorsunuz?
11. Öğretmenlik uygulaması dersinin daha verimli olmasına yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?

Ek-3:Uygulama Resimleri

Resim 1:Yardımcı Öğretmenlik Uygulaması

Resim 2:Yardımcı Öğretmenlik Uygulaması

Resim 3:Yardımcı Öğretmenlik Uygulaması

ÖZGEÇMİŞ

29.08.1992 tarihinde Adıyaman'da doğdu. İlköğretim eğitimini Adıyaman, lise eğitimini Elazığ ilinde tamamladı. 2011 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalını kazanarak 2015 yılında mezun oldu. 2015 yılında MEB'de Sınıf Öğretmeni olarak göreve başladı ve halen bu görevine devam etmektedir.

turnitin **Turnitin Orijinallik Raporu**

İKİLİ ÖĞRETMEN (ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN ADAYI) MODELİNE DAYALI İLKOKULDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ Betül Bayar tarafından

İKİLİ ÖĞRETMEN (ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN ADAYI) MODELİNE DAYALI İLKOKULDA ÖĞRETMENLİK UYGULAMASININ ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ (Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Tezleri) den

10-Tem-2017 14:21 EEST' de işleme kondu
NUMARA: 829994746
Kelime Sayısı: 17403

Benzerlik Endeksi	Kaynağa göre Benzerlik	
%20	İnternet Sources:	%18
	Yayınlar:	%7
	Öğrenci Ödevleri:	%8

kaynaklar:

1 2% match (29-Kas-2015 tarihli internet)
http://www.researchgate.net/publication/277711688_retmenlerin_Tkenmilik_Dzeyi_ile_Snf_Ynetiminde_Kullandklar_Disiplin_Mod

2 2% match (17-Kas-2015 tarihli internet)
http://www.akademik.adu.edu.tr/fakulte/egitim/webfolders/news/UYGULAMA%20DERS%C4%B0%20KLAVUZ%20VE%20K%C4%B0TAP%C3%87I%C4%9EI(1).pdf?skey=SQMOJCI0CONRFRJXTF8Y

3 1% match (07-Ara-2013 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Yeditepe University on 2013-12-07

4 1% match (03-Ara-2015 tarihli internet)
http://ogretmendersnotlari.blogspot.com/2012/03/snf-yonetimi-modelleri_03.html

5 1% match (26-May-2015 tarihli internet)
http://www.odevsel.com/page/255

6 1% match (09-Oca-2015 tarihli internet)
http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/23673/hacer_akkalkan_YLT.pdf

7 1% match (27-May-2016 tarihli internet)
http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/12345/7083/265517.pdf?isAllowed=y&sequence=1

8 1% match (30-May-2015 tarihli internet)
http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/2102014152806Pages%20from%20Kuram%20ve%20Uygulamada%20Okul%20Deneyimi%20ve%20%C3%96%C4%9Fretmenlik%20Kitab%C4%B1%20BASKI.pdf

9 1% match (27-Şub-2014 tarihli internet)
http://yeni.kafkas.edu.tr/dosyalar/veteriner/file/%C3%96%C4%9ERETMENL%C4%B0K%20UYGULAMASI.docx

10 1% match (17-Oca-2014 tarihli internet)
http://www.akademikbakis.org/eskisite/27/08.pdf

11 1% match (17-May-2015 tarihli internet)
http://library.cu.edu.tr/tezler/6558.pdf

12 1% match (04-Nis-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
Submitted to Sabanci Universitesi on 2016-04-04

13 1% match (22-Nis-2009 tarihli internet)
http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2006_cilt4/sayi_3/261-274.pdf

14 < 1% match (01-Haz-2014 tarihli internet)

Celal YILMAZ
Bilgisayar Öğretmeni